

Kouluterveyskysely 2013

Vantaan kuntaraportti

Hanne Kivimäki, Pauliina Luopa, Anni Matikka, Suvi Nipuli,
Reija Paananen, Suvi Vilkki, Jukka Jokela, Essi Laukkarinen

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)

PL 30
00271 Helsinki
Puhelin: 029 524 6000

www.thl.fi

© Kirjoittajat ja THL

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
Helsinki 2013

SISÄLLYS

Johdanto	7
Kuntaraportoinnin sisältö	7
Kouluterveyskyselyn tulosten hyödyntäminen	8
Kouluterveyskysely hyvinvointijohtamisen tukena kunnassa	8
Kouluterveyskyselyn tulosten käsittely kouluissa ja oppilaitoksissa	9
Kouluterveyslähettäjiltä tukea hyödyntämiseen	10
Aineisto ja menetelmät	11
Peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaiden tulokset	14
Elinolot	14
Kouluolot	16
Koettu terveys	18
Terveystottumukset.....	20
Kokemus oppilashuollon tuesta	22
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden tulokset	24
Elinolot	24
Kouluolot	26
Koettu terveys	28
Terveystottumukset.....	30
Kokemus opiskelijahuollon tuesta.....	32
Ilon- ja huolenaiheet	34
Ilon- ja huolenaiheet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla.....	34
Ilon- ja huolenaiheet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla	35
Nuorten hyvinvointi Kouluterveyskyselyn mukaan – otteita valtakunnallisista tuloksista	36
Lähteet	42
LIITTEET	
Liite 1. Kouluterveyskyselyn indikaattoreiden muodostaminen vuonna 2013.	44
Liite 2. Kouluterveyskyselyyn vastanneet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaat ja lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat kouluittain luokka-asteen ja sukupuolen mukaan vuosina 2004-2013.	54
Liite 3. Kouluterveyskyselyn indikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja vastaajien lukumäärä vuosina 2004–2013.....	58
Liite 4. Kouluterveyskyselyn indikaattoreiden luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan ja luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista sekä vastaajien lukumäärä vuonna 2013.	59
Liite 5. Kouluterveyskyselyn indikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista ja vastaajien lukumäärä vuosina 2004–2013.....	60
Liite 6. Kouluterveyskyselyn indikaattoreiden opiskeluvuosivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan ja opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista sekä vastaajien lukumäärä vuonna 2013.....	61

Taulukot

Taulukko 1. Kouluterveyskyselyyn vastanneet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaat luokka-asteen ja sukupuolen mukaan vuosina 2004–2013.	11
Taulukko 2. Kouluterveyskyselyyn vastanneet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat opiskeluvuoden ja sukupuolen mukaan vuosina 2004–2013.	11
Taulukko 3. Muutokset elinoloissa peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuosina 2004–2013.	14
Taulukko 4. Erot elinoloissa sukupuolten välillä sekä verrattuna pääkaupunkiseutuun ja koko maahan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuonna 2013.	14
Taulukko 5. Muutokset kouluoloissa peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuosina 2004–2013.	16
Taulukko 6. Erot kouluoloissa sukupuolten välillä sekä verrattuna pääkaupunkiseutuun ja koko maahan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuonna 2013.	16
Taulukko 7. Muutokset koetussa terveydessä peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuosina 2004–2013.	18
Taulukko 8. Erot koetussa terveydessä sukupuolten välillä sekä verrattuna pääkaupunkiseutuun ja koko maahan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuonna 2013.	18
Taulukko 9. Muutokset terveystottumuksissa peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuosina 2004–2013.	20
Taulukko 10. Erot terveystottumuksissa sukupuolten välillä sekä verrattuna pääkaupunkiseutuun ja koko maahan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuonna 2013.	20
Taulukko 11. Muutokset oppilashuollon tuen kokemisessa peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuosina 2004–2013.	22
Taulukko 12. Erot oppilashuollon tuen kokemisessa sukupuolten välillä sekä verrattuna pääkaupunkiseutuun ja koko maahan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuonna 2013.	22
Taulukko 13. Muutokset elinoloissa lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuosina 2004–2013.	24
Taulukko 14. Erot elinoloissa sukupuolten välillä sekä verrattuna pääkaupunkiseutuun ja koko maahan lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuonna 2013.	24
Taulukko 15. Muutokset kouluoloissa lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuosina 2004–2013.	26
Taulukko 16. Erot kouluoloissa sukupuolten välillä sekä verrattuna pääkaupunkiseutuun ja koko maahan lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuonna 2013.	26
Taulukko 17. Muutokset koetussa terveydessä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuosina 2004–2013.	28
Taulukko 18. Erot koetussa terveydessä sukupuolten välillä sekä verrattuna pääkaupunkiseutuun ja koko maahan lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuonna 2013.	28
Taulukko 19. Muutokset terveystottumuksissa lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuosina 2004–2013.	30
Taulukko 20. Erot terveystottumuksissa sukupuolten välillä sekä verrattuna pääkaupunkiseutuun ja koko maahan lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuonna 2013.	30
Taulukko 21. Muutokset opiskelijahuollon tuen kokemisessa lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuosina 2004–2013.	32
Taulukko 22. Erot opiskelijahuollon tuen kokemisessa sukupuolten välillä sekä verrattuna pääkaupunkiseutuun ja koko maahan lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuonna 2013.	32

Kuviot

Kuvio 1. Elinoloindikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 2004–2013.	15
Kuvio 2. Elinoloindikaattoreiden luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan sekä luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.	15
Kuvio 3. Kouluoloindikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 2004–2013.	17
Kuvio 4. Kouluoloindikaattoreiden luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan sekä luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.	17
Kuvio 5. Terveysindikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 2004–2013.	19
Kuvio 6. Terveysindikaattoreiden luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan sekä luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.	19
Kuvio 7. Terveystottumusindikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 2004–2013.	21
Kuvio 8. Terveystottumusindikaattoreiden luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan sekä luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.	21
Kuvio 9. Oppilashuoltoindikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 2004–2013.	23
Kuvio 10. Oppilashuoltoindikaattoreiden luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan sekä luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.	23
Kuvio 11. Elinoloindikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuosina 2004–2013.	25
Kuvio 12. Elinoloindikaattoreiden opiskeluvuosivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan sekä opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.	25
Kuvio 13. Kouluoloindikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuosina 2004–2013.	27
Kuvio 14. Kouluoloindikaattoreiden opiskeluvuosivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan sekä opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.	27
Kuvio 15. Terveysindikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuosina 2004–2013.	29
Kuvio 16. Terveysindikaattoreiden opiskeluvuosivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan sekä opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.	29
Kuvio 17. Terveystottumusindikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuosina 2004–2013.	31
Kuvio 18. Terveystottumusindikaattoreiden opiskeluvuosivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan sekä opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.	31
Kuvio 19. Opiskelijahuoltoindikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuosina 2004–2013.	33
Kuvio 20. Opiskelijahuoltoindikaattoreiden opiskeluvuosivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan sekä opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.	33

JOHDANTO

Kouluterveyskysely tuottaa runsaasti tietoa nuorten elinoloista, kouluoloista, koetusta terveydestä, terveystottumuksista sekä oppilas- ja opiskelijahuollosta. Kyselyyn vastaavat peruskoulujen 8. ja 9. luokkien oppilaat sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat. Ammatillisissa oppilaitoksissa kyselyyn osallistuvat nuorten opetussuunnitelmaperusteiseen ammatilliseen perustutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelevat. Vertailukelpoista tietoa on kerätty peruskouluissa vuodesta 1996, lukioissa vuodesta 1999 ja ammatillisissa oppilaitoksissa vuodesta 2008 alkaen.

Vuonna 2013 Kouluterveyskyselyn aineistonkeruussa tapahtui suuria muutoksia. Kysely toteutettiin ensimmäistä kertaa yhtä aikaa koko maassa. Tämän vuoksi kyselyä ei toteutettu lainkaan vuonna 2012. Vuoteen 2011 saakka kysely tehtiin parillisina vuosina Etelä-Suomessa, Itä-Suomessa sekä Lapiissa ja parittomina vuosina muualla Manner-Suomessa ja Ahvenanmaalla. Toinen merkittävä muutos oli kyselylomakkeen muuttaminen sähköiseksi ammatillisissa oppilaitoksissa. Peruskouluissa ja lukioissa käytettiin edelleen paperista kyselylomaketta.

Vuonna 2013 uudistettiin myös joitakin kysymyksiä. Kyselylomakkeen uudistuksessa kuultiin useita terveyden ja hyvinvoinnin asiantuntijoita, oppilaitosten edustajia sekä myös nuoria itseään. Ensimmäistä kertaa saadaan tietoa koulumatkoista, turvavälineiden käytöstä liikenteessä, vapaa-ajalla tapahtuneista tapaturmista sekä seksuaalisuuteen liittyvästä käyttäytymisestä internetissä. Nuorten perheestä ja asumisesta kysytään aikaisempaa yksityiskohtaisemmin. Tarkemmat tiedot kyselystä ja kyselylomakkeet ovat Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) internet-sivuilla¹.

Kouluterveyskyselyyn vastasi vuonna 2013 yhteensä 182 864 nuorta: 99 478 peruskoulun yläluokkalaista, 48 610 lukiolaista ja 34 776 ammattiin opiskelevaa.

Kouluterveyskyselyn kunta- ja opetuspistekohtaiset tulokset lähetetään tulokset tilanneille kunnille. Kuntakohtaisen raportoinnin lisäksi tuloksia esitellään valtakunnallisesti ja alueellisesti tutkimusraporteissa, THL:n www-sivuilla, vuosittain järjestettävillä Kouluterveyspäivillä ja alueellisissa seminaareissa. Lisäksi keskeisiä kunta-, seutukunta- ja maakuntakohtaisia indikaattoreita voi tarkastella THL:n ylläpitämässä tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANetissä².

Tässä raportissa esitellään peruskoulun yläluokkalaisten ja lukiolaisten tulokset. Ammattiin opiskelevien tulokset raportoidaan erillisessä raportissa niissä kunnissa, joissa on ammatillisia oppilaitoksia. Kunnan tulokset kuvataan keskeisten indikaattoreiden kautta ja tärkeimmät tulokset tiivistetään ilon- ja huolenaiheiksi. Raportin alussa kerrotaan, miten kyselyn tuloksia voi käyttää hyödyksi kunnassa ja oppilaitoksissa. Lopuksi kerrotaan Kouluterveyskyselyn ajankohtaisista tuloksista koko valtakunnan tasolla.

KUNTARAPORTOINNIN SISÄLTÖ

Kouluterveyskyselyn tulokset raportoidaan monin eri tavoin. Tässä kuntaraportissa nuorten hyvinvointia kuvataan noin 40 perusindikaattorin avulla. Samat indikaattorit ovat saatavilla myös kouluittain. Lisäksi kunnat saavat kaksi muuta indikaattorikoostetta, joista toinen on suunnattu oppilas- ja opiskelijahuollolle ja toinen kunnan poliittisille päättäjille. Koosteita voidaan hyödyntää esimerkiksi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tai hyvinvointikertomuksen laadinnassa. Indikaattoritiedon lisäksi tulokset raportoidaan jakaumataulukoina kaikista kysymyksistä.

Vuonna 2013 peruskoulujen ja lukioiden kunta- ja koulukohtaiset tulokset sisältävät:

- 1) Kuntaraportin. (HUOM! Ammatillisten oppilaitosten tulokset ovat erillisessä raportissa.)
- 2) Kuntakohtaiset ja koulukohtaiset perusindikaattorikuviot.
- 3) Kuntakohtaiset ja koulukohtaiset indikaattorikoosteet oppilashuollon tueksi.
- 4) Kuntakohtaiset indikaattorikoosteet kunnallisen päätöksenteon tueksi.
- 5) Kaikkien kysymysten kunta- ja koulukohtaiset jakaumataulukot.

¹ Kouluterveyskyselyn internet-sivu on www.thl.fi/kouluterveyskysely.

² SOTKANetin internet-sivu on www.sotkanet.fi.

Edellä mainittu materiaali lähetetään THL:sta kunnan yhdyshenkilölle, jonka toivotaan välittävän tietoa eteenpäin mm. koulujen ja oppilaitosten rehtoreille, kunnan päättäjille sekä kunnan eri hallinnonaloille – ainakin sosiaali- ja terveystoimeen ja opetus- tai sivistystoimeen – sekä Kouluterveyskyselyn hyödyntämisestä vastaavan työryhmän jäsenille, mikäli sellainen kunnassa on.

Kuntaraportissa nuorten hyvinvointia kuvataan 42 indikaattorilla, jotka on jaettu viiteen ryhmään: elinolot, kouluolot, koettu terveys, terveystottumukset ja kokemus oppilas- ja opiskelijahuollon tuesta. Osa indikaattoreista perustuu kyselyn yksittäisiin kysymyksiin ja osa on muodostettu useasta kysymyksestä. Indikaattorien muodostaminen kuvataan yksityiskohtaisesti liitteessä 1.

Jokaisesta indikaattoriryhmästä esitetään kaksi pylväskuviota. Ensimmäisessä kuviossa esitetään kunnassa vuosina 2004–2013 tapahtunut kehitys. Jos kunta on osallistunut kyselyyn ennen vuotta 2004, on aiempien vuosien pylväät jätetty pois. Pylväiden määrä on rajattu korkeintaan viiteen osallistumisvuoteen kuvioden luettavuuden takia. Pylväitä voi olla vähemmän kuin viisi, jos indikaattorin kuvaama asia ei ole kysytty joka vuosi tai jos kunta ei ole osallistunut kyselyyn kaikkina vuosina.

Toisessa kuviossa esitetään vuodelta 2013 kunnan tulokset sukupuolen mukaan sekä vertailutulokset pääkaupunkiseudusta ja koko maasta. Kuntaa ja koko maata koskevien pylväiden päähän on merkitty näkyviin myös prosenttiosuus. Kuvioden alatunnisteissa kerrotaan, mitä luokka-asteita tai opiskeluvuosia tulokset koskevat. Vastanneiden lukumäärät ilmoitetaan kuvioden selitteessä sulkeiden sisällä. Kuvioden perustana olevat prosenttiluvut esitetään myös liitetaulukkoina raportin lopussa.

Kunta saa vastaavanlaiset indikaattorikuviot myös jokaisesta kunnassa sijaitsevasta koulusta. Peruskoulujen ja lukioden tuloksissa vertailutietoina ovat kunta ja pääkaupunkiseutu.

Kunnan poliittisia päätöksentekijöitä varten kuntaraportin indikaattoreista on valittu kymmenen keskeistä kuntakohtaista indikaattoria, joista esitetään sekä muutokuvio että vertailukuvio.

Oppilas- ja opiskelijahuollon käyttöön on valittu 88 indikaattoria. Indikaattorit esitetään sekä kunta- että koulukohtaisesti. Nämä indikaattorit on jaettu 11 ryhmään: fyysiset työolot, työilmapiiri ja osallisuus, koulutyön kuormittavuus, kouluruokailu, kiusaaminen ja häirintä, sosiaaliset suhteet, tupakointi, terveystottumukset, koettu terveys ja kokemus oppilas- ja opiskelijahuollon tuesta sekä myönteisesti esitettyjä indikaattoreita. Myös tähän koosteeseen tehdään jokaisesta indikaattoriryhmästä kaksi kuviota: muutokuvio ja vertailukuvio.

Indikaattorikuvioden lisäksi kunta saa *jakaumataulukot kaikista kysymyksistä* vuodelta 2013. Ne esitetään sukupuolen mukaan sekä koko kunnan tasolla. Samassa taulukossa esitetään vertailun mahdollistamiseksi vastaavat tiedot pääkaupunkiseudusta ja koko maasta. Vastaavanlaiset taulukot esitetään myös kunnan jokaisesta peruskoulusta tai lukiosta. Niitä verrataan kuntaan ja pääkaupunkiseutuun.

KOULUTERVEYSKYSelyn TULOsten HYÖDYNTÄMINEN

Kouluterveyskysely hyvinvointijohtamisen tukena kunnassa

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on väline, jolla kunnan lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointityötä ohjataan, johdetaan ja kehitetään³. Suunnitelmaa varten kunta tarvitsee seurantatietoa oman kunnan lasten ja nuorten hyvinvoinnista ja sen kehityksestä. Lisäksi kunta voi tarvita tätä tietoa esimerkiksi hyvinvointikertomuksen laadinnassa. Kouluterveyskyselystä kunta saa säännöllisesti tietoa 14–20-vuotiaiden kuntalaisten hyvinvoinnista. Kunta voi tilata laajan maksullisen tietopaketin omista tuloksistaan. Tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANetissä on saatavilla veloituksetta parikymmentä keskeistä kuntakohtaista indikaattoria Kouluterveyskyselystä. Osa näistä indikaattoreista on saatavilla myös alueelliseen hyvinvoinnin seurantaan tarkoitettusta hyvinvointikompassista⁴ sekä

³ Lastensuojelulaki (417/2007)

⁴ <http://www.hyvinvointikompassi.fi>

sähköisestä hyvinvointikertomuksesta⁵. Muita hyvinvointijohtamiseen käyttökelpoisia kuntakohtaisia indikaattoreita sisältäviä tietokantoja ovat esimerkiksi THL:n Terveysomme.fi-sivusto⁶ ja kunnan terveydenedistämistä kuvaava TEA-viisari-verkkopalvelu⁷.

Työryhmästä tehoa hyödyntämiseen

Moniin kuntiin on nimetty työryhmä, joka vastaa Kouluterveyskyselyn tulosten välittämisestä ja hyödyntämisestä⁸. Merkittävää toiminnan onnistumisen kannalta on, että työryhmässä on eri alojen työntekijöitä. Ryhmä voi rakentua jo olemassa olevan poikkihallinnollisen työryhmän pohjalle. Tärkeää on, että ryhmän jäsenillä on oman hallinnonalan antamat valtuudet toimia.

Työryhmässä voidaan laatia toimintasuunnitelma toimenpide-ehdotuksineen. Työryhmän jäsenet vievät sen omille hallinnonaloilleen ja tarvittavin osin lautakuntaan ja edelleen kunnanhallitukseen ja -valtuustoon. Toimintasuunnitelman tavoitteiden toteutumista voidaan seurata esimerkiksi kahden vuoden välein Kouluterveyskyselyn avulla.

Työryhmä vastaa yleensä myös laajemmin tulosten välittämisestä. Jäsenet voivat esitellä tuloksia oman vastuualueensa johtoryhmälle ja lautakunnalle tai järjestää tulosten käsittelytilaisuuksia ammattilaisten kesken. He voivat tukea kunta- tai koulukohtaisten tulosten esittelyä opettajille, vanhemmille sekä oppilaille ja opiskelijoille. Kunnissa on järjestetty myös tulosten julkistamistilaisuuksia, johon on kutsuttu kuntalaisia ja paikallismediaa.

Kouluterveyskyselyn tulosten käsittely kouluissa ja oppilaitoksissa

Kouluterveyskyselyn hyödyntämisen kannalta keskeinen toimija kouluissa ja oppilaitoksissa on oppilas- tai opiskelijahuoltoryhmä, jonka tehtäviin kuuluu yhteisön terveyden edistäminen. Tulosten käsittely moniammatillisessa ryhmässä auttaa määrittämään yhteisiä tavoitteita ja suuntaamaan oppilas- ja opiskelijahuoltotyön painopistettä yksilökeskeisestä korjaavasta työstä koko yhteisön hyvinvoinnin kehittämiseen.

Tulosten tarkastelu

Oppilaitokset voivat hyödyntää työssään sekä Kouluterveyskyselyn indikaattorikuvioita että kysymyskohtaisia jakaumataulukoita. Viiteen perusindikaattorikuvioon on koottu keskeiset indikaattorit, joiden avulla saa yleiskuvan kouluyhteisön hyvinvoinnin tilanteesta. Oppilaitosten käytössä on myös laajempi, oppilas- ja opiskelijahuollolle suunnattu kooste, johon on nostettu oppilas- ja opiskelijahuoltotyön kannalta keskeisiä indikaattoreita. Indikaattorit eivät kuitenkaan sisällä kaikkia kyselyn tuloksia. Kun halutaan tarkastella jotakin aihetta tarkemmin, kannattaa perehtyä vielä kysymyskohtaisiin jakaumataulukoihin.

Oppilaitoksen tulosten tarkastelu on hyvä aloittaa indikaattorikuvioiden pohjalta. Ensin voi verrata oman oppilaitoksen tuoreinta tulosta aiempiin vuosiin. Muutoksia tulkittaessa tulee muistaa, että mitä pienemmästä oppilaitoksesta on kysymys, sitä suurempi muutoksen tulee olla. Tällöin voidaan olla varmoja siitä, että kyseessä on todellinen muutos eikä sattuman aiheuttama vaikutus tulokseen. Tarkempia tulkintaohjeita voi lukea sivulta 12.

Trenditarkastelun jälkeen omia tuloksia voi verrata kunnan ja pääkaupunkiseudun tuloksiin. Näin saa kuvan siitä, mihin oma oppilaitos sijoittuu suhteessa suurempaan alueeseen. Vertailu kannattaa tehdä myös silloin, kun indikaattorista ei ole vielä saatavissa pidemmän aikavälin tuloksia. Lisäksi on hyvä tarkastella tuloksista vielä sukupuolten välillä olevia eroja. Tämä tuo tarkempaa tietoa siitä, keihin mahdollisia toimenpiteitä tulisi kohdistaa.

⁵ <http://www.hyvinvointikertomus.fi>

⁶ <http://www.terveytemme.fi>

⁷ <http://www.teaviisari.fi>

⁸ Hyvä käytäntö -kuvaus työryhmän toiminnasta: <https://www.innokyla.fi/web/malli148997>

Toimintasuunnitelman laatiminen ja sen seuranta

Oppilaitoksen tuloksista on hyvä kirjata ne asiat, jotka ovat hyvin ja ne, joissa on vielä kehittämistä. Tämän jälkeen tuloksia voi peilata olemassa oleviin toimintasuunnitelmiin (mm. turvallisuus, kiusaaminen, päihde) ja tarvittaessa päivittää niitä. Toimintasuunnitelmiin voi sisältyä pidemmän aikavälin visioita, mutta on hyvä laatia myös konkreettisia lähitulevaisuuden suunnitelmia. Mitkä ovat ne pari suurempaa kokonaisuutta, joita lähdetään kehittämään aktiivisesti seuraavien kahden vuoden aikana? Miten prosessia viedään eteenpäin? Tässä kohden voi pohtia, miten oppilaat ja opiskelijat kytetään ja sitoutetaan kehittämistyöhön ja millaista yhteistyötä rakennetaan oppilaitoksen ulkopuolisten yhteistyökumppanien, kuten muiden oppilaitosten tai järjestöjen kanssa.

Kehittämisen kannalta keskeisintä on suunnitelmallinen, tavoitteellinen ja pitkäjänteinen toiminta, joka kohdistuu sellaisiin asioihin, joiden kehittäminen on hyvinvoinnin kannalta merkityksellistä. Toiminnassa tulee säilyttää punainen lanka niin, että eri toiminnot tukevat saman tavoitteen toteutumista. Toimintasuunnitelmaan tulisi sisällyttää myös suunnitelma siitä, miten toimenpiteiden vaikutusta arvioidaan. Kahden vuoden välein kerättäviä Kouluterveyskyselyn tuloksia kannattaa käyttää hyväksi arvioinnissa.

Tuloksista tiedottaminen

Kouluterveyskyselyn tuloksista on tärkeää tiedottaa oppilaitoksen sisällä laajasti eri toimijoille, kuten opettajille, oppilas- tai opiskelijahuoltoryhmälle sekä ruokahuollon henkilöstölle. Oppilaiden ja opiskelijoiden kanssa tuloksia voidaan käsitellä esimerkiksi luokanvalvojan tai terveystiedon tunneilla sekä terveystarkastuksissa. Vanhempien kanssa tuloksia on hyvä käydä läpi vanhempainilloissa ja vanhempainyhdistyksessä. Tarpeen mukaan niitä voidaan käsitellä myös kouluyhteisön ulkopuolisten tahojen, kuten nuorisotoimen, poliisin tai muun vastaavan kanssa. Tuloksista on hyvä tehdä myös lyhyt tiedote välitettäväksi edelleen oppilaille, opiskelijoille, huoltajille, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon tai laittaa ne oppilaitoksen nettisivuille. Tulosten lisäksi tiedotteeseen kannattaa kirjata toimenpiteet, joita tulosten pohjalta on päätetty tehdä.

Tulosten hyödyntäminen opetuksessa

Monet Kouluterveyskyselyn tuloksista liittyvät läheisesti terveystiedon keskeisiin opetussisältöihin, kuten nuorten terveydentilaan, terveystottumuksiin, elämäntapoihin ja sosiaalisiin suhteisiin. Tulosten hyödyntäminen tukee monia terveystiedon opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita. Tulosten tarkastelu oppitunnilla haastaa nuoret kriittiseen arvopohdintaan, avaa olemassa olevia ennakkokäsityksiä ja purkaa mahdollisia joukkoharhoja esimerkiksi nuorten alkoholin käytön yleisyydestä. Parhaimmillaan tulosten käsittely tuo nuorten ajatukset paremmin kuuluviin ja antaa heille oppimiskokemuksen oman oppimisympäristön ja kouluyhteisön hyvinvoinnin kehittämisestä⁹. Kouluterveyskyselyn tulosten käsittely lisää nuorten tutkimustiedon lukutaitoa sekä tukee tiedonhankintaan ja sen soveltamiseen liittyvien taitojen oppimista. Terveystiedon lisäksi tuloksia voidaan hyödyntää esimerkiksi matematiikan, psykologian, biologian ja yhteiskuntaopin opetuksessa.

Kouluterveyslähettiläiltä tukea hyödyntämiseen

Oman kunnan tai oppilaitoksen Kouluterveyskyselyn tulosten hyödyntämiseen voi pyytää avuksi kouluterveyslähettilästä. Kouluterveyslähettiläät ovat pääosin sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia, jotka kuuluvat Terveystiedon ja hyvinvoinnin laitoksen ylläpitämään kouluterveyslähettiläsverkostoon. Verkoston tavoitteena on lisätä tietoa nuorten hyvinvoinnista ja tukea suunnitelmallista hyvinvoinnin edistämistyötä paikallistasolla. Lähettiläät voivat auttaa tulosten tarkastelussa ja tuloksista tiedottamisessa. He voivat myös osallistua laajemmin nuorten hyvinvoinnin edistämistyöhön toimimalla esimerkiksi asiantuntijoina kuntien poikkihallinnollisissa yhteistyöryhmissä tai oppilaitosten laajennetuissa oppilas- ja opiskelijahuoltoryhmissä. Alueenne kouluterveyslähettiläiden yhteystiedot voitte tarkistaa Kouluterveyskyselyn henkilöstöltä (kouluterveyskysely@thl.fi).

⁹ Ks. Kouluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen on yhteistyötä. Terveystiedon ja hyvinvoinnin laitoksen esitteitä. <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/271518d1-e691-4dbd-af3b-ee95621c0519>

AINEISTO JA MENETELMÄT

Kouluterveyskyselyyn vastaavat peruskouluissa 8. ja 9. luokan oppilaat ja lukoissa 1. ja 2. vuoden opiskelijat. Vastaaminen on vapaaehtoista. Aineistonkeruu toteutetaan luokkakyselynä huhtikuun aikana. Kyselylomakkeet toimitetaan suoraan kirjapainosta rehtorille tai muulle koulun nimeämälle yhdyshenkilölle, joka hoitaa käytännön järjestelyt koulussa. Kysely tehdään yhden oppitunnin aikana opettajan ohjaamana. Vastaajat palauttavat opettajalle nimettömät lomakkeet, jotka opettaja sulkee tunnin lopussa luokkakohtaiseen kirjepussiin oppilaiden nähden. Luokkien kirjepussit lähetetään kouluista yhtenä pakettina tutkimusryhmälle optista tallennusta varten.

Tässä raportissa käytetään Kouluterveyskyselyn aineistoa peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuosilta 2004–2013. Kuvioiden luettavuuden vuoksi mukaan on otettu korkeintaan viisi kyselyvuotta. Aineisto kuvataan taulukoissa 1 ja 2 luokka-asteen tai opiskeluvuoden ja sukupuolen mukaan koko kunnassa. Kouluittain aineisto kuvataan liitteessä 2.

Taulukko 1. Kouluterveyskyselyyn vastanneet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaat luokka-asteen ja sukupuolen mukaan vuosina 2004–2013.

Peruskoulun oppilasmäärät luokan ja sukupuolen mukaan

Vantaa		Peruskoulun 8. luokka		Peruskoulun 9. luokka		Poika	Tyttö	Yhteensä
		Poika	Tyttö	Poika	Tyttö			
Peruskoulut yhteensä	2004	982	991	922	991	1904	1982	3886
	2006	953	1056	907	948	1860	2004	3864
	2008	1013	1024	1022	1019	2035	2043	4078
	2010	887	977	937	920	1824	1897	3721
	2013	890	934	902	951	1792	1885	3677

Taulukko 2. Kouluterveyskyselyyn vastanneet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat opiskeluvuoden ja sukupuolen mukaan vuosina 2004–2013.

Lukion opiskelijamäärät luokan ja sukupuolen mukaan

Vantaa		Lukion 1. vuosi		Lukion 2. vuosi		Poika	Tyttö	Yhteensä
		Poika	Tyttö	Poika	Tyttö			
Lukiot yhteensä	2004	410	493	350	407	760	900	1660
	2006	406	487	337	458	743	945	1688
	2008	396	540	335	465	731	1005	1736
	2010	466	537	384	495	850	1032	1882
	2013	487	561	412	533	899	1094	1993

Kuntaraportissa indikaattorikuvioiden tulokset kerrotaan tiivistetysti kahdessa kuviota edeltävällä sivulla olevassa taulukossa. Luettavuuden lisäämiseksi indikaattoreiden nimiä on taulukoissa yksinkertaistettu ja osa niistä on esitetty käänteisenä verrattuna indikaattorikuvioidiin.

Ensimmäisessä taulukossa esitetään nuorten hyvinvoinnissa tapahtuneet muutokset kunnassa. Ensin raportoidaan muutoksesta verrattuna edelliseen kyselyvuoteen. Tämän jälkeen verrataan vuoden 2013 tilannetta kaikkiin aikaisempiin kyselyvuosiin. Mikäli tarkasteltava ilmiö on yleistynyt tai vähentynyt usean vuoden ajan, siitä kerrotaan viimeisessä sarakkeessa.

Toisessa taulukossa käsitellään vain vuoden 2013 tuloksia. Ensin raportoidaan poikien ja tyttöjen väliset erot. Seuraavaksi verrataan kunnan tulosta pääkaupunkiseutuun ja lopuksi koko maahan. Sukupuolten välinen vertailu tehdään kuitenkin vain, jos kunnassa on vastannut vähintään 30 poikaa ja tyttöä.

Taulukoihin on poimittu vain merkittävimmät muutokset ja erot. Niille on määritelty aineiston koosta riippuvat kriteerit. Esimerkiksi suurimmissa kunnissa (vähintään 700 vastaajaa) jo kahden prosenttiyksikön muutos verrattuna edelliseen kyselyvuoteen on merkittävä, kun pienissä kunnissa (30–69 vastaajaa) merkittäväksi on tulkittu vähintään kymmenen prosenttiyksikön muutos. Seuraavassa esitellään kriteerit, joita käytetään, kun verrataan vuoden 2013 tulosta edelliseen kyselyvuoteen:

Vastaajien lukumäärä	Muutos verrattuna edelliseen kyselyvuoteen
alle 30 vastaajaa:	ei raportoida
30–69 vastaajaa:	vähintään 10 %-yksikköä
70–99 vastaajaa:	vähintään 6 %-yksikköä
100–299 vastaajaa:	vähintään 4 %-yksikköä
300–699 vastaajaa:	vähintään 3 %-yksikköä
700 vastaajaa tai enemmän:	vähintään 2 %-yksikköä

Verrattaessa vuotta 2013 kaikkiin aikaisempiin kyselyvuosiin kriteerit ovat prosenttiyksikköä suuremmat kuin edellä esitetyt. Pidemmän aikavälin muutosta raportoitaessa vaaditaan tietynsuuruinen keskimääräinen muutos vuosien välillä. Myös tämän muutoksen suuruus riippuu aineiston koosta. Pienessä kunnassa keskimääräisen muutoksen täytyy olla vähintään 7 prosenttiyksikköä, kun suurimmissa kunnissa riittää 1,5 prosenttiyksikön keskimääräinen muutos. Lisäksi suurissa kunnissa muutoksen yksittäisten kyselyvuosien välillä täytyy olla vähintään yksi prosenttiyksikköä ja pienemmissä kunnissa vähintään kaksi prosenttiyksikköä. Kun verrataan kuntaa pääkaupunkiseutuun ja koko maahan, käytetään samoja kriteerejä kuin vertailussa edelliseen kyselyvuoteen.

Myös sukupuolten välisissä vertailuissa on määritelty erisuuruiset kriteerit eri vastaajamäärille. Vertailu tehdään pienemmän sukupuolittaisen vastaajamäärän mukaan. Esimerkiksi jos poikia tai tyttöjä on 30–49, otetaan huomioon vähintään 12 prosenttiyksikön ero sukupuolten välillä. Jos poikien ja tyttöjen vastaajamäärä on 350 tai enemmän, sukupuolten välisen eron täytyy olla vähintään viisi prosenttiyksikköä. Seuraavassa kerrotaan kaikki sukupuolten välisissä vertailuissa käytetyt kriteerit:

Vastaajien lukumäärä	Sukupuolten välinen ero
alle 30 poikaa tai tyttöä:	ei raportoida
30–49 poikaa tai tyttöä:	vähintään 12 %-yksikköä
50–149 poikaa tai tyttöä:	vähintään 8 %-yksikköä
150–349 poikaa tai tyttöä:	vähintään 6 %-yksikköä
350 poikaa tai tyttöä tai enemmän:	vähintään 5 %-yksikköä

Niiden indikaattoreiden osalta, joiden prosenttiosuus on korkeintaan kymmenen prosenttia, huomioidaan hieman edellä kuvattua pienemmät muutokset ja erot. Tällaiset indikaattorit on taulukoissa merkitty tähdellä.

Edellä kuvattuja kriteereitä suositellaan käytettäväksi myös tulkittaessa koulukohtaisia indikaattoreita. Mikäli koulussa on alle 30 vastaajaa, muutokset tuloksissa voivat suurelta osin johtua satunnaisesta vaihtelusta.

VAKIOINTI: Vertailukelpoisuuden lisäämiseksi Kouluterveyskyselyn tulokset vakioidaan sukupuolen ja luokka-asteen/opiskeluvuoden suhteen. Vakiointi tarkoittaa sitä, että jokaisessa sukupuolen ja luokka-asteen/opiskeluvuoden mukaisessa osajoukossa oletetaan olevan yhtä paljon vastaajia. Tällöin esimerkiksi tyttöjen ja poikien osuudessa tapahtuneet muutokset eri vuosien välillä eivät vaikuta tuloksiin. Kunnan tilannetta koskeva prosenttiluku on saatu laskemalla keskiarvo neljän osajoukon (esim. 8. luokan pojat, 8. luokan tytöt, 9. luokan pojat ja 9. luokan tytöt) prosenttiosuuksista. Jos jossain sukupuolen ja luokka-asteen/opiskeluvuoden mukaisessa osajoukossa on alle viisi vastannutta, tulokset ovat vakioimattomia.

TIETOSUOJA: Tietosuojan turvaamiseksi tuloksia ei toimiteta lainkaan kunta- tai koulukohtaisesti, jos kunnassa tai koulussa on alle viisi vastaajaa. Vastaavasti jos jossain sukupuolen ja luokka-asteen/opiskeluvuoden mukaisessa osajoukossa on alle viisi vastannutta, sukupuoliryhmittäisiä tuloksia ei toimiteta.

PERUSKOULUN 8. JA 9. LUOKKIEN OPPILAIDEN TULOKSET

Elinolot

Taulukko 3. Muutokset elinoloissa peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaille vuosina 2004–2013.

Jos solu on tyhjä, merkittäviä muutoksia ei ole tapahtunut.

ELINOLOT	Vuosi 2013 verrattuna edelliseen kyselyvuoteen	Vuosi 2013 verrattuna kaikkiin aikaisempiin kyselyvuosiin	Muutos pidemmällä aikavälillä
Vanhempien tupakointi	vähentyi		vähentyminen vuodesta 2004
Vanhempien työttömyys	vähentyi		
Vanhempien tietoisuus viikonloppuiltojen viettoaikasta	yleistyi		yleistyminen vuodesta 2008
*Keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa	vähentyivät	harvinaisempia	
Perheen yhteinen ateriointi iltaisin			
*Läheiset ystävyysuhteet			
Läheisen alkoholin käytön aiheuttamat ongelmat			
Fyysisen uhan kokeminen			
Seksuaalisen väkivallan kokeminen	uusi indikaattori	uusi indikaattori	uusi indikaattori
Toistuva rikkeiden tekeminen	vähentyi		yleistyminen vuodesta 2006 päättyi

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Taulukko 4. Erot elinoloissa sukupuolten välillä sekä verrattuna pääkaupunkiseutuun ja koko maahan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaille vuonna 2013.

Jos solu on tyhjä, merkittäviä eroja ei ole.

ELINOLOT	Ero sukupuolten välillä vuonna 2013	Ero Pääkaupunki-seutuun vuonna 2013	Ero koko maahan vuonna 2013
Vanhempien tupakointi		yleisempää	yleisempää
Vanhempien työttömyys			harvinaisempaa
Vanhempien tietoisuus viikonloppuiltojen viettoaikasta			harvinaisempaa
*Keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa			
Perheen yhteinen ateriointi iltaisin			harvinaisempaa
*Läheiset ystävyysuhteet	työillä yleisempiä		
Läheisen alkoholin käytön aiheuttamat ongelmat	työillä yleisempiä		
Fyysisen uhan kokeminen	pojilla yleisempää		yleisempää
Seksuaalisen väkivallan kokeminen	työillä yleisempää		yleisempää
Toistuva rikkeiden tekeminen	pojilla yleisempää	harvinaisempaa	

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Indikaattorit on kuvattu alla lyhyesti. Niiden tarkempi kuvaus on esitetty liitteessä 1. Yllä olevissa taulukoissa indikaattorien nimiä on yksinkertaistettu. Kuvioissa ja liitetaulukoissa käytetyt todelliset indikaattorien nimet ovat sulkeissa.

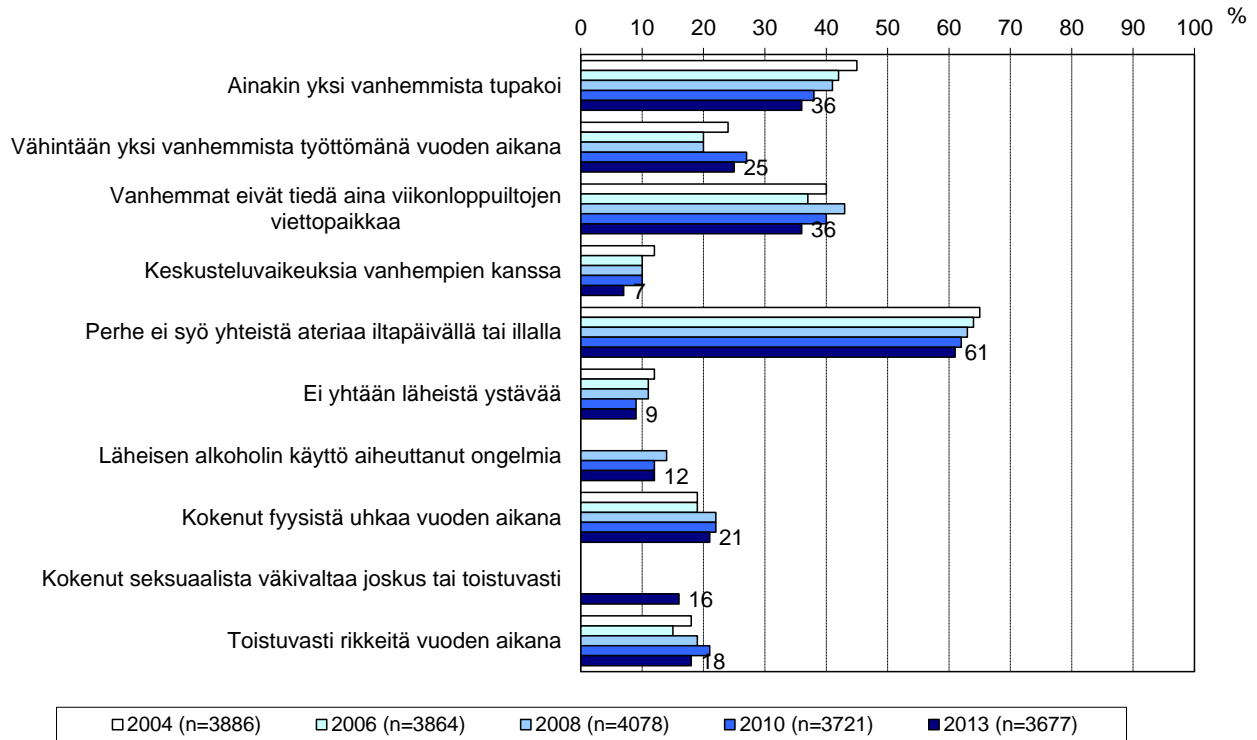
- **Vanhempien tupakointi** (Ainakin yksi vanhemmista tupakoi): Ainakin yksi vanhemmista tupakoi nykyisin.
- **Vanhempien työttömyys** (Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana): Vähintään yksi vanhemmista on ollut työttömänä tai pakkolomalla vuoden aikana.
- ****Vanhempien tietoisuus viikonloppuiltojen viettoaikasta** (Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettoaikaa): Vanhemmat tietävät aina, missä nuori viettää perjantai- ja lauantai-iltansa.
- **Keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa** (Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa): Nuori ei pysty juuri koskaan keskustelemaan vanhempiensa kanssa omista asioistaan.
- ****Perheen yhteinen ateriointi iltaisin** (Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla): Perhe syö yhteisen aterian iltapäivällä tai illalla, jolloin yleensä kaikki ovat ruokapöydässä.
- ****Läheiset ystävyysuhteet** (Ei yhtään läheistä ystävää): Nuorella on ainakin yksi todella läheinen ystävä, jonka kanssa voi keskustella luottamuksellisesti omista asioista.
- **Läheisen alkoholin käytön aiheuttamat ongelmat** (Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia): Nuorelle on aiheutunut haittoja tai ongelmia läheisen ihmisen liiasta alkoholin käytöstä.
- **Fyysisen uhan kokeminen** (Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana): Indikaattori on muodostettu kolmesta tekijästä: nuorelta on varastettu tai yritetty varastaa käyttämällä väkivaltaa tai uhkaamalla sillä, häntä on uhattu vahingoittaa tai hänen kimppuunsa on käyty fyysisesti vuoden aikana.
- **Seksuaalisen väkivallan kokeminen** (Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti): Indikaattori on muodostettu 3 tekijästä: vastentahtoinen koskettelu, seksiin painostaminen tai pakottaminen ja maksun tarjoaminen seksistä.
- **Toistuva rikkeiden tekeminen** (Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana): Indikaattori on muodostettu viidestä tekijästä: töherryksen tekeminen julkisiin paikkoihin, koulun tai muiden omaisuuden vahingoittaminen, varastaminen, jonkun pahoinpitely.

**luettavuuden parantamiseksi tulos on esitetty taulukossa käänteisenä verrattuna raportin indikaattorikuvioihin

ELINOLOT

Vakioidut prosenttiosuudet

Vantaa

Peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaat

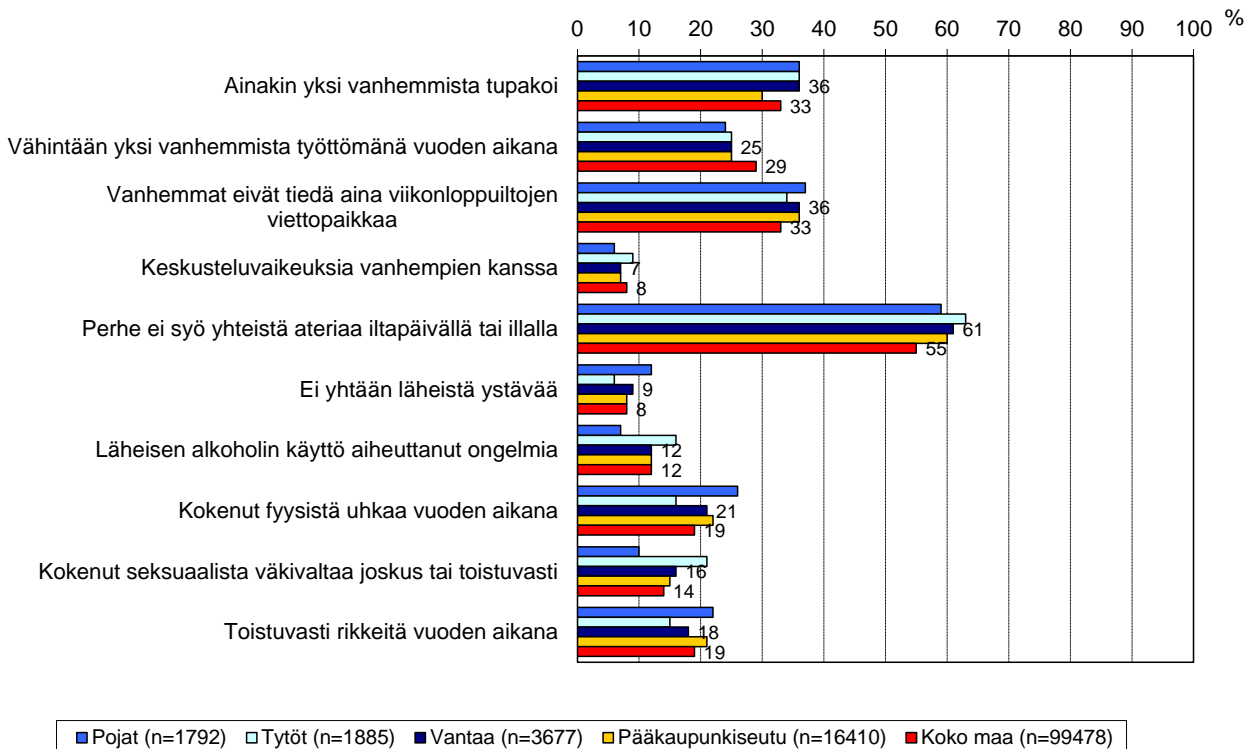
THL: Kouluterveyskysely

Kuvio 1. Elinoloindikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 2004–2013.

ELINOLOT

Vakioidut prosenttiosuudet

Vantaa 2013

Peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaat

THL: Kouluterveyskysely

Kuvio 2. Elinoloindikaattoreiden luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan sekä luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.

Kouluolot

Taulukko 5. Muutokset kouluoloissa peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuosina 2004–2013. Jos solu on tyhjä, merkittäviä muutoksia ei ole tapahtunut.

KOULUOLOT	Vuosi 2013 verrattuna edelliseen kyselyvuoteen	Vuosi 2013 verrattuna kaikkiin aikaisempiin kyselyvuosiin	Muutos pidemmällä aikavälillä
Puutteet koulun fyysisissä työoloissa	vähentyvät		yleistyminen vuodesta 2006 päättyi
Koulutapaturmat			
Ongelmat koulun työilmapiirissä	vähentyvät		vähentyminen vuodesta 2008
Koulussa kuulluksi tuleminen	yleistyi	yleisempää	yleistyminen vuodesta 2008
Koulutyön määrän kokeminen liian suureksi			
Opiskeluun liittyvät vaikeudet			
*Koulukiusatuksi joutuminen viikoittain			
*Toistuva lintsaminen			
Tietoisuus tavoista vaikuttaa koulun asioihin	yleistyi		yleistyminen vuodesta 2006

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Taulukko 6. Erot kouluoloissa sukupuolten välillä sekä verrattuna pääkaupunkiseutuun ja koko maahan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuonna 2013.

Jos solu on tyhjä, merkittäviä eroja ei ole.

KOULUOLOT	Ero sukupuolten välillä vuonna 2013	Ero Pääkaupunki-seutuun vuonna 2013	Ero koko maahan vuonna 2013
Puutteet koulun fyysisissä työoloissa	työillä yleisempiä		yleisempiä
Koulutapaturmat		harvinaisempia	harvinaisempia
Ongelmat koulun työilmapiirissä			
Koulussa kuulluksi tuleminen			yleisempää
Koulutyön määrän kokeminen liian suureksi	työillä yleisempää	harvinaisempaa	yleisempää
Opiskeluun liittyvät vaikeudet			
*Koulukiusatuksi joutuminen viikoittain			
*Toistuva lintsaminen		yleisempää	yleisempää
Tietoisuus tavoista vaikuttaa koulun asioihin			yleisempää

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

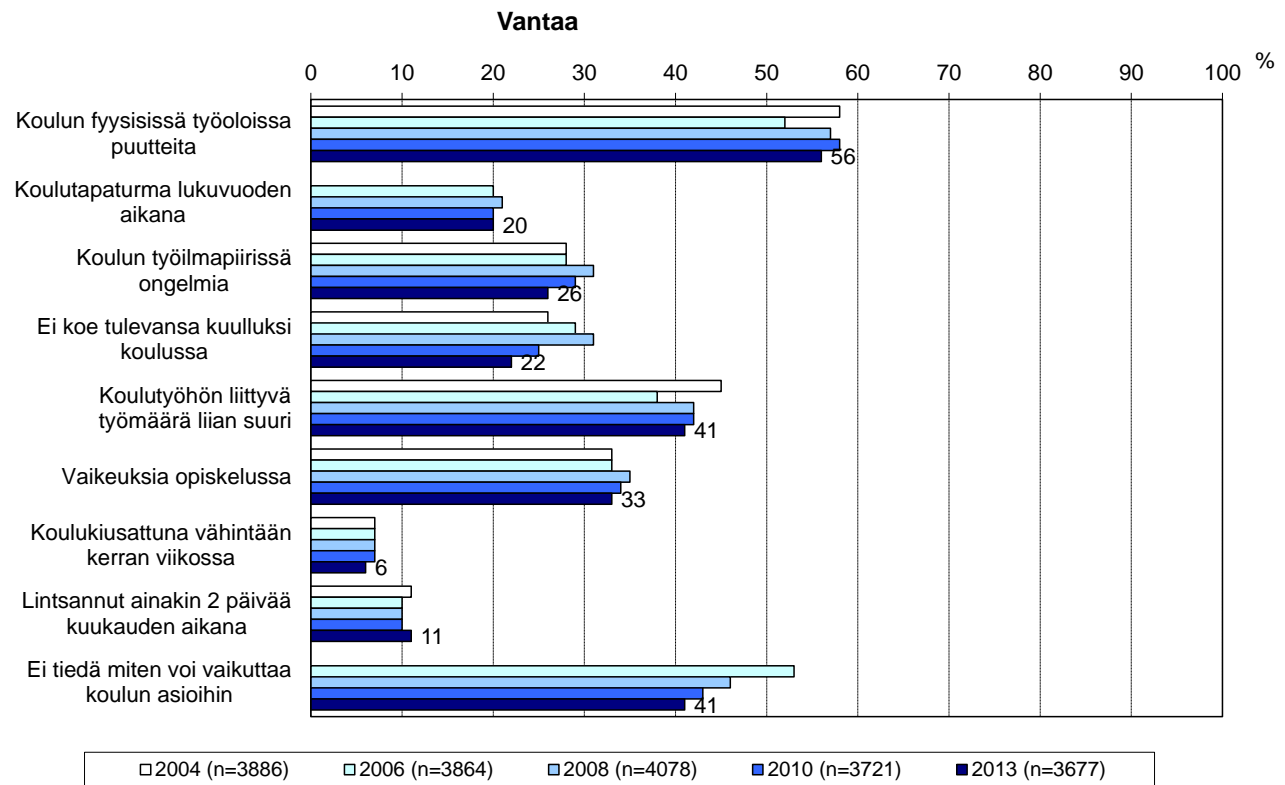
Indikaattorit on kuvattu alla lyhyesti. Niiden tarkempi kuvaus on esitetty liitteessä 1. Yllä olevissa taulukoissa indikaattorien nimiä on yksinkertaistettu. Kuvioissa ja liitetaulukoissa käytetyt todelliset indikaattorien nimet ovat sulkeissa.

- **Puutteet koulun fyysisissä työoloissa** (*Koulun fyysisissä työoloissa puutteita*): Indikaattori on muodostettu seuraavista työskentelyä haittaavista tekijöistä: opiskelutilojen ahtaus, melu, sopimaton valaistus, huono ilmanvaihto, lämpötila, likaisuus, epämukavat työtuolit tai -pöydät, huonot sosiaalililat, tapaturmavaara.
- **Koulutapaturmat** (*Koulutapaturma lukuvuoden aikana*): Oppilaalle on sattunut koulussa tai koulumatkalla lukuvuoden aikana vähintään yksi tapaturma, joka on vaatinut terveydenhuollon vastaanotolla käyntiä.
- **Ongelmat koulun työilmapiirissä** (*Koulun työilmapiirissä ongelmia*): Indikaattori on muodostettu yhdeksästä työilmapiiriin vaikuttavasta tekijästä: opettajien odotukset ja oikeudenmukaisuus, toimeentuleminen oppilaiden ja opettajien kanssa, työskentely ryhmissä, työympäristön rauhattomuus, kiireisyys, luokan työrauha sekä oppilaiden viihtyminen yhdessä.
- ****Koulussa kuulluksi tuleminen** (*Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa*): Indikaattori on muodostettu kolmesta opettajien ja oppilaiden vuorovaikutusta kuvaavasta tekijästä: mielipiteiden ilmaisuun rohkaiseminen, mielipiteiden huomioiminen koulutyön kehittämisessä ja kiinnostus oppilaiden kuulumisista.
- **Koulutyön määrän kokeminen liian suureksi** (*Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri*): Oppilas on kokenut koulutyöhön liittyvän työmäärän lukuvuoden aikana jatkuvasti tai melko usein liian suureksi.
- **Opiskeluun liittyvät vaikeudet** (*Vaikeuksia opiskelussa*): Indikaattori on muodostettu seuraavista tekijöistä: läksyjen tekeminen, kokeisiin valmistautuminen, parhaan opiskelutavan löytäminen, omatoimisuutta vaativien tehtävien hoitaminen, kirjoittamistehtävien tekeminen, lukemistehtävien tekeminen, opetuksen seuraaminen.
- **Koulukiusatuksi joutuminen viikoittain** (*Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa*): Oppilas on joutunut kiusaamisen kohteeksi koulussa noin kerran viikossa tai useammin lukukauden aikana.
- **Toistuva lintsaminen** (*Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana*): Oppilas on lintsannut ainakin kaksi kokonaista koulupäivää kuukauden aikana.
- ****Tietoisuus tavoista vaikuttaa koulun asioihin** (*Ei tiedä miten voi vaikuttaa koulun asioihin*): Oppilas ei tiedä, miten koulussa voi vaikuttaa koulun asioihin.

**luettavuuden parantamiseksi tulos on esitetty taulukossa käänteisenä verrattuna raportin indikaattorikuvioihin

KOULUOLOT

Vakioidut prosenttiosuudet

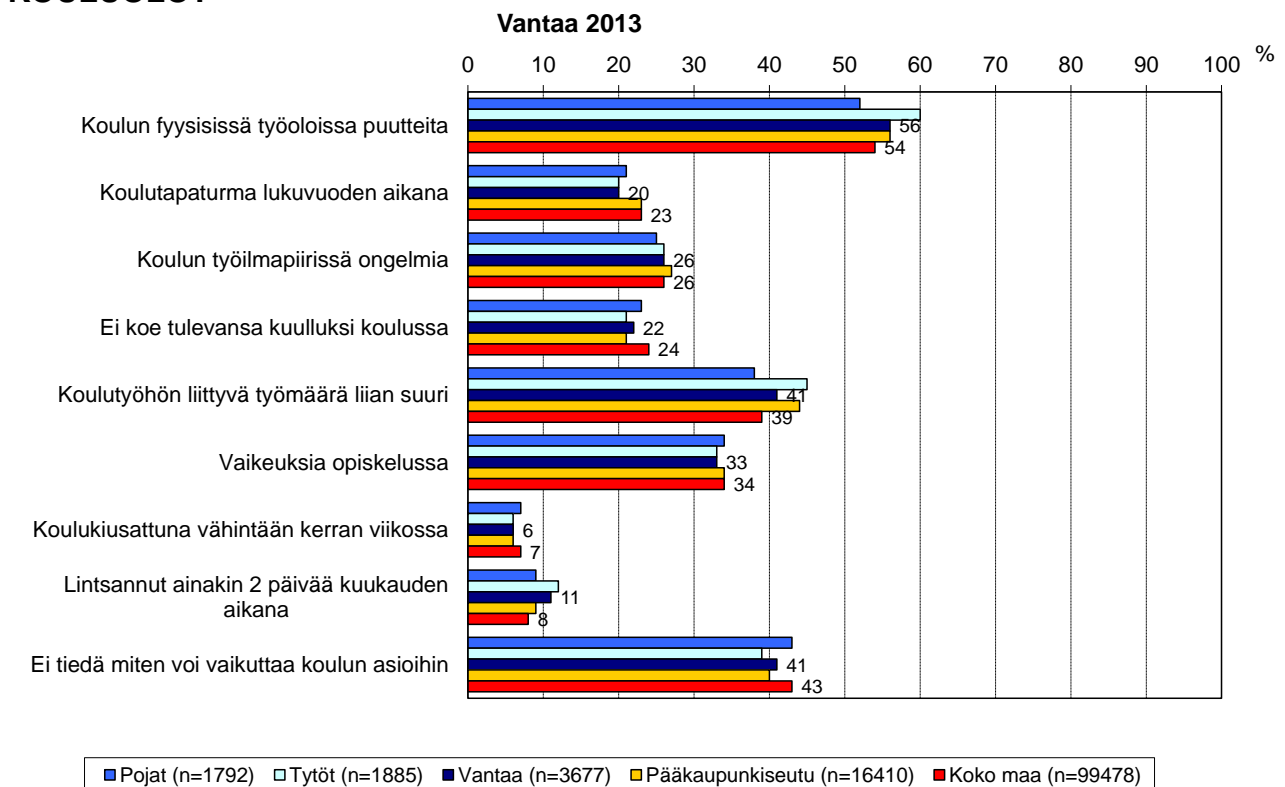
Peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaat

THL: Kouluterveyskysely

Kuvio 3. Kouluoloindikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuoli-vakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 2004–2013.

KOULUOLOT

Vakioidut prosenttiosuudet

Peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaat

THL: Kouluterveyskysely

Kuvio 4. Kouluoloindikaattoreiden luokka-aste-vakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan sekä luokka-aste- ja sukupuoli-vakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.

Koettu terveys

Taulukko 7. Muutokset koetussa terveydessä peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuosina 2004–2013. Jos solu on tyhjä, merkittäviä muutoksia ei ole tapahtunut.

KOETTU TERVEYS	Vuosi 2013 verrattuna edelliseen kyselyvuoteen	Vuosi 2013 verrattuna kaikkiin aikaisempiin kyselyvuosiin	Muutos pidemmällä aikavälillä
Kokemus hyvästä terveydestä			yleistyminen vuodesta 2006 päättyi
Useiden oireiden kokeminen päivittäin			vähentyminen vuodesta 2008
Päivittäin koettu väsymys			vähentyminen vuodesta 2008
Viikoittain koetut niska- tai hartiakivut	vähentyivät	harvinaisempia	vähentyminen vuodesta 2008
Viikoittain koettu päänsärky			
*Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	uusi indikaattori	uusi indikaattori	uusi indikaattori
Koulu-uupumus	yleistyi		
Ylipaino			

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Taulukko 8. Erot koetussa terveydessä sukupuolten välillä sekä verrattuna pääkaupunkiseutuun ja koko maahan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuonna 2013. Jos solu on tyhjä, merkittäviä eroja ei ole.

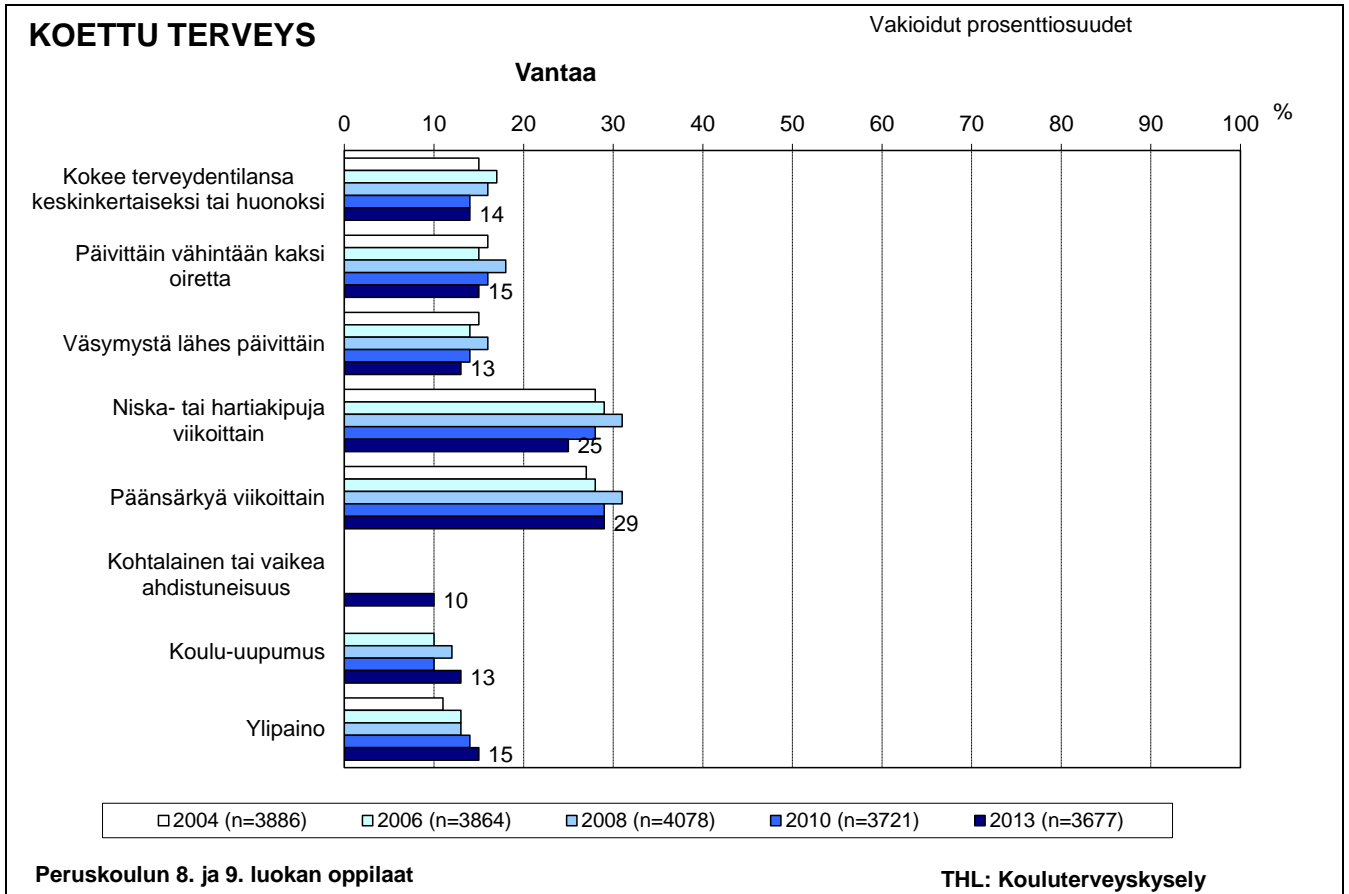
KOETTU TERVEYS	Ero sukupuolten välillä vuonna 2013	Ero Pääkaupunki-seutuun vuonna 2013	Ero koko maahan vuonna 2013
Kokemus hyvästä terveydestä	pojilla yleisempää		yleisempää
Useiden oireiden kokeminen päivittäin	työillä yleisempää		harvinaisempaa
Päivittäin koettu väsymys	työillä yleisempää		harvinaisempaa
Viikoittain koetut niska- tai hartiakivut	työillä yleisempiä	harvinaisempia	harvinaisempia
Viikoittain koettu päänsärky	työillä yleisempää		harvinaisempaa
*Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	työillä yleisempää		
Koulu-uupumus	työillä yleisempää		
Ylipaino	pojilla yleisempää		

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

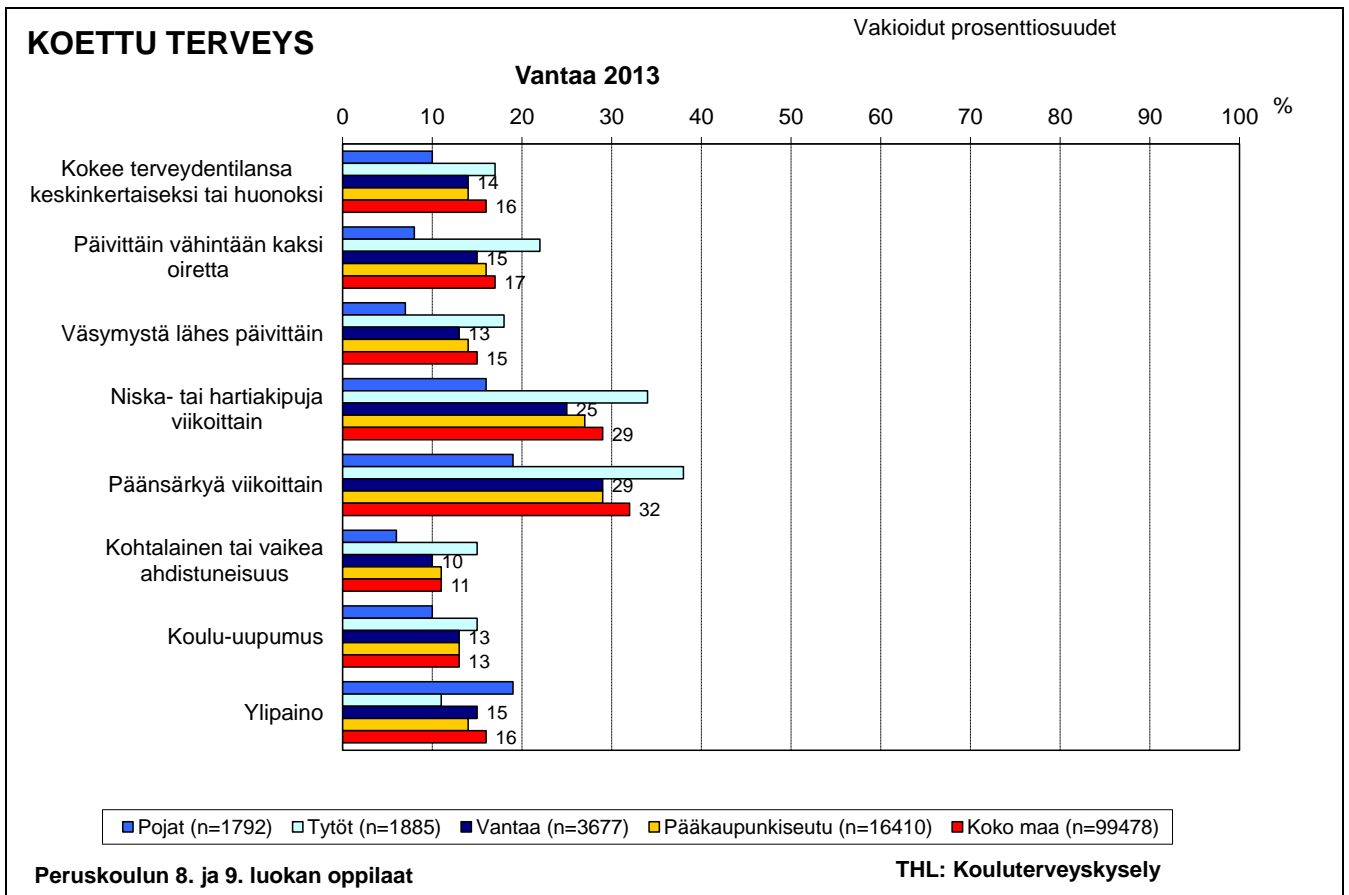
Indikaattorit on kuvattu alla lyhyesti. Niiden tarkempi kuvaus on esitetty liitteessä 1. Yllä olevissa taulukoissa indikaattorien nimiä on yksinkertaistettu. Kuvioissa ja liitetaulukoissa käytetyt todelliset indikaattorien nimet ovat sulkeissa.

- ****Kokemus hyvästä terveydestä (Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi):** Nuori kokee terveydentilansa melko tai erittäin hyväksi.
- **Useiden oireiden kokeminen päivittäin (Päivittäin vähintään kaksi oiretta):** Indikaattori on muodostettu kahdeksasta tekijästä: niska- tai hartiakivut, selän alaosan kivut, vatsakivut, jännittyneisyys tai hermostuneisuus, ärtyneisyys tai kiu-kunpurkaukset, vaikeudet päästä uneen tai heräileminen öisin, päänsärky, väsymys tai heikotus.
- **Päivittäin koettu väsymys (Väsymystä lähes päivittäin):** Nuorella on ollut lähes päivittäin väsymystä tai heikotusta puolen vuoden aikana.
- **Viikoittain koetut niska- tai hartiakivut (Niska- tai hartiakipuja viikoittain):** Nuorella on ollut vähintään kerran viikossa niska- tai hartiakipuja puolen vuoden aikana.
- **Viikoittain koettu päänsärky (Päänsärkyä viikoittain):** Nuorella on ollut vähintään kerran viikossa päänsärkyä puolen vuoden aikana.
- **Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus (Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus):** Ahdistuneisuutta mitataan seitsen-kohtaisella GAD-7-mittarilla.
- **Koulu-uupumus (Koulu-uupumus):** Indikaattori on muodostettu kolmesta Salmela-Aron ja Näätäsen koulu-uupumusmittariin perustuvasta tekijästä: uupumusasteinen väsymys, kyyninen asenne työhön ja opintojen merkityk-sen vähentyminen sekä kyytömyyden ja riittämättömyyden tunne opiskelijana.
- **Ylipaino (Ylipaino):** Nuorella on painoindeksin (BMI) mukaan ylipainoa.

**1luettavuuden parantamiseksi tulos on esitetty taulukossa käänteisenä verrattuna raportin indikaattorikuvioihin.

Kuvio 5. Terveysindikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaisista vuosina 2004–2013.

Kuvio 6. Terveysindikaattoreiden luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaisista sukupuolen mukaan sekä luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.

Terveystottumukset

Taulukko 9. Muutokset terveystottumuksissa peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaille vuosina 2004–2013. Jos solu on tyhjä, merkittäviä muutoksia ei ole tapahtunut.

TERVEYSTOTTUMUKSET	Vuosi 2013 verrattuna edelliseen kyselyvuoteen	Vuosi 2013 verrattuna kaikkiin aikaisempiin kyselyvuosiin	Muutos pidemmällä aikavälillä
Aamupalan syöminen arkisin			
Koululounaan syöminen päivittäin			
Hampaiden harjaaminen vähintään kahdesti päivässä	yleistyi		
Liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla	yleistyi		yleistyminen vuodesta 2008
Vähintään neljän tunnin ruutu aika arkipäivisin			
Vähintään 8 tunnin yöunet arkisin	uusi indikaattori	uusi indikaattori	uusi indikaattori
Päivittäinen tupakointi			vähentyminen vuodesta 2008
*Humalajuominen vähintään kerran kuukaudessa	vähentyi		vähentyminen vuodesta 2008
*Laittomien huumeiden kokeilu			yleistyminen vuodesta 2008

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Taulukko 10. Erot terveystottumuksissa sukupuolten välillä sekä verrattuna pääkaupunkiseutuun ja koko maahan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaille vuonna 2013.

Jos solu on tyhjä, merkittäviä eroja ei ole.

TERVEYSTOTTUMUKSET	Ero sukupuolten välillä vuonna 2013	Ero Pääkaupunkiseutuun vuonna 2013	Ero koko maahan vuonna 2013
Aamupalan syöminen arkisin	pojilla yleisempää	harvinaisempaa	harvinaisempaa
Koululounaan syöminen päivittäin		harvinaisempaa	harvinaisempaa
Hampaiden harjaaminen vähintään kahdesti päivässä	työillä yleisempää	harvinaisempaa	yleisempää
Liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla		harvinaisempaa	
Vähintään neljän tunnin ruutu aika arkipäivisin		yleisempää	yleisempää
Vähintään 8 tunnin yöunet arkisin			harvinaisempaa
Päivittäinen tupakointi		yleisempää	
*Humalajuominen vähintään kerran kuukaudessa			
*Laittomien huumeiden kokeilu		harvinaisempaa	yleisempää

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Indikaattorit on kuvattu alla lyhyesti. Niiden tarkempi kuvaus on esitetty liitteessä 1. Yllä olevissa taulukoissa indikaattorien nimiä on yksinkertaistettu. Kuvioissa ja liitetaulukoissa käytetyt todelliset indikaattorien nimet ovat sulkeissa.

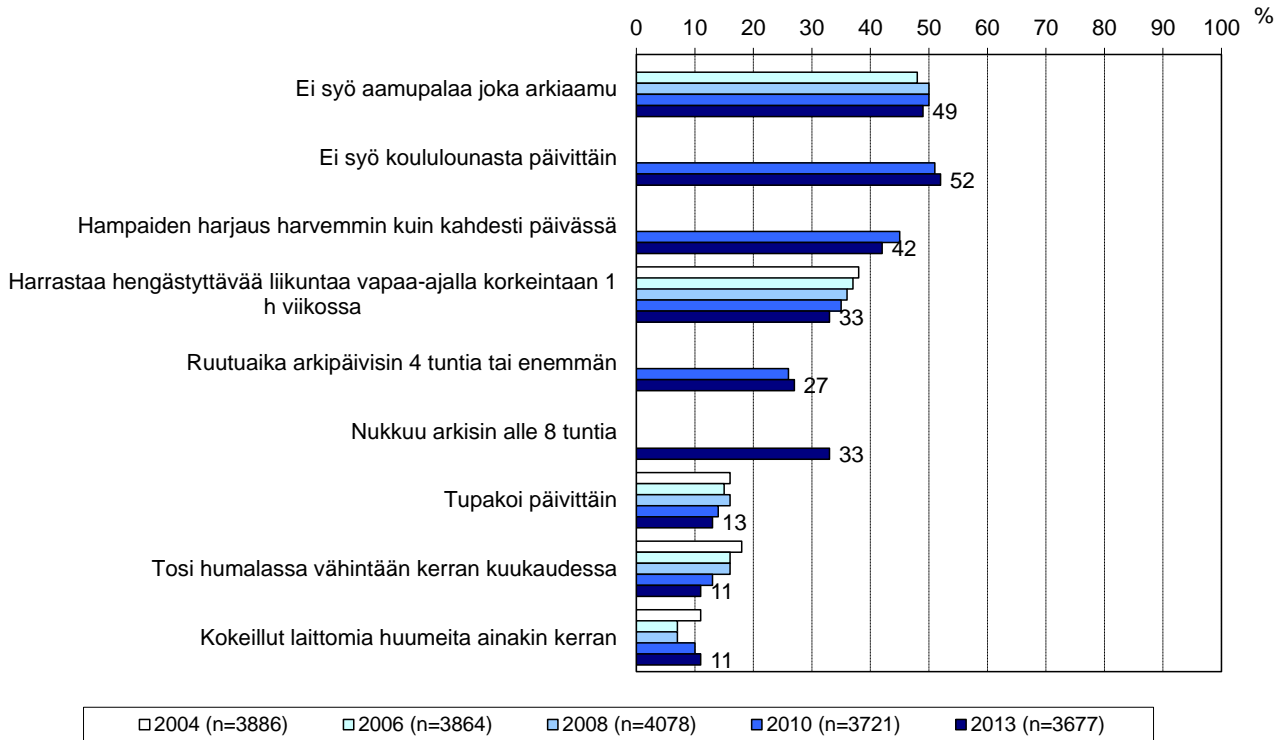
- ****Aamupalan syöminen arkisin** (Ei syö aamupalaa joka arkiamu): Nuori syö aamupalaa (muutakin kuin vain kahvia, mehua tai muita juomia) jokaisena kouluaamuna.
- ****Koululounaan syöminen päivittäin** (Ei syö koululounasta päivittäin): Nuori syö koululounaan jokaisena koulupäivänä.
- ****Hampaiden harjaaminen vähintään kahdesti päivässä** (Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä): Nuori harjaa hampaansa kaksi kertaa päivässä tai useammin.
- ****Liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla** (Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa): Nuori harrastaa hengästyttävää ja hikoiluttavaa liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan tunnin viikossa.
- **Vähintään neljän tunnin ruutu aika arkipäivisin** (Ruutu aika arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän): Nuori käyttää koulupäivinä vähintään neljä tuntia television katseluun, tietokoneen käyttöön sekä kännykkä- ja konsolipeleihin.
- ****Vähintään 8 tunnin yöunet arkisin** (Nukkuu arkisin alle 8 tuntia): Nuori nukkuu tavallisesti vähintään kahdeksan tuntia arkisin.
- **Päivittäinen tupakointi** (Tupakoi päivittäin): Nuori tupakoi kerran päivässä tai useammin.
- **Humalajuominen vähintään kerran kuukaudessa** (Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa): Nuori käyttää alkoholia tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa.
- **Laittomien huumeiden kokeilu** (Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran): Nuori on kokeillut ainakin kerran marihuanaa, hasista, ekstaasia, Subutexia, heroiinia, kokaiinia, amfetamiinia, LSD:tä, gammaa tai muita vastaavia huumeita.

**luettavuuden parantamiseksi tulos on esitetty taulukossa käänteisenä verrattuna raportin indikaattorikuvioihin

TERVEYSTOTTUMUKSET

Vakioidut prosenttiosuudet

Vantaa

Peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaat

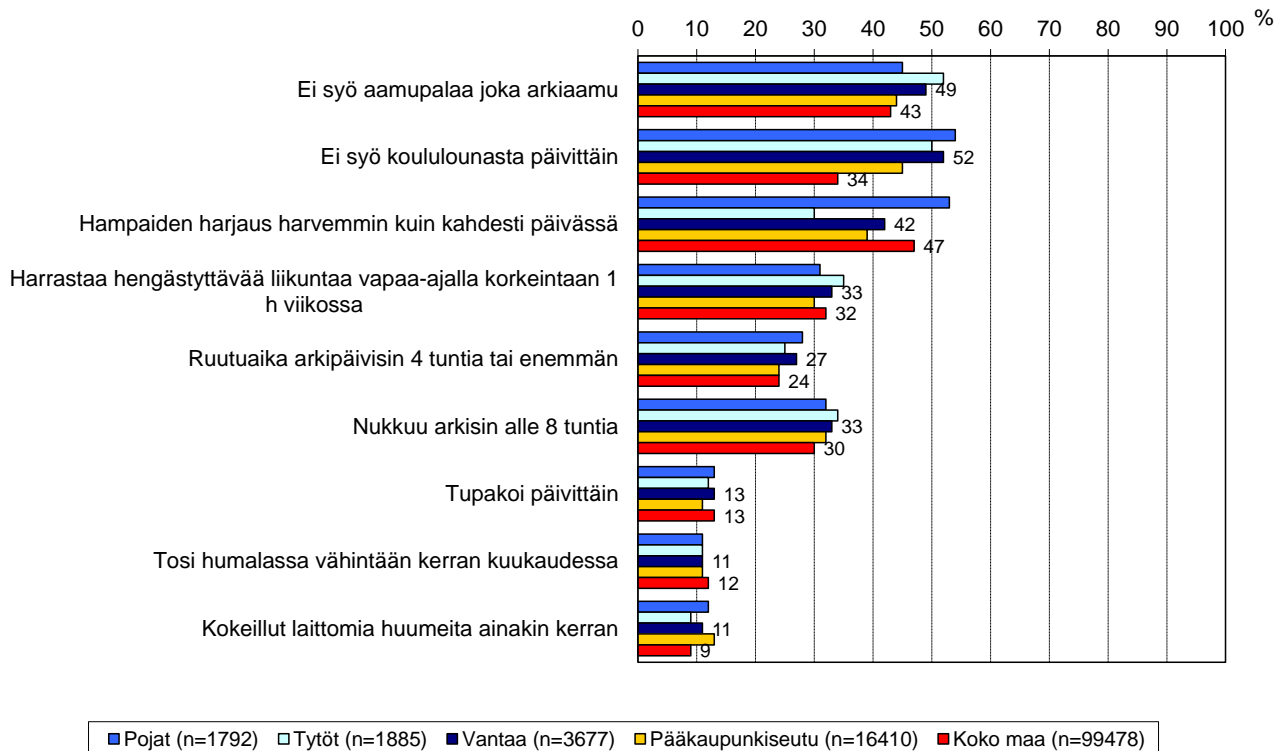
THL: Kouluterveyskysely

Kuvio 7. Terveystottumusindikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 2004–2013.

TERVEYSTOTTUMUKSET

Vakioidut prosenttiosuudet

Vantaa 2013

Peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaat

THL: Kouluterveyskysely

Kuvio 8. Terveystottumusindikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan sekä luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.

Kokemus oppilashuollon tuesta

Taulukko 11. Muutokset oppilashuollon tuen kokemisessa peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuosina 2004–2013. Jos solu on tyhjä, merkittäviä muutoksia ei ole tapahtunut.

KOKEMUS OPPILASHUOLLON TUESTA	Vuosi 2013 verrattuna edelliseen kyselyvuoteen	Vuosi 2013 verrattuna kaikkiin aikaisempiin kyselyvuosiin	Muutos pidemmällä aikavälillä
Kouluterveydenhoitajalle pääsyn kokeminen vaikeaksi	vähentyi		yleistyminen vuodesta 2006 päättyi
Koululääkärille pääsyn kokeminen vaikeaksi	vähentyi	harvinaisempaa	vähentyminen vuodesta 2008
Koulukuraattorille pääsyn kokeminen vaikeaksi	vähentyi		
Koulupsykologille pääsyn kokeminen vaikeaksi	vähentyi	harvinaisempaa	
*Avun saaminen koulunkäynnin vaikeuksiin	yleistyi		
Avun hakeminen masentuneisuuteen			yleistyminen vuodesta 2004 päättyi

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Taulukko 12. Erot oppilashuollon tuen kokemisessa sukupuolten välillä sekä verrattuna pääkaupunkiseutuun ja koko maahan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuonna 2013.

Jos solu on tyhjä, merkittäviä eroja ei ole.

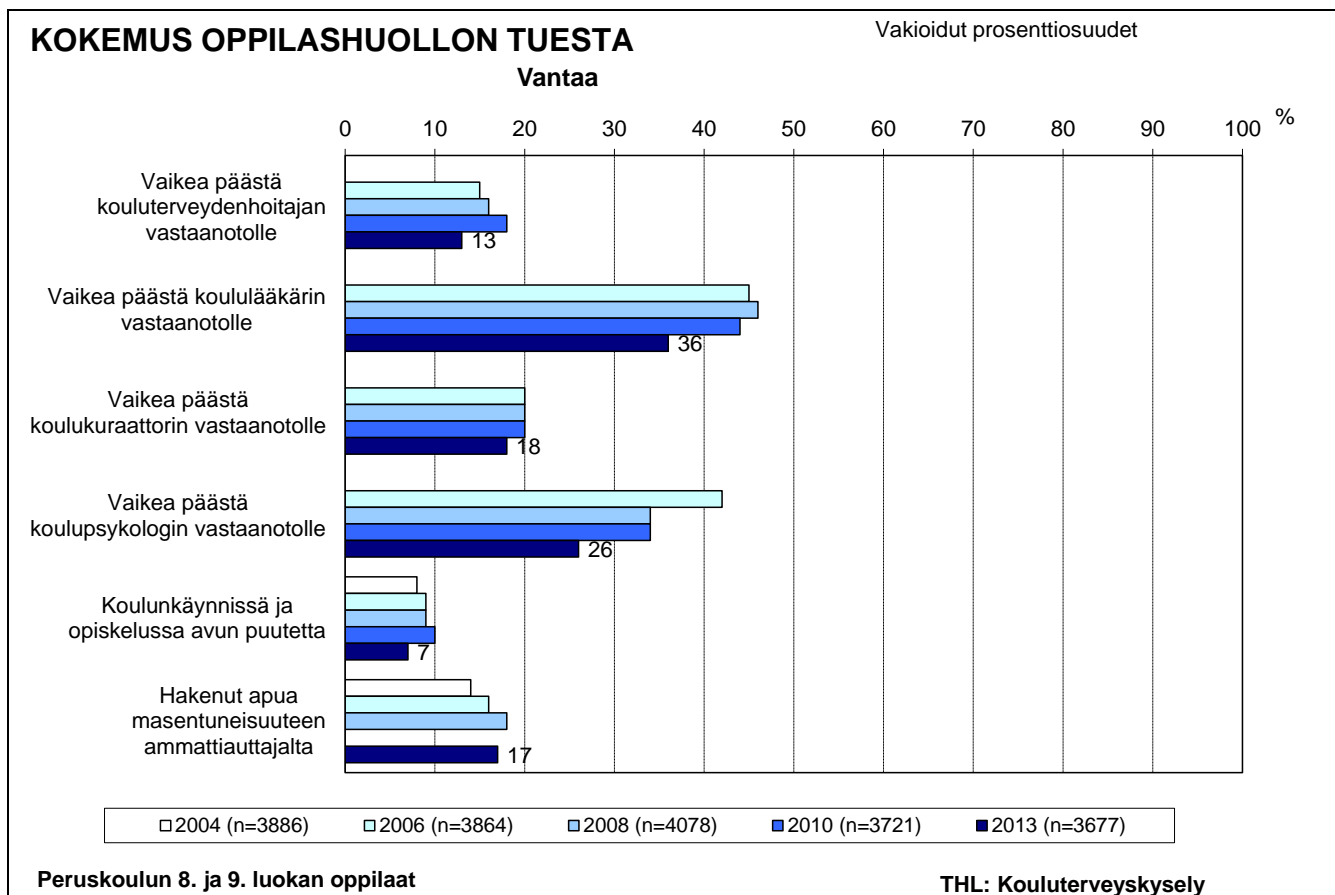
KOKEMUS OPPILASHUOLLON TUESTA	Ero sukupuolten välillä vuonna 2013	Ero Pääkaupunki-seutuun vuonna 2013	Ero koko maahan vuonna 2013
Kouluterveydenhoitajalle pääsyn kokeminen vaikeaksi		harvinaisempaa	
Koululääkärille pääsyn kokeminen vaikeaksi	työillä yleisempää	harvinaisempaa	
Koulukuraattorille pääsyn kokeminen vaikeaksi		harvinaisempaa	harvinaisempaa
Koulupsykologille pääsyn kokeminen vaikeaksi		harvinaisempaa	harvinaisempaa
*Avun saaminen koulunkäynnin vaikeuksiin			
Avun hakeminen masentuneisuuteen	työillä yleisempää		

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

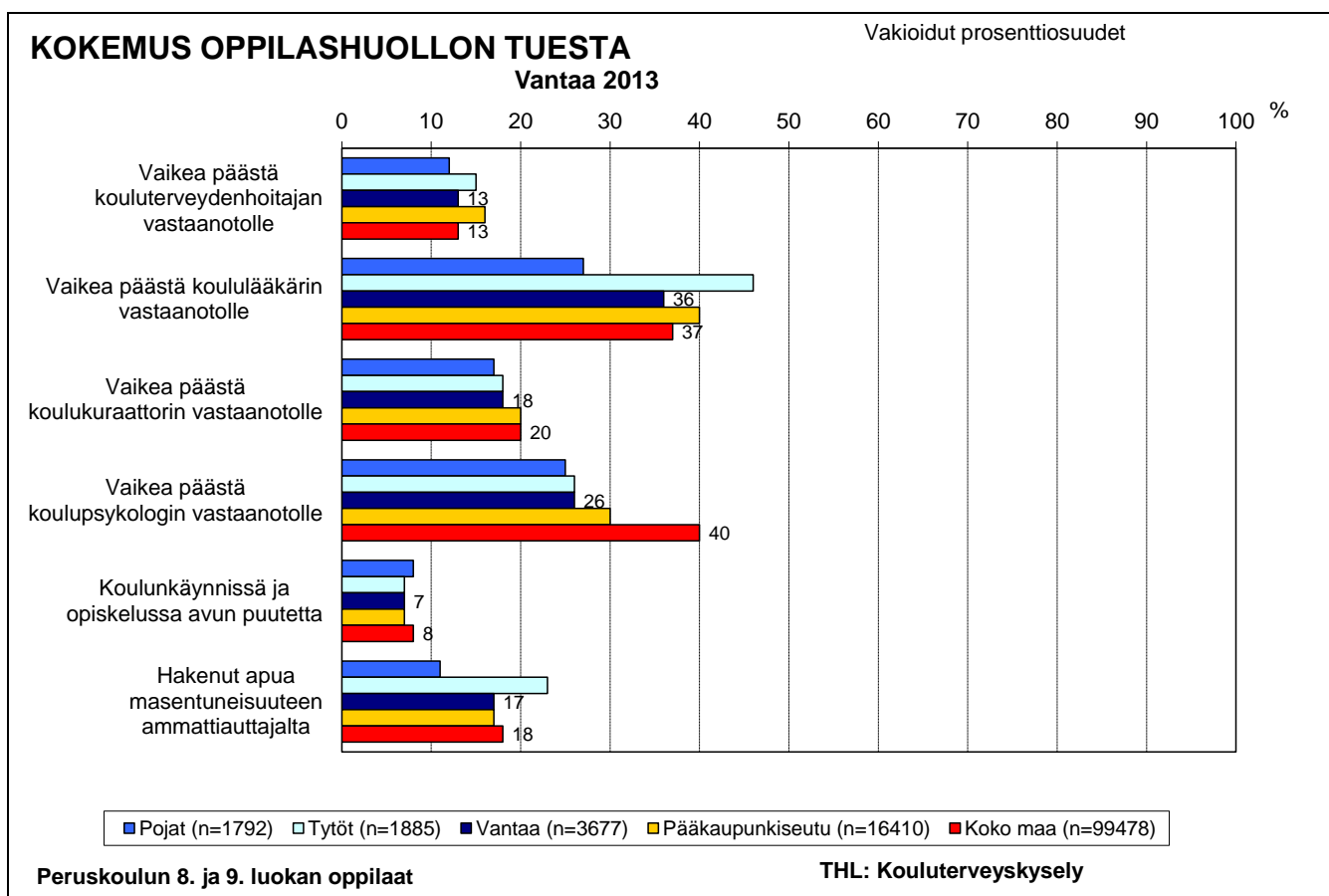
Indikaattorit on kuvattu alla lyhyesti. Niiden tarkempi kuvaus on esitetty liitteessä 1. Yllä olevissa taulukoissa indikaattorien nimiä on yksinkertaistettu. Kuvioissa ja liitetaulukoissa käytetyt todelliset indikaattorien nimet ovat sulkeissa.

- **Kouluterveydenhoitajalle pääsyn kokeminen vaikeaksi** (Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle): Nuori kokee kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.
- **Koululääkärille pääsyn kokeminen vaikeaksi** (Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle): Nuori kokee koululääkärin vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.
- **Koulukuraattorille pääsyn kokeminen vaikeaksi** (Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle): Nuori kokee koulukuraattorin vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.
- **Koulupsykologille pääsyn kokeminen vaikeaksi** (Vaikea päästä koulupsykologin vastaanotolle): Nuori kokee koulupsykologin vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.
- ****Avun saaminen koulunkäynnin vaikeuksiin** (Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta): Nuori kokee saavansa apua kotoa tai koulusta aina tai useimmiten, kun hänellä on vaikeuksia koulunkäynnissä ja opiskelussa.
- **Avun hakeminen masentuneisuuteen** (Hakenut apua masentuneisuuteen ammattiauttajalta): Nuori on hakenut joskus apua ammattiauttajalta masentuneen tai ahdistuneen mielialan takia.

**luettavuuden parantamiseksi tulos on esitetty taulukossa käänteisenä verrattuna raportin indikaattorikuvioihin

Kuvio 9. Oppilashuoltoindikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 2004–2013.

Kuvio 10. Oppilashuoltoindikaattoreiden luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan sekä luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.

LUKION 1. JA 2. VUODEN OPISKELIJOIDEN TULOKSET

Elinolot

Taulukko 13. Muutokset elinoloissa lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuosina 2004–2013.

Jos solu on tyhjä, merkittäviä muutoksia ei ole tapahtunut.

ELINOLOT	Vuosi 2013 verrattuna edelliseen kyselyvuoteen	Vuosi 2013 verrattuna kaikkiin aikaisempiin kyselyvuosiin	Muutos pidemmällä aikavälillä
Vanhempien tupakointi	vähentyi		vähentyminen vuodesta 2008
Vanhempien työttömyys			
Vanhempien tietoisuus viikonloppuiltojen viettoapaikasta	yleistyi	yleisempää	yleistyminen vuodesta 2008
*Keskusteluvaikkeudet vanhempien kanssa	vähentyivät		vähentyminen vuodesta 2008
Perheen yhteinen ateriointi iltaisin			yleistyminen vuodesta 2008
*Läheiset ystävyysuhteet			yleistyminen vuodesta 2006
Läheisen alkoholin käytön aiheuttamat ongelmat	vähentyivät		vähentyminen vuodesta 2008
Fyysisen uhan kokeminen	vähentyi		
Seksuaalisen väkivallan kokeminen	uusi indikaattori	uusi indikaattori	uusi indikaattori
*Toistuva rikkeiden tekeminen			

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Taulukko 14. Erot elinoloissa sukupuolten välillä sekä verrattuna pääkaupunkiseutuun ja koko maahan lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuonna 2013.

Jos solu on tyhjä, merkittäviä eroja ei ole.

ELINOLOT	Ero sukupuolten välillä vuonna 2013	Ero Pääkaupunki-seutuun vuonna 2013	Ero koko maahan vuonna 2013
Vanhempien tupakointi		yleisempää	
Vanhempien työttömyys			harvinaisempaa
Vanhempien tietoisuus viikonloppuiltojen viettoapaikasta	työillä yleisempää		
*Keskusteluvaikkeudet vanhempien kanssa			
Perheen yhteinen ateriointi iltaisin			harvinaisempaa
*Läheiset ystävyysuhteet			
Läheisen alkoholin käytön aiheuttamat ongelmat	työillä yleisempiä		
Fyysisen uhan kokeminen	pojilla yleisempää		
Seksuaalisen väkivallan kokeminen	työillä yleisempää		
*Toistuva rikkeiden tekeminen			

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Indikaattorit on kuvattu alla lyhyesti. Niiden tarkempi kuvaus on esitetty liitteessä 1. Yllä olevissa taulukoissa indikaattorien nimiä on yksinkertaistettu. Kuvioissa ja liitetaulukoissa käytetyt todelliset indikaattorien nimet ovat sulkeissa.

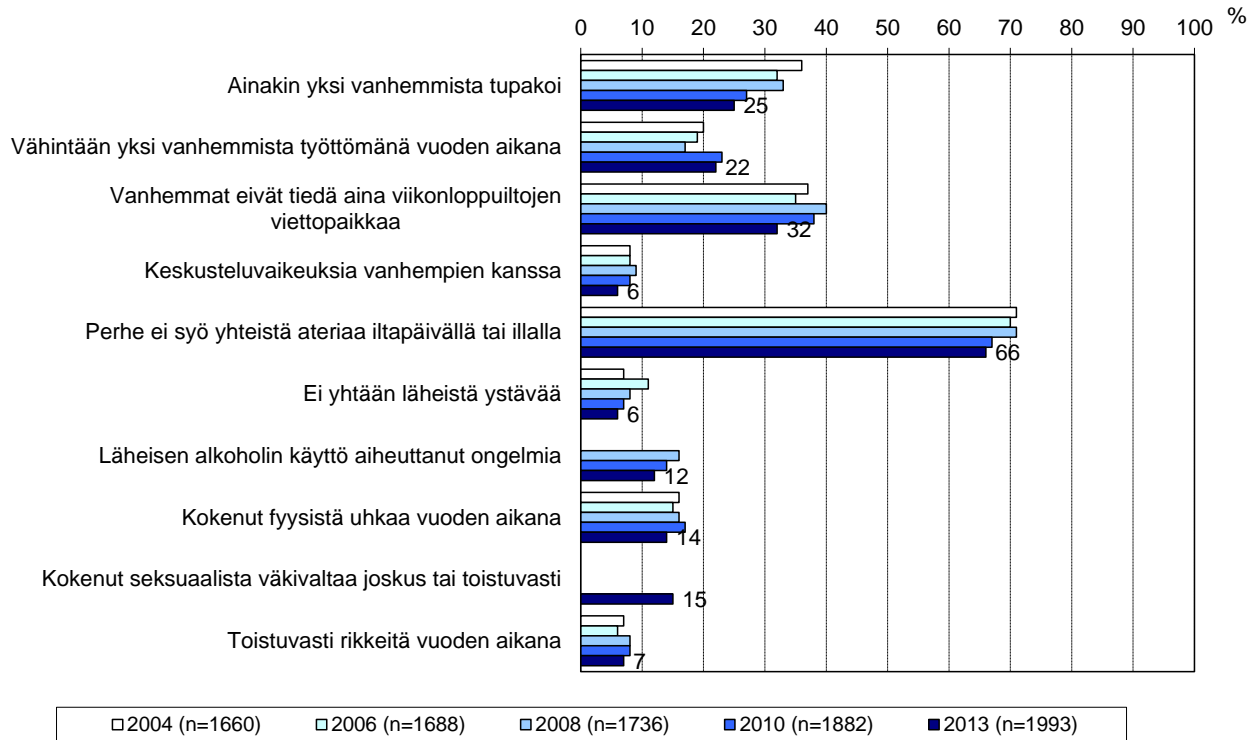
- **Vanhempien tupakointi** (Ainakin yksi vanhemmista tupakoi): Ainakin yksi vanhemmista tupakoi nykyisin.
- **Vanhempien työttömyys** (Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana): Vähintään yksi vanhemmista on ollut työttömänä tai pakkolomalla vuoden aikana.
- ****Vanhempien tietoisuus viikonloppuiltojen viettoapaikasta** (Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettoapaikkaa): Vanhemmat tietävät aina, missä nuori viettää perjantai- ja lauantai-iltansa.
- **Keskusteluvaikkeudet vanhempien kanssa** (Keskusteluvaikkeuksia vanhempien kanssa): Nuori ei pysty juuri koskaan keskustelemaan vanhempiensa kanssa omista asioistaan.
- ****Perheen yhteinen ateriointi iltaisin** (Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltaisin tai illalla): Perhe syö yhteisen aterian iltaisin tai illalla, jolloin yleensä kaikki ovat ruokapöydässä.
- ****Läheiset ystävyysuhteet** (Ei yhtään läheistä ystävää): Nuorella on ainakin yksi todella läheinen ystävä, jonka kanssa voi keskustella luottamuksellisesti omista asioista.
- **Läheisen alkoholin käytön aiheuttamat ongelmat** (Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia): Nuorelle on aiheutunut haittoja tai ongelmia läheisen ihmisen liiasta alkoholin käytöstä.
- **Fyysisen uhan kokeminen** (Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana): Indikaattori on muodostettu kolmesta tekijästä: nuorelta on varastettu tai yritetty varastaa käyttämällä väkivaltaa tai uhkaamalla sillä, häntä on uhattu vahingoittaa tai hänen kimppuunsa on käyty fyysisesti vuoden aikana.
- **Seksuaalisen väkivallan kokeminen** (Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti): Indikaattori on muodostettu 3 tekijästä: vastentahtoinen kosketelu, seksiin painostaminen tai pakottaminen ja maksun tarjoaminen seksistä.
- **Toistuva rikkeiden tekeminen** (Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana): Indikaattori on muodostettu viidestä tekijästä: töherrysten tekeminen julkisiin paikkoihin, koulun tai muiden omaisuuden vahingoittaminen, varastaminen, jonkun pahoinpitely.

**luettavuuden parantamiseksi tulos on esitetty taulukossa käänteisenä verrattuna raportin indikaattorikuvioihin

ELINOLOT

Vakioidut prosenttiosuudet

Vantaa

Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat

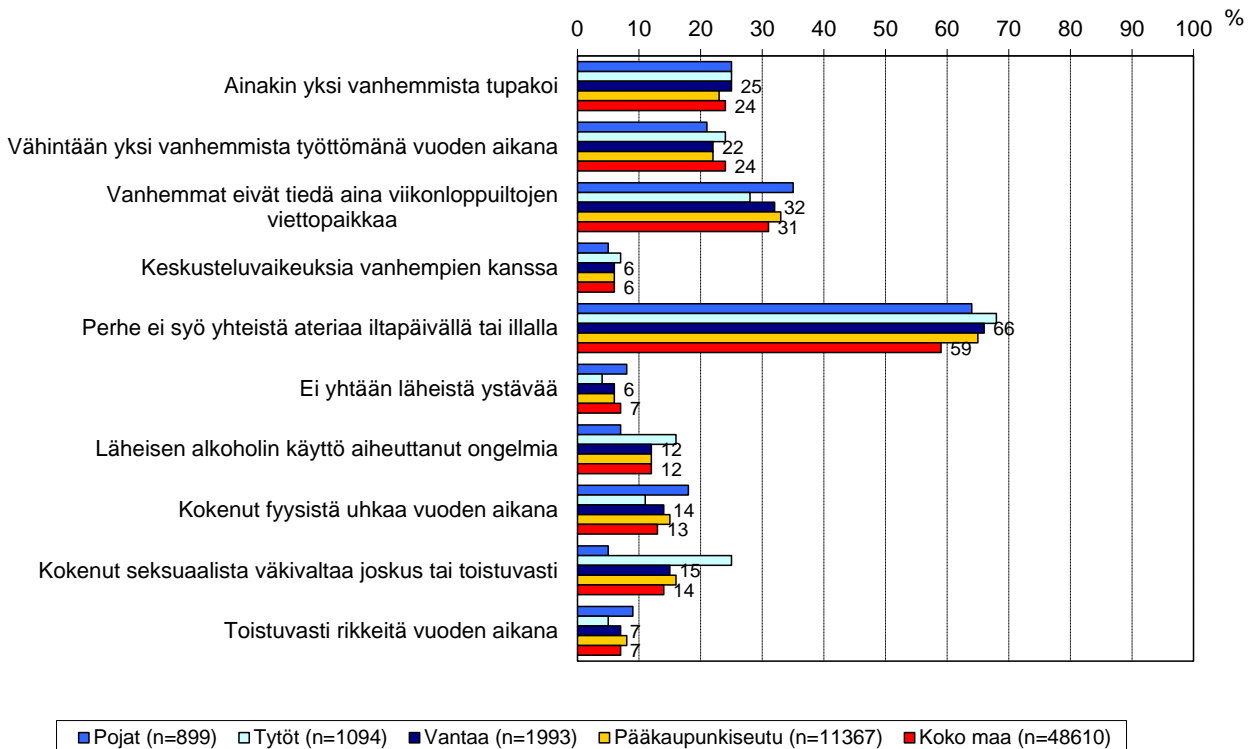
THL: Kouluterveyskysely

Kuvio 11. Elinoloindikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuosina 2004–2013.

ELINOLOT

Vakioidut prosenttiosuudet

Vantaa 2013

Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat

THL: Kouluterveyskysely

Kuvio 12. Elinoloindikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan sekä opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.

Kouluolot

Taulukko 15. Muutokset kouluoloissa lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuosina 2004–2013. Jos solu on tyhjä, merkittäviä muutoksia ei ole tapahtunut.

KOULUOLOT	Vuosi 2013 verrattuna edelliseen kyselyvuoteen	Vuosi 2013 verrattuna kaikkiin aikaisempiin kyselyvuosiin	Muutos pidemmällä aikavälillä
Puutteet koulun fyysisissä työoloissa	yleistyvät		vähentyminen vuodesta 2004 päätyi
*Koulutapaturmat			
Ongelmat koulun työilmapiirissä			
*Koulussa kuulluksi tuleminen	yleistyi	yleisempää	
Koulutyön määrän kokeminen liian suureksi			vähentyminen vuodesta 2008
Opiskeluun liittyvät vaikeudet			vähentyminen vuodesta 2008
*Koulukiusatuksi joutuminen viikoittain			
*Toistuva lintsaminen	vähentyi	harvinaisempaa	
Tietoisuus tavoista vaikuttaa koulun asioihin	yleistyi	yleisempää	yleistyminen vuodesta 2008

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Taulukko 16. Erot kouluoloissa sukupuolten välillä sekä verrattuna pääkaupunkiseutuun ja koko maahan lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuonna 2013.

Jos solu on tyhjä, merkittäviä eroja ei ole.

KOULUOLOT	Ero sukupuolten välillä vuonna 2013	Ero Pääkaupunki-seutuun vuonna 2013	Ero koko maahan vuonna 2013
Puutteet koulun fyysisissä työoloissa	työillä yleisempiä	harvinaisempia	harvinaisempia
*Koulutapaturmat			
Ongelmat koulun työilmapiirissä	työillä yleisempiä		yleisempiä
*Koulussa kuulluksi tuleminen		yleisempää	yleisempää
Koulutyön määrän kokeminen liian suureksi	työillä yleisempää		yleisempää
Opiskeluun liittyvät vaikeudet		harvinaisempia	
*Koulukiusatuksi joutuminen viikoittain			
*Toistuva lintsaminen			
Tietoisuus tavoista vaikuttaa koulun asioihin		yleisempää	

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

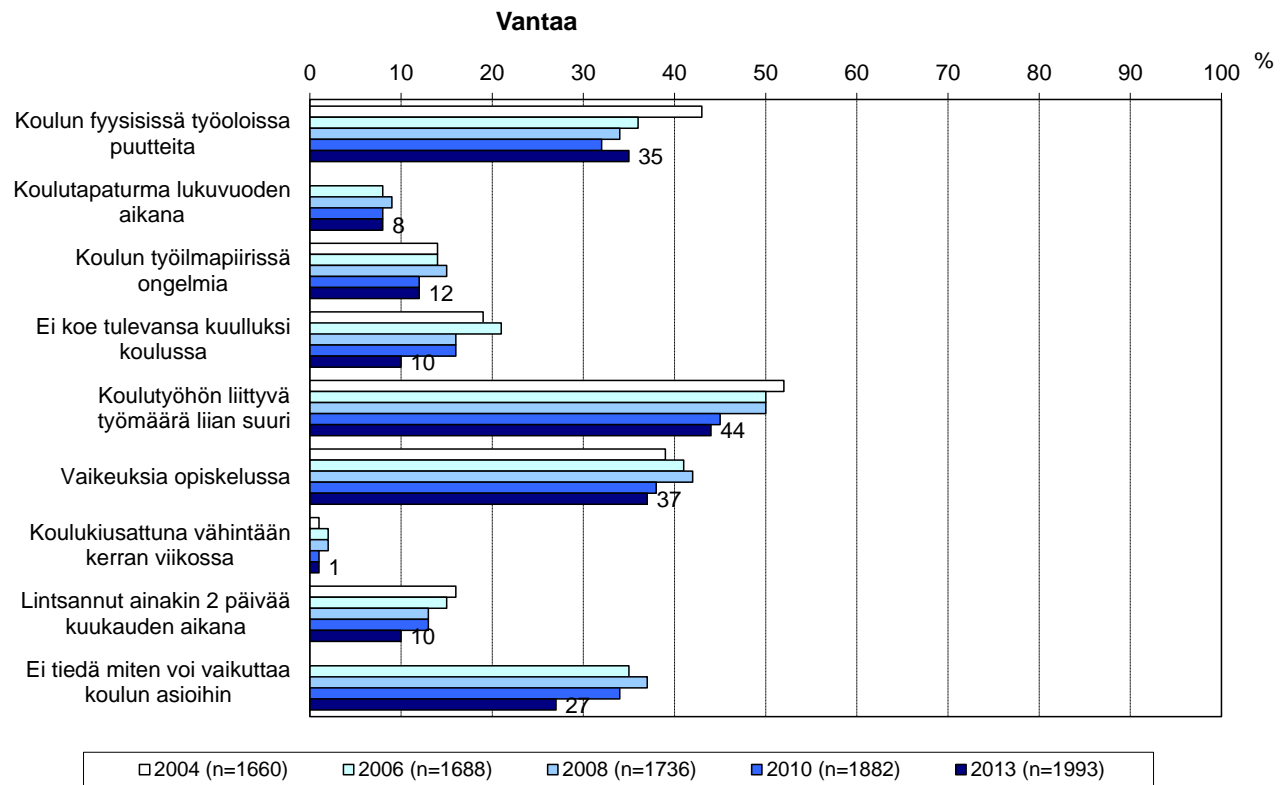
Indikaattorit on kuvattu alla lyhyesti. Niiden tarkempi kuvaus on esitetty liitteessä 1. Yllä olevissa taulukoissa indikaattorien nimiä on yksinkertaistettu. Kuvioissa ja liitetaulukkoissa käytetyt todelliset indikaattorien nimet ovat sulkeissa.

- **Puutteet koulun fyysisissä työoloissa** (*Koulun fyysisissä työoloissa puutteita*): Indikaattori on muodostettu seuraavista työskentelyä haittaavista tekijöistä: opiskelutilojen ahtaus, melu, sopimaton valaistus, huono ilmanvaihto, lämpötila, likaisuus, epämukavat työtuolit tai -pöydät, huonot sosiaalitulat, tapaturmavaara.
- **Koulutapaturmat** (*Koulutapaturma lukuvuoden aikana*): Opiskelijalle on sattunut koulussa tai koulumatkalla lukuvuoden aikana vähintään yksi tapaturma, joka on vaatinut terveydenhuollon vastaanotolla käyntiä.
- **Ongelmat koulun työilmapiirissä** (*Koulun työilmapiirissä ongelmia*): Indikaattori on muodostettu yhdeksästä työilmapiiriin vaikuttavasta tekijästä: opettajien odotukset ja oikeudenmukaisuus, toimeentuleminen opiskelijoiden ja opettajien kanssa, työskentely ryhmissä, työympäristön rauhattomuus, kiireisyys, luokan työrauha sekä opiskelijoiden viihtyminen yhdessä.
- ****Koulussa kuulluksi tuleminen** (*Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa*): Indikaattori on muodostettu kolmesta opettajien ja opiskelijoiden vuorovaikutusta kuvaavasta tekijästä: mielipiteiden ilmaisuun rohkaiseminen, mielipiteiden huomiointi koulutyön kehittämisessä ja kiinnostus opiskelijoiden kuulumisista.
- **Koulutyön määrän kokeminen liian suureksi** (*Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri*): Opiskelija on kokenut koulutyöhön liittyvän työmäärän lukuvuoden aikana jatkuvasti tai melko usein liian suureksi.
- **Opiskeluun liittyvät vaikeudet** (*Vaikeuksia opiskelussa*): Indikaattori on muodostettu seuraavista tekijöistä: läksyjen tekeminen, kokeisiin valmistautuminen, parhaan opiskelutavan löytäminen, omatoimisuutta vaativien tehtävien hoitaminen, kirjoittamistehtävien tekeminen, lukemistehtävien tekeminen, opetuksen seuraaminen.
- **Koulukiusatuksi joutuminen viikoittain** (*Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa*): Opiskelija on joutunut kiusaamisen kohteeksi koulussa noin kerran viikossa tai useammin lukukauden aikana.
- **Toistuva lintsaminen** (*Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana*): Opiskelija on lintsannut ainakin kaksi kokonaista koulupäivää kuukauden aikana.
- ****Tietoisuus tavoista vaikuttaa koulun asioihin** (*Ei tiedä miten voi vaikuttaa koulun asioihin*): Opiskelija ei tiedä, miten koulussa voi vaikuttaa koulun asioihin.

**luettavuuden parantamiseksi tulos on esitetty taulukossa käänteisenä verrattuna raportin indikaattorikuvioihin

KOULUOLOT

Vakioidut prosenttiosuudet

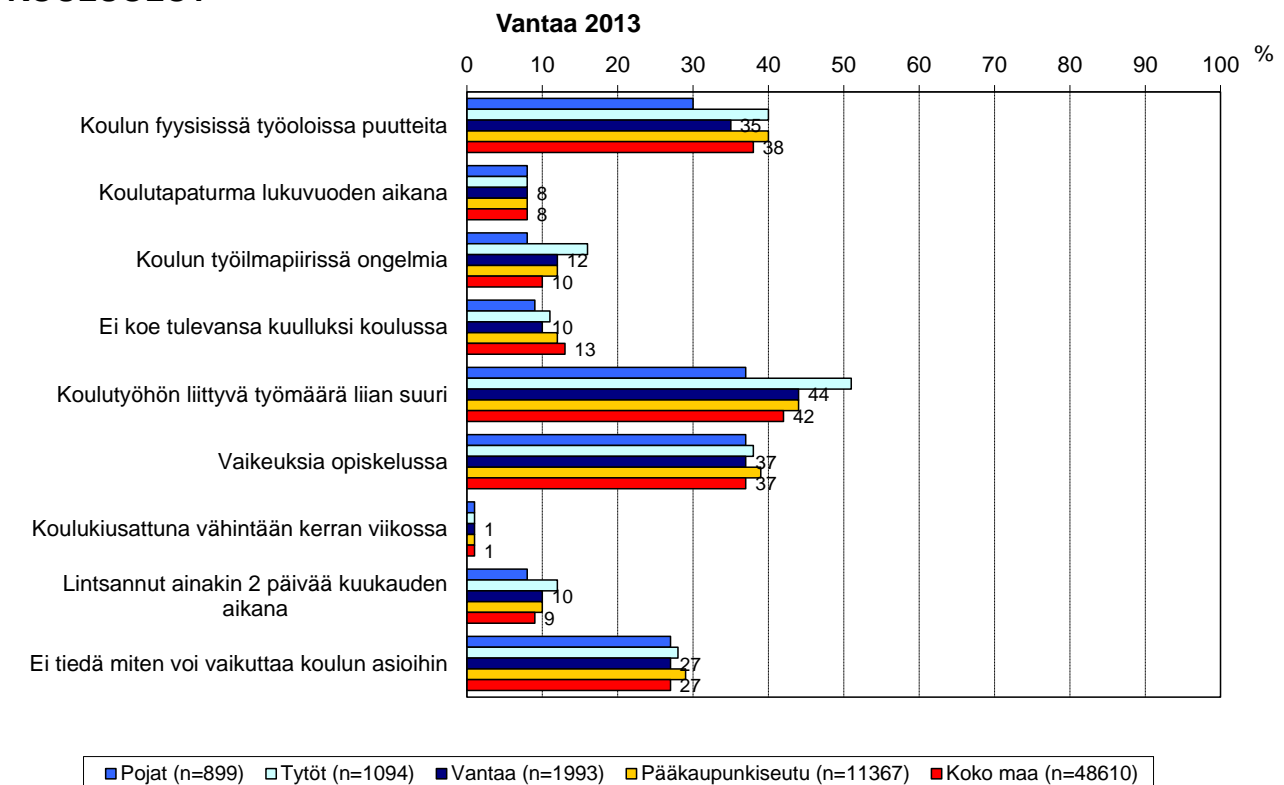
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat

THL: Kouluterveyskysely

Kuvio 13. Koululoindikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuosina 2004–2013.

KOULUOLOT

Vakioidut prosenttiosuudet

Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat

THL: Kouluterveyskysely

Kuvio 14. Koululoindikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan sekä opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.

Koettu terveys

Taulukko 17. Muutokset koetussa terveydessä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuosina 2004–2013. Jos solu on tyhjä, merkittäviä muutoksia ei ole tapahtunut.

KOETTU TERVEYS	Vuosi 2013 verrattuna edelliseen kyselyvuoteen	Vuosi 2013 verrattuna kaikkiin aikaisempiin kyselyvuosiin	Muutos pidemmällä aikavälillä
Kokemus hyvästä terveydestä			yleistyminen vuodesta 2008
Useiden oireiden kokeminen päivittäin			vähentyminen vuodesta 2008
Päivittäin koettu väsymys	vähentyi		vähentyminen vuodesta 2008
Viikoittain koetut niska- tai hartiakivut			vähentyminen vuodesta 2008
Viikoittain koettu päänsärky	vähentyi		
*Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	uusi indikaattori	uusi indikaattori	uusi indikaattori
*Koulu-uupumus	yleistyi		
Ylipaino	yleistyi		yleistyminen vuodesta 2008

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Taulukko 18. Erot koetussa terveydessä sukupuolten välillä sekä verrattuna pääkaupunkiseutuun ja koko maahan lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuonna 2013.

Jos solu on tyhjä, merkittäviä eroja ei ole.

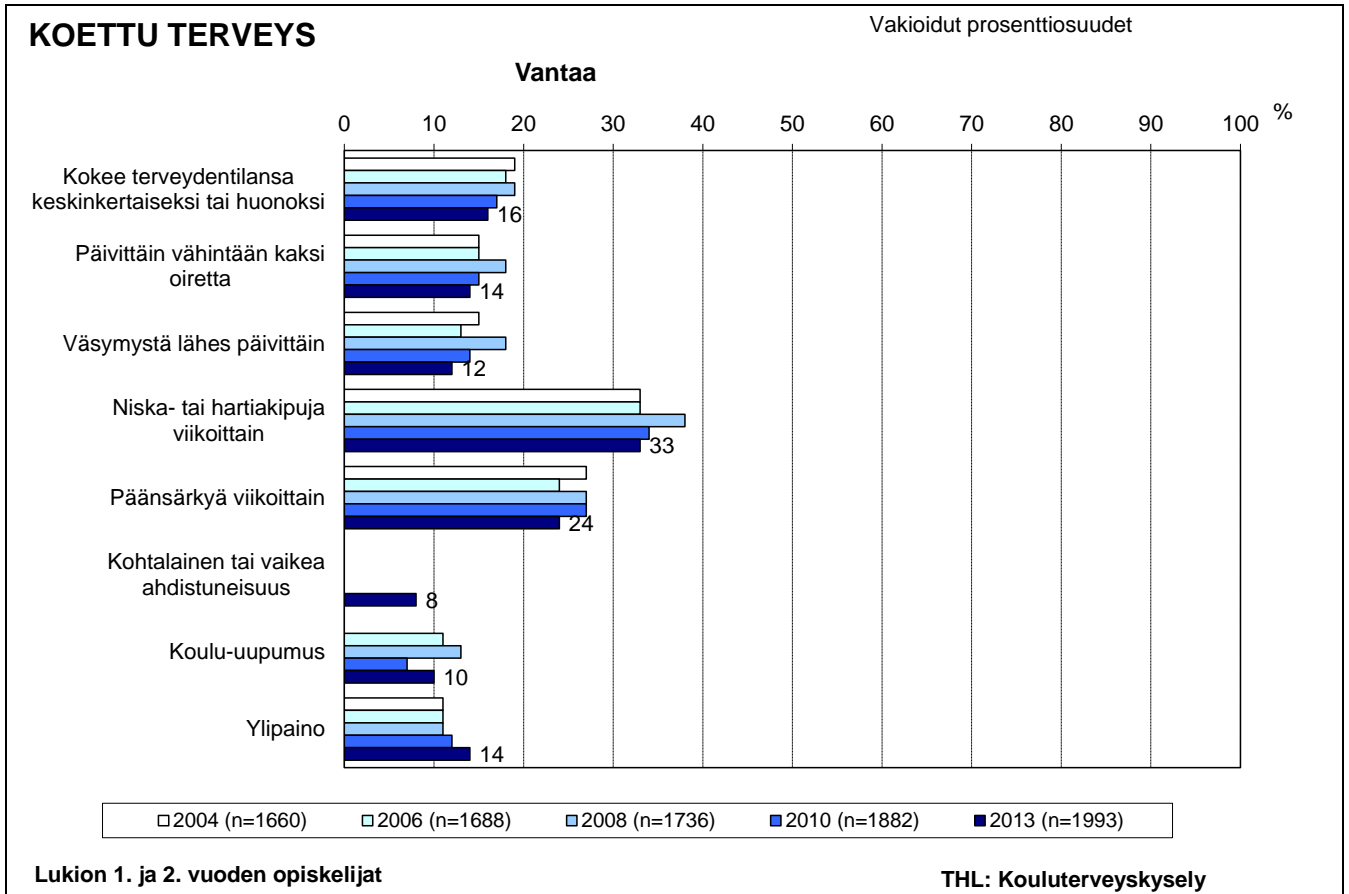
KOETTU TERVEYS	Ero sukupuolten välillä vuonna 2013	Ero Pääkaupunki-seutuun vuonna 2013	Ero koko maahan vuonna 2013
Kokemus hyvästä terveydestä			
Useiden oireiden kokeminen päivittäin	työillä yleisempää		
Päivittäin koettu väsymys	työillä yleisempää	harvinaisempaa	
Viikoittain koetut niska- tai hartiakivut	työillä yleisempiä		
Viikoittain koettu päänsärky	työillä yleisempää		
*Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	työillä yleisempää		
*Koulu-uupumus	työillä yleisempää		
Ylipaino	pojiilla yleisempää	yleisempää	

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

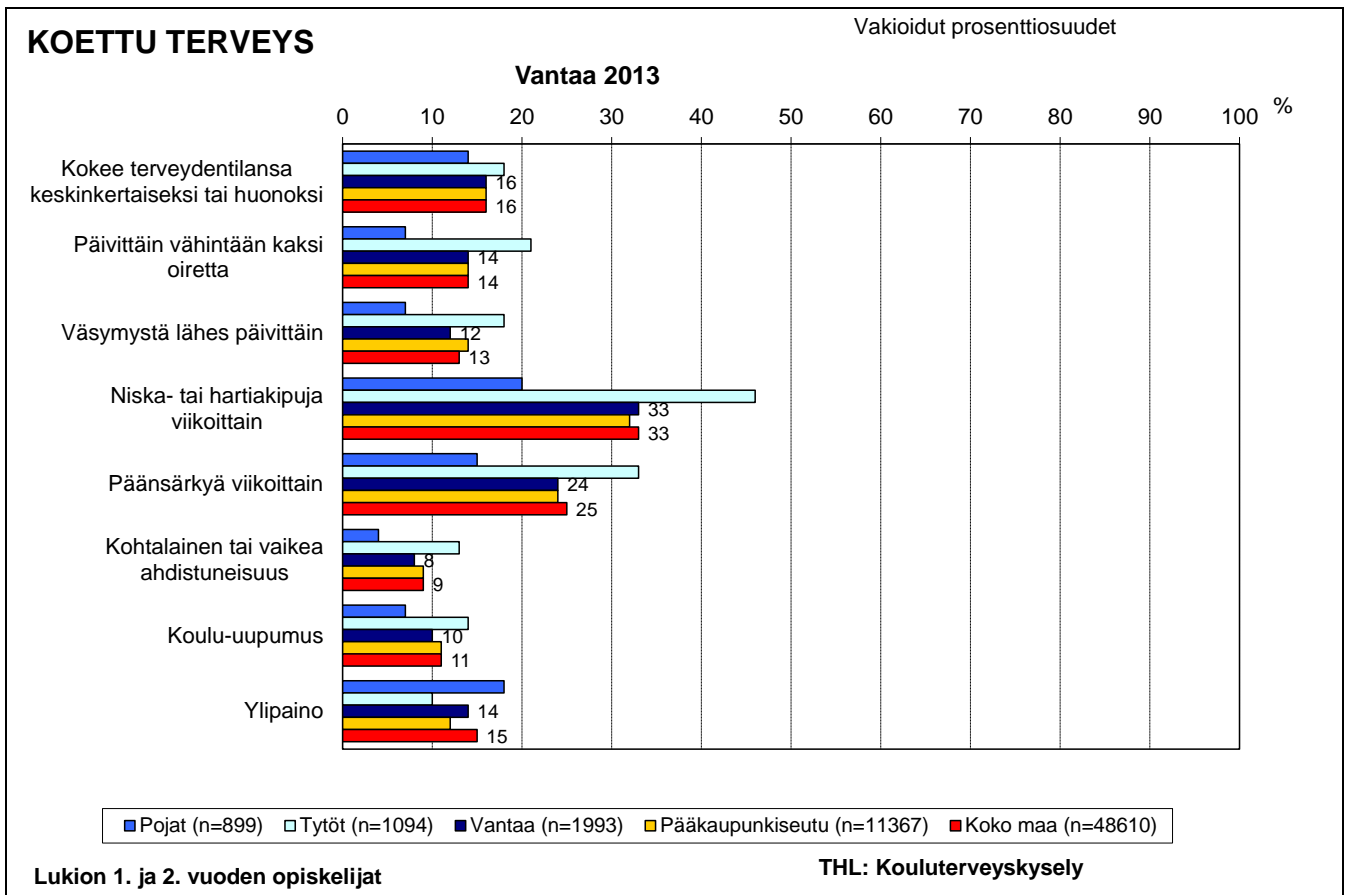
Indikaattorit on kuvattu alla lyhyesti. Niiden tarkempi kuvaus on esitetty liitteessä 1. Yllä olevissa taulukoissa indikaattorien nimiä on yksinkertaistettu. Kuvioissa ja liitetaulukoissa käytetyt todelliset indikaattorien nimet ovat sulkeissa.

- ****Kokemus hyvästä terveydestä (Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi):** Nuori kokee terveydentilansa melko tai erittäin hyväksi.
- **Useiden oireiden kokeminen päivittäin (Päivittäin vähintään kaksi oiretta):** Indikaattori on muodostettu kahdeksasta tekijästä: niska- tai hartiakivut, selän alaosan kivut, vatsakivut, jännittyneisyys tai hermostuneisuus, ärtyneisyys tai kiu-kunpurkaukset, vaikeudet päästä uneen tai heräileminen öisin, päänsärky, väsymys tai heikotus.
- **Päivittäin koettu väsymys (Väsymystä lähes päivittäin):** Nuorella on ollut lähes päivittäin väsymystä tai heikotusta puolen vuoden aikana.
- **Viikoittain koetut niska- tai hartiakivut (Niska- tai hartiakipuja viikoittain):** Nuorella on ollut vähintään kerran viikossa niska- tai hartiakipuja puolen vuoden aikana.
- **Viikoittain koettu päänsärky (Päänsärkyä viikoittain):** Nuorella on ollut vähintään kerran viikossa päänsärkyä puolen vuoden aikana.
- **Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus (Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus):** Ahdistuneisuutta mitataan seitsen-kohtaisella GAD-7-mittarilla.
- **Koulu-uupumus (Koulu-uupumus):** Indikaattori on muodostettu kolmesta Salmela-Aron ja Näätäsen koulu-uupumusmittariin perustuvasta tekijästä: uupumusasteinen väsymys, kyyninen asenne työhön ja opintojen merkityk-sen vähentyminen sekä kyytömyyden ja riittämättömyyden tunne opiskelijana.
- **Ylipaino (Ylipaino):** Nuorella on painoindeksin (BMI) mukaan ylipainoa.

**1uettavuuden parantamiseksi tulos on esitetty taulukossa käänteisenä verrattuna raportin indikaattorikuvioihin.

Kuvio 15. Terveysindikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuosina 2004–2013.

Kuvio 16. Terveysindikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan sekä opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.

Terveystottumukset

Taulukko 19. Muutokset terveystottumuksissa lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuosina 2004–2013. Jos solu on tyhjä, merkittäviä muutoksia ei ole tapahtunut.

TERVEYSTOTTUMUKSET	Vuosi 2013 verrattuna edelliseen kyselyvuoteen	Vuosi 2013 verrattuna kaikkiin aikaisempiin kyselyvuosiin	Muutos pidemmällä aikavälillä
Aamupalan syöminen arkisin	yleistyi		
Koululounaan syöminen päivittäin			
Hampaiden harjaaminen vähintään kahdesti päivässä	yleistyi		
Liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla			
Vähintään neljän tunnin ruutu aika arkipäivisin			
Vähintään 8 tunnin yöunet arkisin	uusi indikaattori	uusi indikaattori	uusi indikaattori
*Päivittäinen tupakointi	vähentyi	harvinaisempaa	vähentyminen vuodesta 2008
Humalajuominen vähintään kerran kuukaudessa	vähentyi		vähentyminen vuodesta 2004
Laittomien huumeiden kokeilu			

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Taulukko 20. Erot terveystottumuksissa sukupuolten välillä sekä verrattuna pääkaupunkiseutuun ja koko maahan lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuonna 2013.

Jos solu on tyhjä, merkittäviä eroja ei ole.

TERVEYSTOTTUMUKSET	Ero sukupuolten välillä vuonna 2013	Ero Pääkaupunki-seutuun vuonna 2013	Ero koko maahan vuonna 2013
Aamupalan syöminen arkisin			harvinaisempaa
Koululounaan syöminen päivittäin			harvinaisempaa
Hampaiden harjaaminen vähintään kahdesti päivässä	työillä yleisempää	harvinaisempaa	
Liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla	pojilla yleisempää	harvinaisempaa	
Vähintään neljän tunnin ruutu aika arkipäivisin	pojilla yleisempää		
Vähintään 8 tunnin yöunet arkisin		yleisempää	harvinaisempaa
*Päivittäinen tupakointi			
Humalajuominen vähintään kerran kuukaudessa		harvinaisempaa	
Laittomien huumeiden kokeilu	pojilla yleisempää	harvinaisempaa	yleisempää

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Indikaattorit on kuvattu alla lyhyesti. Niiden tarkempi kuvaus on esitetty liitteessä 1. Yllä olevissa taulukoissa indikaattorien nimiä on yksinkertaistettu. Kuvioissa ja liitetaulukoissa käytetyt todelliset indikaattorien nimet ovat sulkeissa.

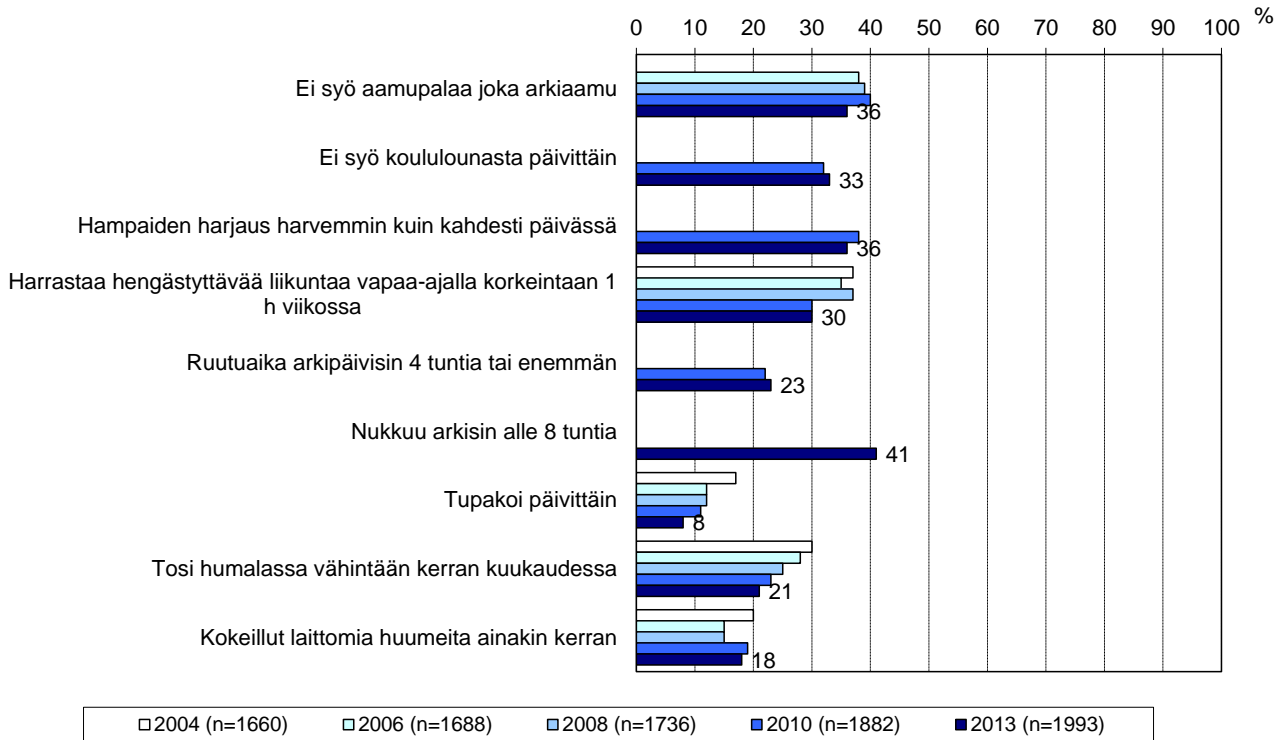
- ****Aamupalan syöminen arkisin** (Ei syö aamupalaa joka arkiamu): Nuori syö aamupalaa (muutakin kuin vain kahvia, mehua tai muita juomia) jokaisena arki-ammuna.
- ****Koululounaan syöminen päivittäin** (Ei syö koululounasta päivittäin): Nuori syö koululounaan jokaisena opiskelupäivänä.
- ****Hampaiden harjaaminen vähintään kahdesti päivässä** (Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä): Nuori harjaa hampaansa kaksi kertaa päivässä tai useammin.
- ****Liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla** (Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa): Nuori harrastaa hengästyttävää ja hikoiluttavaa liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan tunnin viikossa.
- **Vähintään neljän tunnin ruutu aika arkipäivisin** (Ruutu aika arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän): Nuori käyttää opiskelupäivinä vähintään neljä tuntia television katseluun, tietokoneen käyttöön sekä kännykkä- ja konsolipeleihin.
- ****Vähintään 8 tunnin yöunet arkisin** (Nukkuu arkisin alle 8 tuntia): Nuori nukkuu tavallisesti vähintään kahdeksan tuntia arkisin.
- **Päivittäinen tupakointi** (Tupakoi päivittäin): Nuori tupakoi kerran päivässä tai useammin.
- **Humalajuominen vähintään kerran kuukaudessa** (Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa): Nuori käyttää alkoholia tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa.
- **Laittomien huumeiden kokeilu** (Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran): Nuori on kokeillut ainakin kerran marihuanaa, hasista, ekstaasia, Subutexia, heroïinia, kokaiinia, amfetamiinia, LSD:tä, gammaa tai muita vastaavia huumeita.

**luettavuuden parantamiseksi tulos on esitetty taulukossa käänteisenä verrattuna raportin indikaattorikuvioihin

TERVEYSTOTTUMUKSET

Vakioidut prosenttiosuudet

Vantaa

Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat

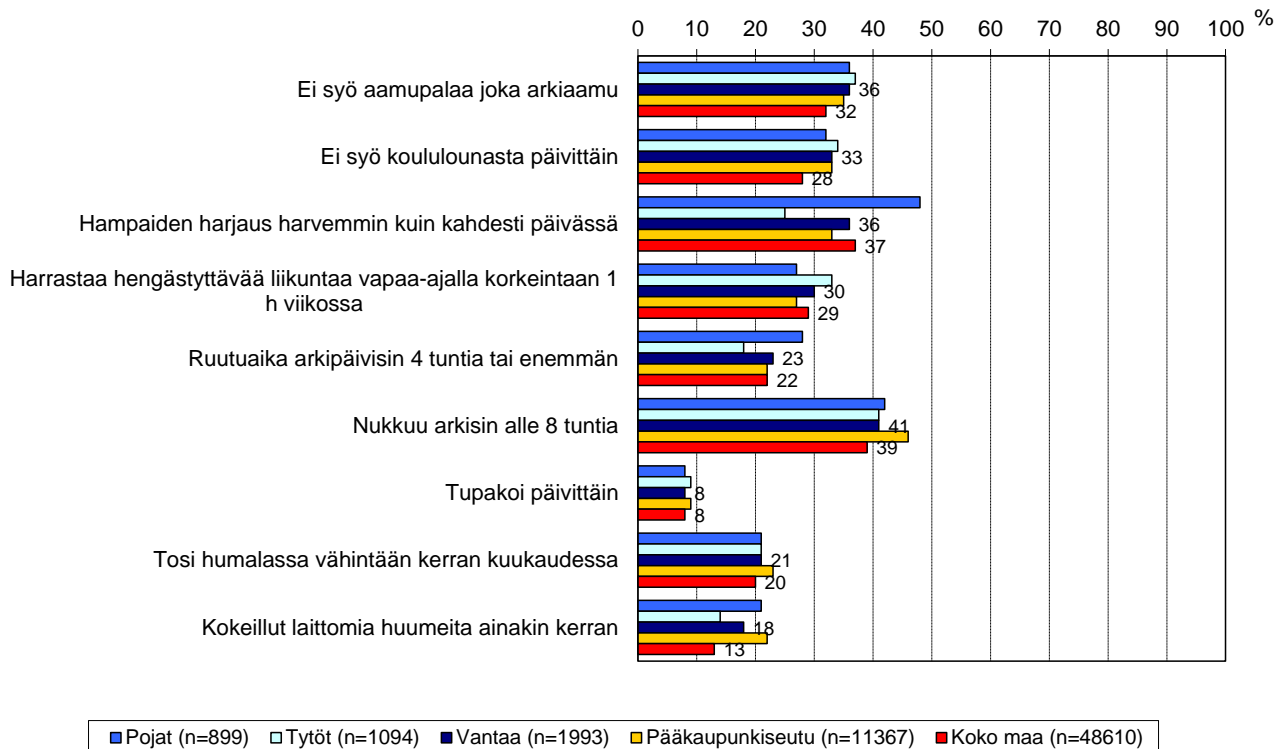
THL: Kouluterveyskysely

Kuvio 17. Terveystottumusindikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuosina 2004–2013.

TERVEYSTOTTUMUKSET

Vakioidut prosenttiosuudet

Vantaa 2013

Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat

THL: Kouluterveyskysely

Kuvio 18. Terveystottumusindikaattoreiden opiskeluvuosisivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan sekä opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.

Kokemus opiskelijahuollon tuesta

Taulukko 21. Muutokset opiskelijahuollon tuen kokemisessa lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuosina 2004–2013. Jos solu on tyhjä, merkittäviä muutoksia ei ole tapahtunut.

KOKEMUS OPISKELIJAHUOLLON TUESTA	Vuosi 2013 verrattuna edelliseen kyselyvuoteen	Vuosi 2013 verrattuna kaikkiin aikaisempiin kyselyvuosiin	Muutos pidemmällä aikavälillä
*Kouluterveydenhoitajalle pääsyn kokeminen vaikeaksi	vähentyi	harvinaisempaa	
Koululääkärille pääsyn kokeminen vaikeaksi	vähentyi	harvinaisempaa	vähentyminen vuodesta 2008
Koulukuraattorille pääsyn kokeminen vaikeaksi	vähentyi	harvinaisempaa	vähentyminen vuodesta 2008
Koulupsykologille pääsyn kokeminen vaikeaksi	vähentyi	harvinaisempaa	vähentyminen vuodesta 2008
*Avun saaminen koulunkäynnin vaikeuksiin	yleistyi		
Avun hakeminen masentuneisuuteen			yleistyminen vuodesta 2004

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Taulukko 22. Erot opiskelijahuollon tuen kokemisessa sukupuolten välillä sekä verrattuna pääkaupunkiseutuun ja koko maahan lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuonna 2013.

Jos solu on tyhjä, merkittäviä eroja ei ole.

KOKEMUS OPISKELIJAHUOLLON TUESTA	Ero sukupuolten välillä vuonna 2013	Ero Pääkaupunki-seutuun vuonna 2013	Ero koko maahan vuonna 2013
*Kouluterveydenhoitajalle pääsyn kokeminen vaikeaksi		harvinaisempaa	harvinaisempaa
Koululääkärille pääsyn kokeminen vaikeaksi	työillä yleisempää	harvinaisempaa	harvinaisempaa
Koulukuraattorille pääsyn kokeminen vaikeaksi		harvinaisempaa	harvinaisempaa
Koulupsykologille pääsyn kokeminen vaikeaksi		harvinaisempaa	harvinaisempaa
*Avun saaminen koulunkäynnin vaikeuksiin			
Avun hakeminen masentuneisuuteen	työillä yleisempää		

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

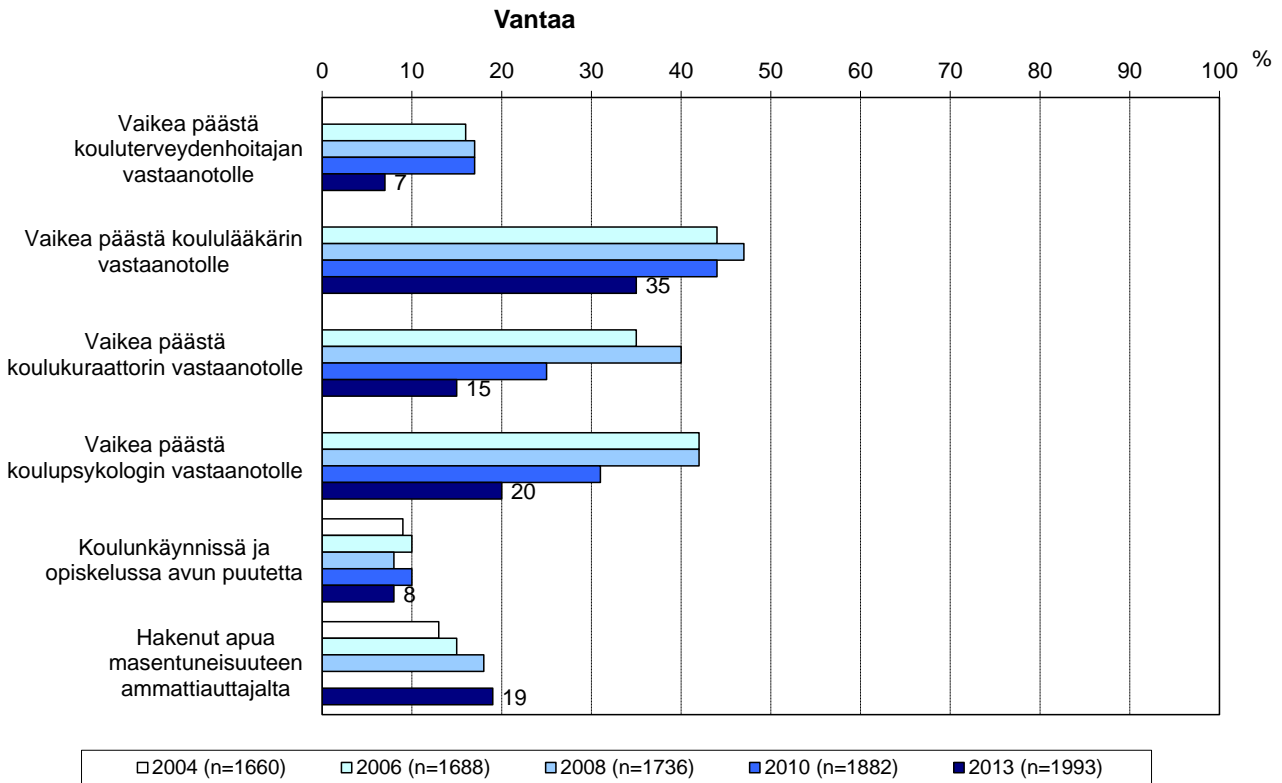
Indikaattorit on kuvattu alla lyhyesti. Niiden tarkempi kuvaus on esitetty liitteessä 1. Yllä olevissa taulukoissa indikaattorien nimiä on yksinkertaistettu. Kuvioissa ja liitetaulukoissa käytetyt todelliset indikaattorien nimet ovat sulkeissa.

- **Kouluterveydenhoitajalle pääsyn kokeminen vaikeaksi** (Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle): Nuori kokee kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.
- **Koululääkärille pääsyn kokeminen vaikeaksi** (Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle): Nuori kokee koululääkärin vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.
- **Koulukuraattorille pääsyn kokeminen vaikeaksi** (Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle): Nuori kokee koulukuraattorin vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.
- **Koulupsykologille pääsyn kokeminen vaikeaksi** (Vaikea päästä koulupsykologin vastaanotolle): Nuori kokee koulupsykologin vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.
- ****Avun saaminen koulunkäynnin vaikeuksiin** (Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta): Nuori kokee saavansa apua kotoa tai koulusta aina tai useimmiten, kun hänellä on vaikeuksia koulunkäynnissä ja opiskelussa.
- **Avun hakeminen masentuneisuuteen** (Hakenut apua masentuneisuuteen ammattiauttajalta): Nuori on hakenut joskus apua ammattiauttajalta masentuneen tai ahdistuneen mielialan takia.

**luettavuuden parantamiseksi tulos on esitetty taulukossa käänteisenä verrattuna raportin indikaattorikuvioihin

KOKEMUS OPISKELIJAHUOLLON TUESTA

Vakioidut prosenttiosuudet

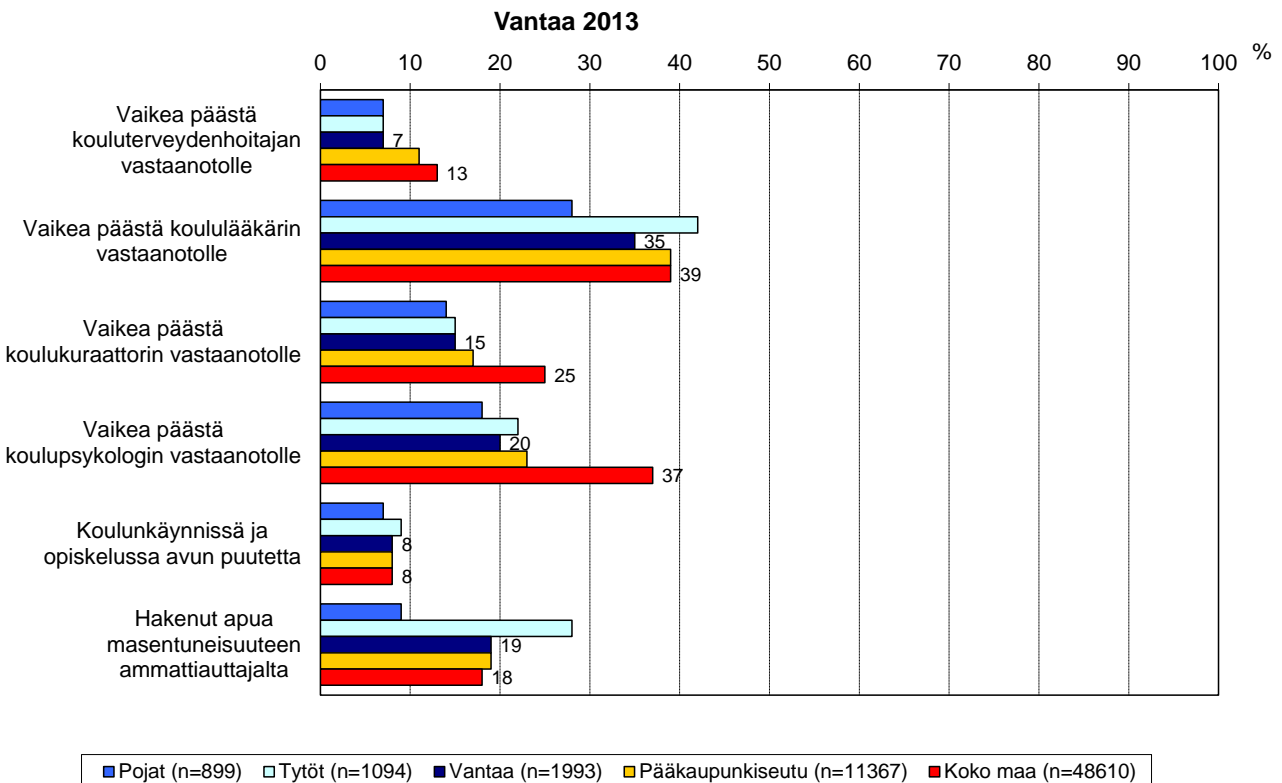
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat

THL: Kouluterveyskysely

Kuvio 19. Opiskelijahuoltoindikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuosina 2004–2013.

KOKEMUS OPISKELIJAHUOLLON TUESTA

Vakioidut prosenttiosuudet

Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat

THL: Kouluterveyskysely

Kuvio 20. Opiskelijahuoltoindikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan sekä opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.

ILON- JA HUOLENAIHEET

Seuraavassa esitellään tiivistetysti tärkeimmät ilon- ja huolenaiheet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailta sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuonna 2013. Mukaan on valittu merkittävät kahden viimeisimmän kyselyvuoden välillä ja pidemmällä aikavälillä tapahtuneet muutokset. Muutoksia ei esitetä tärkeysjärjestyksessä. Lisäksi on kerrottu, jos ilmiön esiintyvyys kunnassa on kokonaisluvuksi pyöristettynä nolla prosenttia.

Ilon- ja huolenaiheet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailta

ILONAIHEET	HUOLENAIHEET
<p>Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen</p> <ul style="list-style-type: none">• Vanhempien tupakointi vähentyi• Vanhempien työttömyys vähentyi• Vanhemmat tiesivät paremmin lapsensa viikonloppuiltojen viettoajan• Keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa vähentyivät• Toistuva rikkeiden teko vähentyi• Koulun fyysiset työolot koettiin paremmiksi• Koulun työilmapiiri parani• Kuulluksi tuleminen koulussa lisääntyi• Tietoisuus tavoista vaikuttaa koulun asioihin lisääntyi• Viikoittain koetut niska- tai hartiakivut vähentyivät• Hampaiden harjaamistottumukset paranivat• Liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla lisääntyi• Humalajuominen vähentyi• Kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi• Koululääkärin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi• Koulukuraattorin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi• Koulupsykologin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi• Koulunkäynnin vaikeuksiin saatiin yleisemmin apua <p>Muutokset pidemmällä aikavälillä</p> <ul style="list-style-type: none">• Vanhempien tupakointi vähentyi• Tietoisuus tavoista vaikuttaa koulun asioihin lisääntyi	<p>Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen</p> <ul style="list-style-type: none">• Koulu-uupumus lisääntyi

Ilon- ja huolenaiheet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla

ILONAIHEET	HUOLENAIHEET
<p>Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen</p> <ul style="list-style-type: none">• Vanhempien tupakointi vähentyi• Vanhemmat tiesivät paremmin lapsensa viikonloppuiltojen viettopaikan• Keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa vähentyivät• Läheisen alkoholin käytön aiheuttamat ongelmat vähentyivät• Fyysistä uhkaa koettiin vähemmän• Kuulluksi tuleminen koulussa lisääntyi• Lintsaaminen vähentyi• Tietoisuus tavoista vaikuttaa koulun asioihin lisääntyi• Päivittäin koettu väsymys vähentyi• Viikoittain koettu päänsärky vähentyi• Aamupalan syöminen arkisin lisääntyi• Hampaiden harjaamistottumukset paranivat• Päivittäinen tupakointi vähentyi• Humalajuominen vähentyi• Kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi• Koululääkärin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi• Koulukuraattorin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi• Koulupsykologin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi• Koulunkäynnin vaikeuksiin saatiin yleisemmin apua <p>Muutokset pidemmällä aikavälillä</p> <ul style="list-style-type: none">• Läheiset ystävyys-suhteet yleistyivät• Humalajuominen vähentyi	<p>Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen</p> <ul style="list-style-type: none">• Koulun fyysiset työolot koettiin puutteellisemmiksi• Koulu-uupumus lisääntyi• Ylipainoisia oli enemmän

NUORTEN HYVINVOINTI KOULUTERVEYSKYSÉLYN MUKAAN – OTTEITA VALTAKUNNALLISISTA TULOXSISTA

Tässä Kouluterveyskyselyyn kuntaraportissa esitetään tulokset kuntakohtaisesti ja niitä verrataan pääkaupunkiseutuun ja koko maan tuloksiin. Kokonaisuudessaan valtakunnalliset tulokset julkaistaan internetsivuilla www.thl.fi/kouluterveyskysely. Sivuilla on myös vinkkejä tulosten hyödyntämiseen. Tarkempi seurantaraportti valtakunnallisista tuloksista vuosilta 2000–2013 julkaistaan keväällä 2014.

Kouluterveyskyselyyn lomaketta on uudistettu säännöllisesti vuosien varrella. Tavoitteena on tuoda lomakkeeseen mukaan ajankohtaisia hyvinvoinnin kannalta tärkeitä aiheita ja samalla säilyttää suuri osa kysymyksistä ennallaan seurantatiedon turvaamiseksi. Vuonna 2013 uudistettiin erityisesti mielenterveyteen, seksuaaliterveyteen, liikenneturvallisuuteen, koulumatkaan, nukkumiseen ja perhetaustaan liittyviä kysymyksiä.

Tässä raportin osiossa käsitellään tarkemmin Kouluterveyskyselyyn valtakunnallisia tuloksia: tärkeimpiä ajankohtaisia asioita, merkittävimpiä muutoksia nuorten hyvinvoinnissa sekä uusia kysymyksiä.

Suurin osa nuorista asuu yhdessä äidin ja isän kanssa

Kouluterveyskyselyssä selvitettiin vastaajien perhetaustaa aiempaa tarkemmin. Äidin ja isän kanssa asuu noin 70 prosenttia peruskoululaisista ja lukiolaisista sekä puolet ammattiin opiskelevista. Kahdessa kodissa tai perheessä ilmoitti asuvansa noin neljäsosa peruskoululaisista ja ammattiin opiskelevista sekä viidesosa lukiolaisista. Tulokset ovat samansuuntaisia valtakunnallisten tilastojen ja aikaisemman tutkimuksen kanssa.^{1,2} Lasten ja nuorten terveysseurantatutkimuksen (LATE) mukaan noin joka neljännen nuoren vanhemmat ovat eronneet ja osa eroperheiden lapsista tapaa harvoin isäänsä.³

Maahanmuuttajien osuus on kasvanut Suomessa ja maahanmuuttajanuorten terveyttä on alettu tutkia tarkemmin viime vuosina^{4,5,6,7}. Kouluterveyskyselyllä saatiin tänä vuonna kattavasti tietoa vastaajien ja heidän vanhempiansa syntymämaista. Suurin osa (yli 90 %) Kouluterveyskyselyyn vastanneista nuorista ja heidän vanhemmistaan on syntynyt Suomessa ja yli puolet ilmoitti asuneensa samalla paikkakunnalla koko ikänsä. Muista syntymämaista yleisin on Venäjä tai entinen Neuvostoliitto, vanhemmilla lisäksi Ruotsi. LATE-tutkimuksen mukaan lähes kymmenesosassa lapsiperheistä puhutaan useampaa kuin yhtä kieltä⁸.

Syrjäytymisen taustalla on useita tekijöitä

Kouluterveyskyselyyn vastanneista peruskoululaisista 16 prosenttia, lukiolaisista 13 prosenttia ja ammattiin opiskelevista 24 prosenttia ilmoitti, että äidillä tai isällä ei ole peruskoulun jälkeistä tutkintoa. Peruskoululaisista ja lukiolaisista noin neljäsosan ja ammattiin opiskelevista noin kolmasosan vanhemmista vähintään toinen on ollut työttömänä tai lomautettuna vuoden aikana. LATE-tutkimuksen mukaan joka neljännessä lapsiperheessä tulojen ei koeta riittävän elämiseen⁹.

Aiempien tutkimusten mukaan syrjäytymiseen liittyvät ongelmat voivat periytyä vanhemmilta lapsille. Vanhempien taloudelliset ja terveydelliset vaikeudet lisäävät lasten koulunkäyntiin ja mielenterveyteen liittyviä ongelmia sekä huostaanottojen riskiä.¹⁰ Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten vanhemmat ovat heikommin koulutettuja, yleisemmin työttömiä ja heillä on yleisemmin toimeentulovaikeuksia.^{11,12}

Nuorten hyvinvointiongelmat voivat kasautua. Nuoren perhetaustaan, käyttäytymiseen tai koulunkäyntiin liittyvien tiettyjen riskitekijöiden kasautuminen ennakoii koulutuksen keskeyttämistä. Kouluterveyskyselyyn vastanneista neljällä prosentilla oli vähintään kymmenen tällaista riskitekijää.¹³ Ammatillisen koulutuksen keskeyttää yhdeksän prosenttia ja lukiokoulutuksen neljä prosenttia nuorista¹⁴. Nuorilla, joilla ei ole peruskoulun jälkeistä tutkintoa, on muita nuoria yleisemmin mielenter-

veyden häiriöitä, toimeentulo-ongelmia ja tuomioita rikoksista.¹⁵ Noin viisi prosenttia alle 30-vuotiaista nuorista on syrjäytyneitä koulutuksesta ja työelämästä. Kaksi kolmesta syrjäytyneestä on miehiä ja lähes joka neljäs vieraskielisiä.¹⁶

Syrjäytymiseen on pyritty puuttumaan erilaisin keinoin. Esimerkiksi nuorisotakuulla halutaan turvata nuorille koulutus-, työkokeilu- tai työpajapaikka tai varsinainen työpaikka kolmen kuukauden sisällä työttömäksi joutumisesta.¹⁷ Valtakunnallisten toimenpiteiden lisäksi syrjäytymistä ehkäistään erilaisilla hankkeilla ja menetelmillä. Toimiva lapsi & perhe -työmenetelmällä tuetaan lasten hyvinvointia ja ehkäistään yli sukupolvien siirtyviä ongelmia.¹⁰ Helsingin kaupungin ammatillisissa oppilaitoksissa on kehitetty uudenlainen opiskelijahuollon malli, arkiohjaus. Arkiohjauksen tavoitteena on saada opiskelija, joka on vaarassa keskeyttää opintonsa, sitoutumaan opintoihinsa ja valmistumaan ammat-tiin.¹¹

Otan osaa?

Kouluterveyskyselyssä selvitettiin osittain uudistetuilla kysymyksillä oppilaiden ja opiskelijoiden vaikuttamismahdollisuuksia koulussa ja osallistumista koulun eri toimintoihin. Tulokset osoittavat, että kehitys on ollut myönteistä monelta osin. Enemmistö nuorista kokee, että he uskaltavat ilmaista oman mielipiteensä luokassa ja että opettajat rohkaisevat heitä siihen. Koulussa kuulluksi tuleminen on parantunut merkittävästi peruskoulussa ja toisella asteella.

Tieto omista vaikuttamismahdollisuuksista koulussa on parantunut edellisestä aineistonkeruusta peruskoulussa ja toisella asteella. Peruskoulussa osallistuttiin yleisimmin koulun teemapäivien, juhlien, retkien ja leirikoulun järjestämiseen ja oppituntien järjestelyihin. Toisella asteella osallistuttiin yleisimmin oppituntien järjestelyihin. Silti 43 prosenttia peruskoululaisista ja ammattiin opiskelevista sekä 27 prosenttia lukiolaisista ilmoitti, ettei tiedä miten koulun asioihin voi vaikuttaa. Suomessa nuoret osallistuvat koulun toimintoihin selvästi muita Pohjoismaita harvemmin¹⁸.

Lainsäädännön mukaan lasten ja nuorten tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti¹⁹. Viime vuosina lapsi- ja nuorisopolitiikassa on myös erityisesti painotettu lasten ja nuorten osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja arjenhallinnan vahvistamista²⁰. Alhaisessa osallisuudessa ei aina ole kyse arkuudesta tai siitä, että oppilaiden aloitteellisuutta väheksyttäisiin kouluissa. Opettajien ja oppilaiden roolijako on kuitenkin edelleen varsin perinteinen, eikä keskustelua opetuksen sisällöistä, käytetyistä oppimateriaaleista tai oppitunneilla käsiteltävistä teemoista käydä aina riittävästi opettajien ja oppilaiden välillä.²¹

Ravitsemusneuvonnan monet haasteet

Kouluterveyskyselyn mukaan moni nuori jättää jonkun päivän aterioista syömättä. Peruskoululaisista 43 prosenttia, lukiolaisista 32 prosenttia ja ammattiin opiskelevista 55 prosenttia ei syö aamupalaa joka arki-aamu. Hieman harvempi jättää väliin koululounaan ainakin yhtenä päivänä viikossa. Myönteistä kuitenkin on, että energiajuominen nauttiminen ja makeisten syöminen koulupäivän aikana on vähentynyt viime vuosina. Taustalla voi vaikuttaa esimerkiksi Karkiton koulu -kampanja²².

Terveiden osalta huolestuttavaa on viime vuosina yleistynyt lasten ja nuorten lihavuus, johon on puuttuttu esimerkiksi lasten ja nuorten lihavuuden Käypä hoito -suosituksella²³. Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan ylipaino on pysynyt viime vuosina lähes yhtä yleisenä: peruskoululaisista ja lukiolaisista joka kuudes sekä ammattiin opiskelevista joka viides on ylipainoinen. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen pohjautuvan tutkimuksen mukaan ylipainoisia oli yläkouluikäisistä noin neljännes²⁴. Ylipainon

¹⁰ THL. Toimiva lapsi & perhe: menetelmät, koulutus ja konsultaatio. http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/menetelmat/lapset_puheeksi

¹¹ Helsingin kaupunki. Opetusvirasto. Arkiohjaus opiskelijan tukena -oppaassa kuvataan hankkeessa kehitetty arkiohjauksen malli. <http://www.hel.fi/static/opev/virasto/Armiopas2013.pdf>

lisäksi huomiota tulisi kiinnittää myös mielikuvaan omasta vartalosta. Kouluterveyskyselyn mukaan 30–36 prosenttia pojista ja 37–47 prosenttia tytöistä ei kokenut omaa painoaan sopivaksi.

Uutta tietoa nuorten liikkumisesta ja koulumatkoista

Liikunnan harrastaminen näyttäisi Kouluterveyskyselyn mukaan lisääntyneen viime vuosina. Hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla tunnin tai enemmän viikossa harrastaneiden osuudet ovat kasvaneet kaikissa ikäluokissa. Liikuntamäärät ovat silti suurella osalla alle suositusten. Liikuntaa kouluissa ja koulumatkoilla on yritetty lisätä esimerkiksi peruskoulujen Liikkuva koulu -hankkeen avulla²⁵. Tulevaisuudessa perusopetuksen 5. ja 8. luokan oppilaiden fyysisistä toimintakykyä tullaan seuraamaan valtakunnallisesti Move!-järjestelmän avulla²⁶.

Kouluterveyskyselyssä kysyttiin vuonna 2013 ensimmäistä kertaa koulumatkasta. Pisin koulumatka on ammattiin opiskelevilla, joista yli 10 kilometrin matka kouluun on noin 40 prosentilla. Lukiolaisista joka neljännellä ja peruskoululaisista joka viidennellä koulumatka on yli 10 kilometriä. Peruskoululaisista ja lukiolaisista noin 40 prosenttia sekä ammattiin opiskelevista kolmannes käveli tai pyöräili edestakaisella koulumatkalla 10–30 minuuttia ympäri vuoden.

Liikenneturvavälineiden käyttöön liittyvät tulokset olivat vaihtelevia. Pyöräilevistä nuorista kypärää käyttää yleensä aina vain kymmenisen prosenttia. Pelastusliivien ja heijastimien käytössä on niin ikään puutteita. Turvavyötä autossa käyttää peruskoululaisista ja ammattiin opiskelevista kahdeksan kymmenestä, lukiolaisista lähes jokainen. Tytöt käyttävät kaikkia turvavälineitä poikia useammin lukuun ottamatta pyöräilykypärää.

Vaikka nuorten liikennekuolemat ja loukkaantumiset ovat vähentyneet viime vuosina, silti joka kolmas tieliikenteessä vahingoittunut on nuori. Useimmin onnettomuudet tapahtuivat henkilöautossa oleville, mutta myös mopoilijoille.²⁷ Nuorten kuljettajien, erityisesti miesten, liikenneturvallisuuteen tulee kiinnittää huomiota²⁸. Mahdollisuus tähän on paitsi opetuksen myös erilaisten kampanjoiden avulla²⁹.

Nukkuvatko nuoret tarpeeksi?

Kouluterveyskyselyn mukaan nuoret menevät arkisin nukkumaan yleisimmin noin kello 22.30–23 välillä. Yleensä ammattiin opiskelevat heräävät arkisin viimeistään noin seitsemän aikaan ja peruskoululaiset ja lukiolaiset noin puoli tuntia myöhemmin. Tytöt heräävät poikia aikaisemmin. Tyypillisesti nuoret nukkuvat 7,5–8,5 tuntia arkiöisin. Sitä lyhyemmät yöunet oli 15 prosentilla peruskoululaisista, 21 prosentilla lukiolaisista, 24 prosentilla ammattiin opiskelevista pojista ja 32 prosentilla ammattiin opiskelevista tytöistä. Viikonloppuisin nukkumaan mennään yleisimmin aikaisintaan puoli kahdelta, moni tosin menee nukkumaan myös puoliltaöin. Vain joka viides nuori herää viikonloppuisin ennen yhdeksää.

Kyselyn mukaan neljäsosa peruskoululaisista, kolmasosa lukiolaisista ja viidesosa ammattiin opiskelevista kokee nukkuvansa tarpeeksi vain harvoin tai ei koskaan. Tytöt ovat poikia yleisemmin tätä mieltä. Tutkimusten mukaan moni nuori nukkuu liian vähän etenkin kouluviikon aikana, koska nukkumaanmeno siirtyy nuoruusiässä myöhäisemmäksi ja kuitenkin kouluun pitää edelleen herätä yhtä aikaisin. Univelkaa nukutaan pois viikonloppuisin. Nuorten unirytmii vaihtelee arkipäivien ja viikonloppun välillä enemmän kuin aikuisilla tai lapsilla.³⁰ Hyvään uneen liittyviä asioita voisi käsitellä esimerkiksi terveystiedon tunneilla^{31,32}.

Pojat vähentäneet rahapelaamista

Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan säännöllinen rahapeliä pelaaminen on pojilla vähentynyt huomattavasti. Tyttöillä se oli jo aikaisemmin harvinaista. Peruskoulun yläluokkien ja lukioiden pojista pelasi viikoittain rahapelejä enää joka kymmenes ja ammatillisten oppilaitosten pojista joka neljäs. Pelaamista on vähentänyt rahapeliautomaattien käytön kieltäminen alle 18-vuotiailta heinäkuussa 2011 ja muiden rahapeliä pelaamisen kieltäminen noin vuotta aiemmin. Vuonna 2011 suosituimmat

nuorten pelaamat rahapelit olivat rahapeliautomaatit ja raaputusarvat, netissä rahasta pelasi noin joka kymmenes nuori.^{33,34}

Peliongelmaisten nuorten määrä on pienentynyt viime vuosina³⁵. Nuorilla säännölliseen rahapeliin pelaamiseen liittyvistä haitoista yleisimpiä ovat syyllisyyden ja häpeän tunteet sekä riidat vanhempien ja kavereiden kanssa. Joka kymmenennellä rahapelejä pelaavalla nuorella pelaaminen vaikuttaa vuorokausirytmiiin. Enemmistö nuorista luulee ikäistensä pelaavan enemmän rahapelejä kuin he itse, mikä lisää sosiaalista painetta pelata. Siksi tämän harhakäsityksen purkaminen on tärkeää pelihaittojen ennaltaehkäisyssä.³⁶ Lisätietoa nuorten pelaamisesta ja pelihaittojen ehkäisystä on THL:n internet-sivuilla olevassa Nuoret pelissä -tietopaketissa¹².

Tupakan ja alkoholin käyttö vähentynyt

Tupakan ja alkoholin hankintaa sekä niiden käyttöä koskevissa Kouluterveyskyselyn tuloksissa näkyy valvonnan kiristyminen. Vuoden 2013 alusta lähtien kaupat ovat tarkastaneet alle 30-vuotiailta näytävien iät heidän ostaessaan tupakkaa tai alkoholia³⁷. Entistä useampi nuori arvioi, että tupakan ja keskioluen tai siiderin ostaminen lähikaupoista, kioskeista ja huoltoasemilta on ikäisilleen erittäin vaikeaa. Lisäksi nuorten päivittäinen tupakointi on vähentynyt, mutta päivittäinen nuuskan käyttö on edelleen lisääntynyt pojilla.

Myös Nuorten terveystapatutkimuksen mukaan päivittäinen tupakkatuotteiden käyttö sekä tupakointikokeilut ovat vähentyneet. Tupakoinnin kokeiluikä ja aloittamisikä näyttäisivät siis siirtyneen myöhemmäksi. Sähkösavukkeen ja vesipiipun kokeilut ovat nuorilla yleisiä, mutta säännöllinen käyttö harvinaista. Koska ne edustavat monille nuorille uudenlaista houkuttelevaa tuotetta, niiden käytön yleisyyttä tulee seurata tarkkaan. Tärkeää on myös kertoa nuorille nuuskan terveyshaitoista ja sen aiheuttamasta voimakkaasta riippuvuudesta.³⁸ Savuttomuuden edistämisestä on lisätietoa THL:n Tupakointi ja tupakoinnin lopettaminen -tietopaketissa¹³.

Raittiiden osuus nuorista on kasvanut 2000-luvulla. Täysin raittiita on nykyisin puolet peruskoululaisista, neljäsosa lukiolaisista ja viidesosa ammattiin opiskelevista. Samalla viikoittain alkoholia käyttävien nuorten osuus on pienentynyt ja humalajuominen vähentynyt. Muutokset ovat samansuuntaisia Nuorten terveystapatutkimuksen kanssa³⁹. Huolestuttavaa on kuitenkin, että lähes joka kymmenes 15–16-vuotias joi viime juomakerrallaan niin paljon, että sammui⁴⁰. Tietoa alkoholinkäytön riskeistä tulee jakaa nuorille edelleen⁴¹.

Nuorten asenteet huumeita kohtaan aiheuttavat edelleen huolta

Huumeita kokeilleiden osuudet alkoivat kasvaa vuonna 2008/2009, mutta nyt kasvu näyttää pääosin taittuneen. Poikkeuksena ovat peruskoulun yläluokkien pojat ja ammattiin opiskelevat tytöt, joilla kokeilut yleistyivät edelleen. Kansainvälisen ESPAD-kyselyn mukaan nuorten huumeikokeilut lisääntyivät Suomessa vuosina 2007–2011 ja olivat yleisempiä kuin Ruotsissa tai Norjassa⁴². Huumeiden käyttöön liittyvien asenteiden ja mielikuvien muuttamiseen sekä riskitietoisuuden lisäämiseen tulisi nyt kiinnittää erityishuomiota⁴³. Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan lukiolaisten asenteet näyttävät olevan tiukentumassa, mutta peruskoulun yläluokkalaiset ja ammattiin opiskelevat suhtautuivat kannabiskokeiluihin yhä myönteisemmin. Huolestuttavaa on myös, että nuoret arvioivat huumeiden hankkimisen entistä helpommaksi.

Ehkäisyssä käytössä puutteita

Yhdynnässä olleiden nuorten ehkäisyn käytön yleisyydessä ei ole tapahtunut toivottavaa kehitystä 2000-luvun alkuun nähden⁴⁴. Kouluterveyskyselyn mukaan ilman ehkäisyä viimeisimmässä yhdynnässä on ollut peruskoulun yläluokkien pojista 17 prosenttia ja tytöistä 13 prosenttia. Toisella as-

¹² THL. Nuoret pelissä -tietopaketti. www.thl.fi/fi_FI/web/fi/aiheet/tietopaketit/pelihaitat/nuoret_pelissa

¹³ THL. Tupakointi ja tupakoinnin lopettaminen -tietopaketti.

www.thl.fi/fi_FI/web/fi/aiheet/tietopaketit/tupakointi_ja_tupakoinnin_lopettaminen

teella luvut ovat lähes yhtä huolestuttavia: ammattiin opiskelevista pojista 15 prosenttia ja tytöistä 13 prosenttia sekä lukiolaispojista 9 prosenttia ja -tytöistä 7 prosenttia ei ollut käyttänyt viimeisimmässä yhdynnässään ehkäisyä. Yläkouluissa miltei neljäsosa ja toisella asteella joka kymmenes koki kondomien hankkimisen vaikeaksi.

Kondomin käyttö ei ole yleistynyt nuorten keskuudessa. Siksi huolenaiheena on seksitautien, etenkin klamydian, leviäminen. Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan nuorilla on epä tietoisuutta siitä, voiko kerran sairastetun seksitaudin saada uudestaan ja etenkin hiv-tietämys on laskenut huomattavasti. Tutkimusten mukaan nuoret itse toivovat monipuolista tietoa seksitautien tarttumisesta, aiheuttajista, esiintyvyydestä, seurauksista, testaamisesta, hoitokäytännöstä sekä selkeitä toimintaohjeita tilanteeseen, jossa nuori pelkää saaneensa tartunnan⁴⁵.

Uutta tietoa seksuaaliterveyteen liittyvästä internetkäyttäytymisestä ja häirinnästä

Kouluterveyskyselyssä selvitettiin tänä vuonna ensimmäistä kertaa seksuaaliterveyteen liittyvää internetkäyttäytymistä. Seurusteluasioiden lisäksi seksuaalisuus ja seksiin liittyvät asiat askarruttavat nuoria. Tulosten mukaan tuntemattoman, muun kuin esimerkiksi terveydenhuollon ammattilaisen kanssa seksistä on keskustellut internetissä peruskoulun pojista miltei viidesosa ja tytöistä neljäsosa. Toisella asteella luvut ovat hieman korkeammat.

Kouluterveyskyselyn mukaan yli kymmenesosa peruskoulun yläluokkalaisista ja ammattiin opiskelevista oli seurustellut niin, etteivät he olleet tavanneet muualla kuin internetissä, lukiolaisista hieman harvempi. Lasten ja nuorten nettittävyyksiä koskevan selvityksen mukaan nuoret kokevat internetin parantavan mahdollisuuksia seurustelukumppanin löytymiseen. Kynnys aloittaa keskustelu tuntemattoman kanssa on matalampi ja moni nuori kokee itsensä rohkeammaksi, hyväksyttäväksi ja hauskeemmaksi nettivuorovaikutuksessa kuin reaali maailman vastaavissa tilanteissa. Nettiturvallisuuteen ja yksityisyyden suojaan liittyviin asioihin tulee kuitenkin kiinnittää huomiota.⁴⁶ Kouluterveyskyselyn mukaan tytöistä 12–14 prosenttia ja pojista 15–17 prosenttia on kuvannut tai katsonut web-kameran avulla internetissä intiimejä kehon osia tai itsetyydytystä. Omia tai toisen intiimejä kuvia internetissä muiden nähtäväksi on levittänyt alle viisi prosenttia.

Seksuaalinen häirintä ja väkivalta ovat edelleen yleistä nuorten arjessa. Tytöistä seksuaalista häirintää on kokenut noin 60 prosenttia, pojistakin 33–46 prosenttia vaihdellen luokka-asteittain. Seksuaalista väkivaltaa, eli yhdyntään tai muunlaiseen seksiin painostamista tai pakottamista, rahan, tavarain tai päihteiden tarjoamista vastineeksi seksistä tai kehon intiimien alueiden koskettelua vasten tahtoa on kokenut yli viidesosa tytöistä, ammattiin opiskelevista tytöistä jopa kolmasosa. Pojista seksuaalista väkivaltaa on kokenut noin joka kymmenes. THL toteutti ”Mun kroppa. Mä päätän”-kampanjan, joka tarjoaa tapoja tuoda seksuaalinen väkivalta esiin asiallisesti ja hienotunteisesti nuoret huomioiden. Nuorten kanssa työskenteleville löytyy tukimateriaalia seksuaalisesta väkivallasta THL:n internetsivuilta.¹⁴

HPV-rokote on vielä nuorille tuntematon

Kouluterveyskyselyssä selvitettiin tänä vuonna ensimmäistä kertaa nuorten tietämystä papilloomaa (HPV)-rokotteen suojasta. Kansallisessa rokotusohjelmassa oleva HPV-rokote ehkäisee kohdunkaulan syöpää ja sen esiasteita estämällä papilloomavirustartuntoja⁴⁷. Kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisista vain neljäsosa tiesi, että HPV-rokote suojaa kohdunkaulan syövältä. Noin kolmasosa tiesi, ettei HPV-rokote suojaa kaikilta seksitaudeilta. Viimeistään rokotusten yhteydessä nuorille tulisi tarjota tietoa HPV-rokotteen suojavaikutuksesta, mutta myös tietoa siitä, ettei se toimi yleisenä rokotteenä seksitauteja vastaan. Rokotuksia voi kouluissa yhdistää määräaikaan terveystarkastuksiin, jolloin rokotuksen yhteydessä tarjoutuisi tilaisuus myös yleiseen seksuaaliterveysneuvontaan⁴⁸.

¹⁴ THL. Seksuaalisen väkivallan vastainen kampanja -tietopaketti ammattilaisille. www.thl.fi/seksuaalivakivalta

Tytöt kokevat poikia useammin mielenterveyden ongelmia

Mielenterveyden osalta selvitettiin vuonna 2013 aiemman masentuneisuuden mittarin sijaan mielialaa laajemmin. Tulosten mukaan tytöt oireilevat huomattavasti poikia enemmän, mutta hakevat ongelmiinsa myös poikia useammin apua ammattiauttajalta. Viimeisen kuukauden aikana noin 40 prosenttia tytöistä oli kokenut mielialansa usein masentuneeksi, alakuloiseksi tai toivottomaksi, noin 15 prosenttia koki kohtalaista tai vaikeaa ahdistusta ja noin 25 prosenttia merkittävää sosiaalista ahdistusta. Pojilla vastaavat luvut olivat noin 25, 5 ja 15 prosenttia. Koulu-uupumusta kokee noin joka kymmenes peruskoululainen tai lukiolainen, ammattiin opiskelevista hieman harvempi.

Mielenterveyden ongelmia tulee ehkäistä, sillä niillä voi olla pitkäkestoisia seurauksia. Mielenterveyden häiriöt voivat vaikuttaa oppimiseen ja työuraan: nykyisin noin viidesosa niiden vuoksi työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneistä on alle 30-vuotiaita^{49, 50}. Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan apua masentuneen tai ahdistuneen mielialan takia haettiin yleisimmin terveydenhoitajalta, psykologilta tai kuraattorilta. Nuorten mielenterveyden seurannassa ja edistämässä tärkeä rooli on myös opettajien antamalla tuella⁵¹.

Perheen tuki ja hyvät suhteet vanhempiin edistävät nuorten hyvinvointia. Osa nuorista ja vanhemmista kokee kuitenkin perheen yhteisen ajan riittämättömäksi⁵². Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan perhe- ja ystävyysuhteet ovat parantuneet: yli yhdeksän kymmenestä nuoresta pystyi keskustelemaan vanhempiensa kanssa omista asioistaan ja yhtä monella oli vähintään yksi läheinen ystävä.

Oppilas- ja opiskelijahuoltopalveluiden saatavuus parantunut

Kouluterveydenhuollon alueelliset erot ovat huolestuttaneet viime vuosina ja palvelujen järjestämistä on ohjattu valtioneuvoston asetuksella^{53, 54}. Tutkimusten mukaan peruskoulujen oppilashuoltopalvelut ovat olleet asetuksen jälkeen hieman paremmin saatavilla. Terveyskeskusten ilmoittamien tietojen mukaan lähes jokaisessa oppilaitoksessa oli terveydenhoitaja. Lääkärit, psykologit ja kuraattorit olivat saatavilla hieman tätä harvemmin, lukuun ottamatta ammatillisia oppilaitoksia, joissa vain neljässä kymmenestä oppilaitoksesta oli kuraattori. Palvelujen saatavuus vaihteli kuntien välillä, mutta myös kunnan sisällä koulujen välillä.^{55, 56, 57, 58}

Kouluterveyskyselyssä selvitettiin nuorten mielikuvaa oppilas- ja opiskelijahuollon palveluiden saatavuudesta. Nuorten mielestä palvelujen saatavuus on hieman helpottunut. Tulokset ovat samansuuntaisia terveyskeskuksista ja peruskouluista kerättyjen tietojen kanssa. Nuorista 13 prosenttia koki kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsemisen vaikeaksi. Koululääkärin vastaanotolle pääsemisen koki vaikeaksi 31–37 prosenttia, kuraattorille 17–25 prosenttia ja koulupsykologille 31–40 prosenttia. Peruskoululaiset ja lukiolaiset kokivat pääsyn ammattiin opiskelevia vaikeammaksi. Entistä useampi nuori on käynyt terveydenhoitajan tai lääkärin vastaanotolla kerran, todennäköisesti määräaikaistarkastuksessa, mutta myös kuraattorilla ja psykologilla käyneiden osuudet olivat kasvaneet hieman.

Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon palveluiden turvaaminen on tärkeää nuorten hyvinvoinnin kannalta. Kouluterveydenhuollon supistamisella 1990-luvulla oli yhteys lisääntyneeseen alaikäisten lasten ja nuorten psykiatrisen laitoshoidon tarpeeseen⁵⁹. Toisen asteen opiskeluhoollon palveluihin pyritään vaikuttamaan uudella oppilas- ja opiskelijahuoltolakiehdotuksella. Siinä on esitetty, että toisen asteen opiskelijat saisivat vastaavat opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalvelut kuin perusasteen oppilaat. Laissa säädettäisiin myös mm. terveydenhoitajan ja lääkärin saavutettavuudesta.⁶⁰ On hyvä muistaa, että nuoren kokemaan palvelun saatavuuteen voi vaikuttaa palvelun tarjonnan lisäksi moni muukin asia. Palvelun käyttöä tukevat esimerkiksi palveluista tiedottaminen sekä mahdollisuus hakeutua niihin koulupäivän ajankohdasta tai opetuspaikan sijainnista riippumatta.

LÄHTEET

- ¹ Suomen virallinen tilasto (SVT): Perheet. 2011, Liitetaulukko 3. Lapsiperheet tyypeittäin 1950–2011. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 27.9.2013. http://www.stat.fi/til/perh/2011/perh_2011_2012-05-25_tau_003_fi.html
- ² Hakulinen-Viitanen, Tuovi & Kaikkonen, Risto & Koponen, Päivikki: Lasten ja perheiden elinympäristö. Teoksessa Mäki, Päivi & Hakulinen-Viitanen, Tuovi & Kaikkonen, Risto & Koponen, Päivikki & Ovaskainen, Marja-Leena & Sippola, Risto & Virtanen, Suvi & Laatikainen, Tiina & LATE-työryhmä (toim.): Lasten terveys. LATE-tutkimuksen perustulokset lasten kasvusta, kehityksestä, terveydestä, terveystottumuksista ja kasvu ympäristöstä. Raportti 2. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 2010, 119–130. Viitattu 27.9.2013. <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/3ebde5ad-1be7-4268-9167-df23095fca33>
- ³ Hakulinen-Viitanen ym. 2010.
- ⁴ Tilastokeskus. Väestötilastot. Väestönmuutokset. Viitattu 27.9.2013. http://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html#vaestonmuutokset
- ⁵ Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Etnokids ja Nuorten kotoutumisen indikaattorit -hanke. Viitattu 27.9.2013. http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/hankesivu?id=22150
- ⁶ Taloudellinen tiedotustoimisto. Maahanmuuttajanuoret Suomessa -tutkimus. Viitattu 27.9.2013. <http://www.tat.fi/tutkimukset/maahanmuuttajanuoret-suomessa>
- ⁷ Tampereen yliopisto. Terveystieteen yksikkö. Maahanmuuttajanuorten hyvinvointi ja terveys. Viitattu 27.9.2013. <http://www.uta.fi/hes/tutkimus/tutkimusryhmat/Kansanterveystiede/Maahanmuuttajanuorten.html>
- ⁸ Hakulinen-Viitanen ym. 2010.
- ⁹ Hakulinen-Viitanen ym. 2010.
- ¹⁰ Paananen, Reija & Ristikari, Tiina & Merikukka, Marko & Rämö, Antti & Gissler, Mika: Lasten ja nuorten hyvinvointi Kansallinen syntymäkohortti 1987 -tutkimusaineiston valossa. Raportti 52. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 2012. Viitattu 27.9.2013. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-245-696-0>
- ¹¹ Paananen ym. 2012.
- ¹² Myrskylä, Pekka: Hukassa – Keitä ovat syrjäytyneet nuoret? EVA-analyysi. 19/2012. Viitattu 27.9.2013. <http://www.eva.fi/wp-content/uploads/2012/02/Syrjaytyminen.pdf>
- ¹³ Halme, Nina & Perälä, Marja-Leena & Kivimäki, Hanne & Fränti, Juha: Mitä Kouluterveyskysely kertoo koulun keskeyttämiseen yhteydessä olevista tekijöistä? Teoksessa Kouluterveyspäivät 2012. Jotta kukaan ei jäisi syrjään. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 2012, 14. Viitattu 27.9.2013. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201210018170>
- ¹⁴ Suomen virallinen tilasto (SVT): Koulutuksen keskeyttäminen. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 27.9.2013. <http://tilastokeskus.fi/til/kkesk/index.html>
- ¹⁵ Paananen ym. 2012.
- ¹⁶ Myrskylä 2012.
- ¹⁷ Työ- ja elinkeinoministeriö. Nuoristotakuu. Viitattu 27.9.2013. <http://www.nuoristotakuu.fi>
- ¹⁸ Suoninen, Annikka & Kupari, Pekka & Törmäkangas, Kari: Nuorten yhteiskunnalliset tiedot, osallistuminen ja asenteet. Kansallisen ICCS 2009 -tutkimuksen päätulokset. Jyväskylän Koulutuksen tutkimuslaitos, 2010. Viitattu 27.9.2013. http://ktl.jyu.fi/img/portal/19254/ICCS-RAPORTTI_VERKKOVERSIO.pdf
- ¹⁹ Terveiden ja hyvinvoinnin laitos: Lainsäädäntö velvoittaa lasten ja nuorten osallisuuteen. Viitattu 27.9.2013. http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/johdon_tueksi/lasten_ja_nuorten_vaikuttamismahdollisuudet/lainsaadanto
- ²⁰ Opetus- ja kulttuuriministeriö: Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelma 2012–2015. Viitattu 27.9.2013. <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2012/liitteet/OKM06.pdf?lang=fi>
- ²¹ Suoninen ym. 2010.
- ²² Terveiden ja hyvinvoinnin laitos: Karkiton koulu. Viitattu 27.9.2013. <http://www.thl.fi/karkitonkoulu>
- ²³ Tarnanen, Kirsi & Komulainen, Jorma: Käyvän hoidon potilasversiot: Lihavuus (lapset ja nuoret). Viitattu 27.9.2013. <http://www.kaypahoito.fi/web/kh/suosituksentnaytaartikkeli/tunnus/khp00051>
- ²⁴ Mäki, Päivi & Laatikainen, Tiina: Lasten terveys. Teoksessa Mäki, Päivi & Hakulinen-Viitanen, Tuovi & Kaikkonen, Risto & Koponen, Päivikki & Ovaskainen, Marja-Leena & Sippola, Risto & Virtanen, Suvi & Laatikainen, Tiina & LATE-työryhmä (toim.): Lasten terveys. LATE-tutkimuksen perustulokset lasten kasvusta, kehityksestä, terveydestä, terveystottumuksista ja kasvu ympäristöstä. Raportti 2/2010. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 2010, 53–87. Viitattu 27.9.2013. <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/3ebde5ad-1be7-4268-9167-df23095fca33>
- ²⁵ Opetus- ja kulttuuriministeriö. Opetushallitus. LIKES. Liikkuva koulu. Viitattu 27.9.2013. <http://www.liikkuvakoulu.fi>
- ²⁶ Opetushallitus. Move! – fyysisen toimintakyvyn seurantarjestelmä. Viitattu 27.9.2013. <http://www.edu.fi/move>
- ²⁷ Liikenneturva. Nuorten henkilövahingot tieliikenteessä. Tilastokatsaus. Viitattu 27.9.2013. http://www.liikenneturva.fi/www/fi/tilastot/liitetiedostot/Nuorten_henkilovahingot.pdf
- ²⁸ Liikenneturva. Nuorten liikenneturvallisuus. Viitattu 27.9.2013. http://www.liikenneturva.fi/www/fi/liikennekasvatus/nuoret/nuorten_liikenneturvallisuus.php
- ²⁹ Liikenneturva. Nuorten liikennekasvatus. Viitattu 27.9.2013. <http://www.liikenneturva.fi/www/fi/liikennekasvatus/nuoret/index.php>
- ³⁰ Urrila, Anna Sofia & Pesonen, Anu-Katriina: Nuorten unen erityispiirteet ja ongelmat. Suomen Lääkärilehti 67 (2012) 40, 2827–2833.
- ³¹ Mannerheimin lastensuojeluliitto. Murrosikäisen lapsen uni. Viitattu 27.9.2013. <http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/uni/nuori/>
- ³² Saarenpää-Heikkilä, Outi. Koululaisten uniongelmiä voidaan ehkäistä ennalta. Suomen Lääkärilehti 64 (2009) 1-2, 35–41. Viitattu 27.9.2013. <http://www.laakarilehti.fi/files/lehdisto/SLL12009-saarenpaa-heikkila.pdf>
- ³³ Luhtala, Kaisa & Silvennoinen, Inka & Tenkanen, Teresa: Pelaavat nuoret Vantaalla. Selvitys vantaalaisten koululaisten pelaamisesta ja pelihaitoista. Viitattu 27.9.2013. http://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/80567_Pelaavat_nuoret_Vantaalla.pdf
- ³⁴ Karvinen, Juho & Mäyrä, Frans: Pelaajabarometri 2011: Pelaamisen muutos. Research Reports 6. Tampere: Tampereen yliopisto, 2011. Viitattu 27.9.2013. <http://urn.fi/urn:isbn:978-951-44-8567-1>

- ³⁵ Turja, Tuomo & Halme, Jukka & Mervola, Markus & Järvinen-Tassopoulos, Johanna & Ronkainen, Jenni-Emilia: Suomalaisten rahapelaaminen 2011. Raportti 14/2012. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2012. Viitattu 27.9.2013. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201205085399>
- ³⁶ Raisamo, Susanna & Lintonen, Tomi: Nuorten rahapelihaitat ja pelaamiseen liittyvät harhakäsitykset. Yhteiskuntapolitiikka 78 (2013) 2, 219–222. Viitattu 27.9.2013. <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/110416/raisamo.pdf?sequence=1>
- ³⁷ Päivittäistavara kauppa ry: 7.1.2013 lähtien alle 30-vuotiailta vaikuttavien ikä tarkastetaan alkoholi- ja tupakkaostojen yhteydessä. Tiedote. Viitattu 27.9.2013. <http://www.pty.fi/1253.html>
- ³⁸ Kinnunen, Jaana & Lindfors, Pirjo & Pere, Lasse & Ollila, Hanna & Samposalo, Hanna & Rimpelä, Arja: Nuorten terveystapatutkimus 2013. Nuorten tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö 1977–2013. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2013:16. Helsinki: sosiaali- ja terveysministeriö, 2013. Viitattu 27.9.2013. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3306-4>
- ³⁹ Kinnunen ym. 2013.
- ⁴⁰ Samposalo, Hanna: Juomatapojen yhteys alkoholihaittoihin ja riskikäyttäytymiseen 14–16-vuotiailla nuorilla. Acta Universitatis Tamperensis 1819. Tampere: Tampere University Press, 2013. Viitattu 27.9.2013. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-9091-0>
- ⁴¹ Tarnaala, Erik & Vakkuri, Johanna: Nuorten varhaisen alkoholinkäytön riskit -verkkoaineisto. Viitattu 24.9.2013. http://www.thl.fi/fi_FI/web/neuvoa-antavat-fi/nuorten-varhaisen-alkoholinkayton-riskit-verkkoaineisto
- ⁴² Hibell, Björn & Guttormsson, Ulf & Ahlström, Salme & Balakireva, Olga & Bjarnason, Thoroddur & Kokkevi, Anna & Kraus, Ludwig: The 2011 ESPAD Report. Substance Use Among Students in 36 European Countries. Tukholma: The Swedish Council for Information on Alcohol and other Drugs, 2012. Viitattu 27.9.2013. http://www.espad.org/Uploads/ESPAD_reports/2011/The_2011_ESPAD_Report_FULL_2012_10_29.pdf
- ⁴³ Kinnunen ym. 2013.
- ⁴⁴ Puusniekka, Riikka & Kivimäki, Hanne & Jokela, Jukka: Nuorten seksuaalikäyttäytyminen 2000-luvulla. Nuorisotutkimus 30 (2012) 3, 4–24.
- ⁴⁵ Tuija Rinkinen: Nuorten kysymyksiä seksuaaliterveydestä Väestöliiton Internetpalvelussa. ”Toivon että vastaat koska en uskalla kysyä keneltäkään muulta aikuiselta!!!” Väestötutkimuslaitoksen julkaisusarja D54. Helsinki: Väestöliitto, 2012.
- ⁴⁶ Pelastakaa Lapset ry: Tutut tuntemattomat. Raportti lasten ja nuorten nettituttavuuksista sosiaalisessa mediassa. Viitattu 27.9.2013. http://pelastakaalapset-fi-bin.directo.fi/@Bin/a6a735e1022fe480bbb15bf046be5875/1378099262/application/pdf/234470/Tutut%20tuntemattomat%20-%20raportti_web.pdf
- ⁴⁷ Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: Rokottajan käsikirja. HPV-rokotukset eli papilloomavirusrokotukset. Viitattu 27.9.2013. http://www.thl.fi/fi_FI/web/rokottajankasikirja-fi/hpv-rokotukset
- ⁴⁸ Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: Rokottajan käsikirja. Ohjeita ja ehdotuksia HPV-rokotusten toteutukseen. Viitattu 27.9.2013. http://www.thl.fi/fi_FI/web/rokottajankasikirja-fi/ohjeita-ja-ehdotuksia
- ⁴⁹ Kaltiala-Heino, Riitakerttu & Ranta, Klaus & Fröjd, Sari: Nuorten mielenterveys koulumailmassa. Duodecim 2010; 126: 2033-9.
- ⁵⁰ Raitasalo Raimo, & Maanniemi, Kaarlo: Nuorten mielenterveyden häiriöiden aiheuttamat sairauspoissaolot ja työkyvyttömyys vuosina 2004–2009. Nettityöpapereita 23/2011. Helsinki: Kela. Viitattu 27.9.2013. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/25936/Nettityopapereita23.pdf?sequence=4>
- ⁵¹ Kaltiala-Heino ym. 2010.
- ⁵² Hakulinen-Viitanen ym. 2010.
- ⁵³ Valvira: Osalla kunnista vaikeuksia lasten, nuorten ja heidän perheidensä terveystarkastusten järjestämisessä – valvontaviranomaisia askarruttaa tarkastusten sisältö. Lehdistöiedote 3.10.2011. Viitattu 27.9.2013. http://www.valvira.fi/valvira/lehdistotiedotteet/osalla_kunnista_vaikeuksia_lasten_nuorten_ja_heidan_perheidensa_terveystarkastusten_jarjestamisessa_-_valvontaviranomaisia_askarruttaa_tarkastusten_sisalto
- ⁵⁴ Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 338/2011. Viitattu 27.9.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/smur/2011/20110338>
- ⁵⁵ Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen peruskouluissa 2011. Tiedä ja toimi. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 25.9.2013. <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/034bb91c-3774-431b-97fe-32c5dbe2a113>
- ⁵⁶ Wiss, Kirsi & Hietanen-Peltola, Marke & Pelkonen, Marjaana & Saaristo, Vesa: Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkärivoimavarojen kehitys terveyskeskuksissa vuosina 2005–2011. Tutkimuksesta tiiviisti 3, heinäkuu 2013. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 27.9.2013. http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/110334/URN_ISBN_978-952-245-953-4.pdf?sequence=1
- ⁵⁷ Wiss, Kirsi & Saaristo, Vesa & Pirttiniemi, Juhani & Väyrynen, Pirjo: Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ammatillisissa oppilaitoksissa 2012. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2012. Viitattu 27.9.2013. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-245-878-0>
- ⁵⁸ Wiss, Kirsi & Saaristo, Vesa & Peltonen, Heidi & Laitinen, Kristiina: Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen lukioissa 2012. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2012. Viitattu 27.9.2013. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-245-879-7>
- ⁵⁹ Itä-Suomen yliopisto: Lasten ja nuorten psykiatrisen laitoshoidon tarve lisääntyi samanaikaisesti kun kouluterveydenhuollosta säästettiin. Väitöstiedote. Viitattu 27.9.2013. <http://www.uef.fi/fi/uef/-/23-3-lasten-ja-nuorten-psykiatrisen-laitoshoidon-tarve-lisaantyi-samanaikaisesti-kun-kouluterveydenhuollosta-saastettiin>
- ⁶⁰ Hallituksen esitys eduskunnalle oppilas- ja opiskelijahuoltolaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi HE 67/2013 vp. Viitattu 27.9.2013. <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2013/20130067.pdf>

LIITTEET

Liite 1. Kouluterveyskyselyyn indikaattoreiden muodostaminen vuonna 2013.

Elinolot

Ainakin yksi vanhemmista tupakoi

Kuvaus: Ainakin yksi vanhemmista tupakoi nykyisin.

Indikaattorin muodostaminen:

Ovatko vanhempasi tupakoineet Sinun elinaikanasi?

- Äiti (Pisteytys: Ei ole koskaan tupakoinut, On tupakoinut, mutta lopettanut = 0; Tupakoi nykyisin = 1; En osaa sanoa = 0)

- Isä (Pisteytys: Ei ole koskaan tupakoinut, On tupakoinut, mutta lopettanut = 0; Tupakoi nykyisin = 1; En osaa sanoa = 0)

Mukaan otettiin 1-2 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. Vuonna 2004 äidin ja isän tupakointia koskevat kysymykset yhdistettiin saman kysymyksen alakohdiksi. Muutoksesta huolimatta tulosta pidetään vertailukelpoisena suhteessa aikaisempiin vuosiin.

Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana

Kuvaus: Vähintään yksi vanhemmista on ollut työttömänä tai pakkolomalla vuoden aikana.

Indikaattorin muodostaminen:

Ovatko vanhempasi olleet viimeksi kuluneen vuoden aikana työttöminä tai pakkolomalla? (Pisteytys: Ei kumpikaan = 0; Toinen vanhemmistani, Molemmat vanhempani = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa

Kuvaus: Vanhemmat eivät aina tiedä, missä nuori viettää perjantai- ja lauantai-iltansa.

Indikaattorin muodostaminen:

Tietävätkö vanhempasi, missä vietät perjantai- ja lauantai-iltasi? (Pisteytys: Tietävät aina = 0; Tietävät joskus, Useimmiten eivät tiedä = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa

Kuvaus: Nuori ei pysty juuri koskaan keskustelemaan vanhempiensa kanssa omista asioistaan.

Indikaattorin muodostaminen:

Pysytkö keskustelemaan vanhempiesi kanssa omista asioistasi? (Pisteytys: En juuri koskaan = 1; Silloin tällöin, Melko usein, Usein = 0)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla

Kuvaus: Perhe ei syö sellaista yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla, jolloin yleensä kaikki ovat ruokapöydässä.

Indikaattorin muodostaminen:

Mikä seuraavista vaihtoehdoista parhaiten kuvaa perheesi ateriointia iltapäivällä tai illalla? (Pisteytys: Ei varsinaista ateriaa, vaan jokainen ottaa itselleen syötävää, Valmistetaan ateria, mutta koko perhe ei syö yhtä aikaa = 1; Syömme yhteisen aterian, jolloin yleensä kaikki ovat ruokapöydässä = 0)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Ei yhtään läheistä ystävää

Kuvaus: Nuorella ei ole yhtään todella läheistä ystävää, jonka kanssa voi keskustella luottamuksellisesti omista asioista.

Indikaattorin muodostaminen:

Onko Sinulla tällä hetkellä todella läheistä ystävää, jonka kanssa voit keskustella luottamuksellisesti lähes kaikista omista asioistasi? (Pisteytys: Ei ole läheisiä ystäviä = 1; On yksi läheinen ystävä, On kaksi läheistä ystävää, On useampia läheisiä ystäviä = 0)
Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia

Kuvaus: Nuorelle on aiheutunut haittoja tai ongelmia läheisen ihmisen liiasta alkoholin käytöstä.

Indikaattorin muodostaminen:

Käyttääkö joku sinulle läheinen ihminen mielestäsi liikaa alkoholia? (Pisteytys: Ei = 0; Kyllä = 1)
- Onko siitä aiheutunut haittoja tai ongelmia elämässäsi? (Pisteytys: Ei = 0; Kyllä = 1)
Mukaan otettiin 2 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista, lukiolaisista ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Kokenut fyysisestä uhkaa vuoden aikana

Kuvaus: Indikaattori on muodostettu kolmesta tekijästä: nuorelta on varastettu tai yritetty varastaa käyttämällä väkivaltaa tai uhkaamalla sillä, häntä on uhattu vahingoittaa tai hänen kimppuunsa on käyty fyysisesti vuoden aikana.

Indikaattorin muodostaminen:

Onko Sinulle viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana tehty seuraavia asioita?
- Varastettu tai yritetty varastaa jotain käyttämällä väkivaltaa tai uhkaamalla sillä (Pisteytys: Kyllä = 1; Ei = 0)
- Uhattu vahingoittaa fyysisesti (Pisteytys: Kyllä = 1; Ei = 0)
- Käyty fyysisesti kimppuun kuten lyöty, potkittu tai käytetty jotain asetta (Pisteytys: Kyllä = 1; Ei = 0)
Mukaan otettiin 1-3 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2002 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti

Kuvaus: Indikaattori on muodostettu kolmesta tekijästä: vastentahtoinen intiimi koskettelu, seksiin painostaminen tai pakottaminen, maksun tarjoaminen seksistä.

Indikaattorin muodostaminen:

Oletko kokenut jotakin seuraavista?
- Kehon intiimien alueiden koskettelua vasten tahtoasi (Pisteytys: Kyllä toistuvasti, Kyllä joskus = 1; En = 0)
- Yhdyntään tai muunlaiseen seksiin painostamista tai pakottamista (Pisteytys: Kyllä toistuvasti, Kyllä joskus = 1; En = 0)
- Rahan, tavarain tai päihteiden tarjoamista sinulle vastineeksi seksistä (Pisteytys: Kyllä toistuvasti, Kyllä joskus = 1; En = 0)
Mukaan otettiin 1-3 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista, lukiolaisista ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2013.

Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana

Kuvaus: Indikaattori on muodostettu viidestä tekijästä: töherryksen tekeminen julkisiin paikkoihin, koulun/oppilaitoksen tai muiden omaisuuden vahingoittaminen, varastaminen, jonkun pahoinpitely.

Indikaattorin muodostaminen:

Oletko viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana tehnyt seuraavia asioita?
- Kirjoittanut tai maalannut kirjoituksia tai graffiteja seiniiin, busseihin, pysäkkikatoksiin, ikkunoihin tai muihin vastaaviin paikkoihin (Pisteytys: En ole = 0; Kerran = 1; 2-4 kertaa = 2; Yli 4 kertaa = 3)
- Tahallasi vahingoittanut tai tuhonnut koulun omaisuutta tai koulurakennusta / oppilaitoksen omaisuutta tai tiloja (Pisteytys: En ole = 0; Kerran = 1; 2-4 kertaa = 2; Yli 4 kertaa = 3)
- Tahallasi vahingoittanut tai tuhonnut muuta kuin koululle/oppilaitokselle kuuluvaa omaisuutta (Pisteytys: En ole = 0; Kerran = 1; 2-4 kertaa = 2; Yli 4 kertaa = 3)
- Varastanut jotakin kaupasta tai kioskista (Pisteytys: En ole = 0; Kerran = 1; 2-4 kertaa = 2; Yli 4 kertaa = 3)
- Hakannut jonkun (Pisteytys: En ole = 0; Kerran = 1; 2-4 kertaa = 2; Yli 4 kertaa = 3)
Mukaan otettiin 2-15 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2002 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Kouluolot

Koulun fyysisissä työoloissa puutteita / Oppilaitoksen fyysisissä työoloissa puutteita

Kuvaus: Indikaattori on muodostettu seuraavista työskentelyä haittaavista tekijöistä: opiskelutilojen ahtaus, melu, sopimaton valaistus, huono ilmanvaihto, lämpötila, likaisuus, epämukavat työtuolit tai -pöydät, huonot sosiaalitilat, tapaturmavaara.

Indikaattorin muodostaminen:

Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi koulussa/oppilaitoksessa?

- Opiskelutilojen ahtaus (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)
- Melu, kaiku (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)
- Sopimaton valaistus (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)
- Huono ilmanvaihto tai huoneilma (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)
- Lämpötila (kuumuus, kylmyys, veto) (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)
- Likaisuus, pölyisyys (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)
- Epämukavat työtuolit tai -pöydät (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)
- Huonot sosiaalitilat (WC, pukeutumis- ja peseytymistilat) (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)
- Tapaturmavaara (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)

Mukaan otettiin 10-27 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1997, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Koulutapaturma lukuvuoden aikana

Kuvaus: Oppilaalle/Opiskelijalle on sattunut koulussa/oppilaitoksessa tai koulumatkalla lukuvuoden aikana vähintään yksi tapaturma, joka on vaatinut terveydenhuollon vastaanotolla käyntiä.

Indikaattorin muodostaminen:

Onko Sinulle tämän lukuvuoden aikana sattunut koulussa/oppilaitoksessa tai koulumatkalla tapaturma, joka on edellyttänyt lääkärin tai terveydenhoitajan vastaanotolla käyntiä?

- Välitunnilla (Pisteytys: Ei kertaakaan = 0; Kerran, Kaksi kertaa tai useammin = 1)
- Liikuntatunnilla (Pisteytys: Ei kertaakaan = 0; Kerran, Kaksi kertaa tai useammin = 1)
- Muulla tunnilla (Pisteytys: Ei kertaakaan = 0; Kerran, Kaksi kertaa tai useammin = 1)
- Koulumatkalla (Pisteytys: Ei kertaakaan = 0; Kerran, Kaksi kertaa tai useammin = 1)

Mukaan otettiin 1-4 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2006 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. Vuonna 2010 poistettiin kohta "Tekstiili- tai teknisen työn tunnilla". Muutoksesta huolimatta tulosta pidetään vertailukelpoisena suhteessa aikaisempiin vuosiin.

Koulun työilmapiirissä ongelmia / Oppilaitoksen työilmapiirissä ongelmia

Kuvaus: Indikaattori on muodostettu yhdeksästä työilmapiiriin vaikuttavasta tekijästä: opettajien odotukset ja oikeudenmukaisuus, toimeentuleminen oppilaiden/opiskelijoiden ja opettajien kanssa, työskentely ryhmissä, työympäristön rauhattomuus, kiireisyys, luokan/ryhmän työrauha sekä oppilaiden/opiskelijoiden viihtyminen yhdessä.

Indikaattorin muodostaminen:

Lue jokainen seuraavista väittämistä huolellisesti. Merkitse vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa omaa mielipidettäsi.

- Opettajani odottavat minulta liikaa (koulussa) (Pisteytys: Täysin samaa mieltä = 3; Samaa mieltä = 2; Eri mieltä, Täysin eri mieltä = 0)
- Opettajat kohtelevat meitä oppilaita/opiskelijoita oikeudenmukaisesti (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä = 0; Eri mieltä = 2; Täysin eri mieltä = 3)
- Luokkani/Ryhmäni oppilaat/opiskelijat viihtyvät hyvin yhdessä (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä = 0; Eri mieltä = 2; Täysin eri mieltä = 3)
- Luokkassani/Ryhmässäni on hyvä työrauha (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä = 0; Eri mieltä = 2; Täysin eri mieltä = 3)

Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi?

- Työympäristön rauhattomuus (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)
- Kiireisyys (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)
- Miten koulunkäyntisi/opiskelusi sujuu? Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa?
- Työskentely ryhmissä (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)
- Koulukavereiden/Opiskelukavereiden kanssa toimeentuleminen (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)

- Opettajien kanssa toimeentuleminen (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)

Mukaan otettiin 10-27 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1998, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa / Ei koe tulevansa kuulluksi oppilaitoksessa

Kuvaus: Indikaattori on muodostettu kolmesta opettajien ja oppilaiden/opiskelijoiden vuorovaikutusta kuvaavasta tekijästä: mielipiteiden ilmaisuun rohkaiseminen, mielipiteiden huomioiminen koulutyön/opiskelun kehittämisessä ja kiinnostus oppilaiden/opiskelijoiden kuulumisista.

Indikaattorin muodostaminen:

Lue jokainen seuraavista väittämistä huolellisesti. Merkitse vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa omaa mielipidettäsi.

- Opettajat rohkaisevat minua ilmaisemaan oman mielipiteeni oppitunneilla (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä = 0; Eri mieltä = 1; Täysin eri mieltä = 2)
- Opettajat ovat kiinnostuneita siitä, mitä minulle kuuluu (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä = 0; Eri mieltä = 1; Täysin eri mieltä = 2)
- Oppilaiden/Opiskelijoiden mielipiteet otetaan huomioon koulutyön/opiskelun kehittämisessä (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä = 0; Eri mieltä = 1; Täysin eri mieltä = 2)

Mukaan otettiin 3-6 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1998, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri / Opiskeluun liittyvä työmäärä liian suuri

Kuvaus: Oppilas/Opiskelija on kokenut koulutyöhön/opiskeluun liittyvän työmäärän lukuvuoden aikana jatkuvasti tai melko usein liian suureksi.

Indikaattorin muodostaminen:

Millaiseksi olet kokenut koulutyöhön/opiskeluun liittyvän työmääräsi tämän lukuvuoden aikana? (Pisteytys: Jatkuvasti liian suuri, Melko usein liian suuri = 1; Sopiva, Melko usein liian vähäinen, Jatkuvasti liian vähäinen = 0)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Vaikeuksia opiskelussa

Kuvaus: Indikaattori on muodostettu seuraavista tekijöistä: läksyjen tekeminen, kokeisiin valmistautuminen, parhaan opiskelutavan löytäminen, omatoimisuutta vaativien tehtävien hoitaminen, kirjoittamistehtävien tekeminen, lukemistehtävien tekeminen, opetuksen seuraaminen.

Indikaattorin muodostaminen:

Miten koulunkäyntisi/opiskelusi sujuu? Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa?

- Opetuksen seuraaminen oppitunneilla (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän = 0; Melko paljon = 1; Erittäin paljon = 3)
- Läksyjen tai muiden vastaavien tehtävien tekeminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän = 0; Melko paljon = 1; Erittäin paljon = 3)
- Kokeisiin valmistautuminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän = 0; Melko paljon = 1; Erittäin paljon = 3)
- Itselleni parhaiten sopivan opiskelutavan löytäminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän = 0; Melko paljon = 1; Erittäin paljon = 3)
- Omatoimisuutta vaativien tehtävien aloittaminen tai valmiiksi hoitaminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän = 0; Melko paljon = 1; Erittäin paljon = 3)
- Kirjoittamista vaativien tehtävien tekeminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän = 0; Melko paljon = 1; Erittäin paljon = 3)
- Lukemista (esim. kirjasta) vaativien tehtävien tekeminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän = 0; Melko paljon = 1; Erittäin paljon = 3)

Mukaan otettiin 3-21 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1998, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. HUOM! Indikaattori ei ole vertailukelpoinen indikaattorin "Opiskeluvaikeuksia" kanssa.

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa

Kuvaus: Oppilas/Opiskelija on joutunut kiusaamisen kohteeksi koulussa/oppilaitoksessa noin kerran viikossa tai useammin lukukauden aikana.

Indikaattorin muodostaminen:

Kuinka usein Sinua on kiusattu koulussa/oppilaitoksessa tämän lukukauden aikana? (Pisteytys: Useita kertoja viikossa, Noin kerran viikossa = 1; Harvemmin, Ei lainkaan = 0)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana

Kuvaus: Oppilas/opiskelija on lintsannut ainakin kaksi kokonaista koulupäivää/opiskelupäivää kuukauden aikana.

Indikaattorin muodostaminen:

Kuinka monta kokonaista koulupäivää/opiskelupäivää olet ollut seuraavien syiden takia poissa viimeisten 30 päivän aikana?

- Pinnaamisen tai lintsauksen takia (Pisteytys: En yhtään, Yhden päivän = 0; 2-3 päivää, Yli 3 päivää = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2002 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Ei tiedä miten voi vaikuttaa koulun asioihin / Ei tiedä miten voi vaikuttaa oppilaitoksen asioihin

Kuvaus: Oppilas/Opiskelija ei tiedä, miten koulussa/oppilaitoksessa voi vaikuttaa koulun/oppilaitoksen asioihin.

Indikaattorin muodostaminen:

Lue jokainen seuraavista väittämistä huolellisesti. Merkitse vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa omaa mielipidettäsi.

- Tiedän, miten koulussani/oppilaitoksessani voin vaikuttaa koulun/oppilaitoksen asioihin (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä = 0; Eri mieltä, Täysin eri mieltä = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2006 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Koettu terveys

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi

Kuvaus: Nuori kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi, melko huonoksi tai erittäin huonoksi.

Indikaattorin muodostaminen:

Mitä mieltä olet terveydentilastasi? Onko se (Pisteytys: Erittäin hyvä, Melko hyvä = 0; Keskinkertainen, Melko tai erittäin huono = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. HUOM! Vuoteen 2009 saakka indikaattorin nimi oli "Terveydentila keskinkertainen tai huono".

Päivittäin vähintään kaksi oiretta

Kuvaus: Indikaattori on muodostettu kahdeksasta tekijästä: niska- tai hartiakivut, selän alaosan kivut, vatsakivut, jännittyneisyys tai hermostuneisuus, ärtyneisyys tai kiukunpurkaukset, vaikeudet päästä uneen tai heräileminen öisin, päänsärky, väsymys tai heikotus.

Indikaattorin muodostaminen:

Onko Sinulla viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana ollut jotakin seuraavista oireista ja kuinka usein?

- Niska- tai hartiakipu (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa = 0; Lähes joka päivä = 1)

- Selän alaosan kipuja (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa = 0; Lähes joka päivä = 1)

- Vatsakipu (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa = 0; Lähes joka päivä = 1)

- Jännittyneisyyttä tai hermostuneisuutta (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa = 0; Lähes joka päivä = 1)

- Ärtyneisyyttä tai kiukunpurkauksia (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa = 0; Lähes joka päivä = 1)

- Vaikeuksia päästä uneen tai heräilemistä öisin (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa = 0; Lähes joka päivä = 1)

- Päänsärkyä (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa = 0; Lähes joka päivä = 1)

- Väsymystä tai heikotusta (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa = 0; Lähes joka päivä = 1)

Mukaan otettiin 2-8 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. HUOM! Indikaattori ei ole vertailukelpoinen indikaattorin "Vähintään kaksi oiretta päivittäin" kanssa.

Väsymystä lähes päivittäin

Kuvaus: Nuorella on ollut lähes päivittäin väsymystä tai heikotusta puolen vuoden aikana.

Indikaattorin muodostaminen:

Onko Sinulla viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana ollut jotakin seuraavista oireista ja kuinka usein?

- Väsymystä tai heikotusta (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa = 0; Lähes joka päivä = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Niska- tai hartiakipuja viikoittain

Kuvaus: Nuorella on ollut vähintään kerran viikossa niska- tai hartiakipuja puolen vuoden aikana.

Indikaattorin muodostaminen:

Onko Sinulla viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana ollut jotakin seuraavista oireista ja kuinka usein?

- Niska- tai hartiakipuja (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa = 0; Noin kerran viikossa, Lähes joka päivä = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Päänsärkyä viikoittain

Kuvaus: Nuorella on ollut vähintään kerran viikossa päänsärkyä puolen vuoden aikana.

Indikaattorin muodostaminen:

Onko Sinulla viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana ollut jotakin seuraavista oireista ja kuinka usein?

- Päänsärkyä (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa = 0; Noin kerran viikossa, Lähes joka päivä = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus

Kuvaus: Nuorella on kahden viime viikon aikana ollut kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta. Indikaattori perustuu GAD-7-mittariin.

Indikaattorin muodostaminen:

Kuinka usein seuraavat ongelmat ovat vaivanneet sinua lomakkeen täyttöä edeltäneen kahden viikon aikana?

- Hermostuneisuuden, ahdistuneisuuden tai kireyden tunne (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Useana päivänä = 1; Suurimpana osana päivistä = 2; Lähes joka päivä = 3)

- En ole voinut lopettaa tai hallita huolestumistani (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Useana päivänä = 1; Suurimpana osana päivistä = 2; Lähes joka päivä = 3)

- Liiallinen huolestuneisuus erilaisista asioista (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Useana päivänä = 1; Suurimpana osana päivistä = 2; Lähes joka päivä = 3)

- Vaikeus rentoutua (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Useana päivänä = 1; Suurimpana osana päivistä = 2; Lähes joka päivä = 3)

- Niin levoton olo, että on vaikea pysyä aloillaan (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Useana päivänä = 1; Suurimpana osana päivistä = 2; Lähes joka päivä = 3)

- Taipumus harmistua tai ärsyyntyä helposti (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Useana päivänä = 1; Suurimpana osana päivistä = 2; Lähes joka päivä = 3)

- Pelko siitä, että jotakin kauheaa saattaisi tapahtua (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Useana päivänä = 1; Suurimpana osana päivistä = 2; Lähes joka päivä = 3)

Mukaan otettiin 10–15 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista, lukiolaisista ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2013.

Koulu-uupumus

Kuvaus: Indikaattori on muodostettu kolmesta Salmela-Aron ja Näätäsen koulu-uupumusmittariin perustuvasta tekijästä: uupumusasteinen väsymys, kyyninen asenne työhön ja opintojen merkityksen vähentyminen sekä kyvyttömyyden ja riittämättömyyden tunne opiskelijana.

Indikaattorin muodostaminen:

- Oletko kokenut seuraavanlaisia tunteita koulutyöhösi/opiskeluun liittyen? Tunnen hukkuvani koulutyöhön (Pisteytys: En juuri koskaan, Muutaman kerran kuussa = 0; Muutamana päivänä viikossa = 1; Lähes päivittäin = 2)
 - Tuntuu, ettei opinnoillani ole enää merkitystä (Pisteytys: En juuri koskaan, Muutaman kerran kuussa = 0; Muutamana päivänä viikossa = 1; Lähes päivittäin = 2)
 - Minulla on riittämättömyyden tunteita opinnoissani (Pisteytys: En juuri koskaan, Muutaman kerran kuussa = 0; Muutamana päivänä viikossa = 1; Lähes päivittäin = 2)
- Mukaan otettiin 3-6 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2006 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Ylipaino

Kuvaus: Nuorella on painoindeksin (BMI) mukaan ylipainoa.

Indikaattorin muodostaminen:

- Pituus ja paino. Painoindeksi (BMI) laskettu jakamalla paino (kg) pituuden (m) neliöllä. Ylipainon raja määritelty iän ja sukupuolen mukaan: 18-vuotiailla raja on 25 ja nuoremmilla ikäryhmillä pienempi (ks. Cole ym. BMJ 2000:320). (Pisteytys: BMI alle ylipainon rajan = 0; BMI vähintään raja-arvo = 1)
- Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Terveystottumukset

Ei syö aamupalaa joka arkipäivä

Kuvaus: Nuori ei syö aamupalaa (muutakin kuin vain kahvia, mehua tai muita juomia) jokaisena kouluaamuna/opiskelupäivän aamuna.

Indikaattorin muodostaminen:

- Kuinka usein syöt aamupalaa (muutakin kuin vain kahvia, mehua tai muita juomia) kouluviikon/opiskeluviikon aikana? (Pisteytys: Viitenä aamuna = 0; 3-4 aamuna, 1-2 aamuna, Harvemmin = 1)
- Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2006 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Ei syö koululounasta päivittäin

Kuvaus: Nuori ei syö koululounasta jokaisena koulupäivänä/opiskelupäivänä.

Indikaattorin muodostaminen:

- Kuinka usein syöt koululounasta kouluviikon/opiskeluviikon aikana? (Pisteytys: Viitenä päivänä = 0; 3-4 päivänä, 1-2 päivänä, Harvemmin = 1)
- Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista, lukiolaisista ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2010.

Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä

Kuvaus: Nuori harjaa hampaansa harvemmin kuin kaksi kertaa päivässä.

Indikaattorin muodostaminen:

- Kuinka usein harjaat hampaasi? (Pisteytys: En koskaan, Harvemmin kuin kerran viikossa, Vähintään kerran viikossa, mutta en päivittäin, Kerran päivässä = 1; Useammin kuin kerran päivässä = 0)
- Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista, lukiolaisista ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2010.

Vastausvaihtoehtoja muutettiin vuonna 2010. Tämän muutoksen vuoksi indikaattorin prosenttiosuudet eivät ole vertailukelpoisia aikaisempina vuosina ilmoitettujen prosenttiosuuksien kanssa.

Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa

Kuvaus: Nuori harrastaa hengästyttävää ja hikoiluttavaa liikuntaa vapaa-ajalla tavallisesti korkeintaan tunnin viikossa.

Indikaattorin muodostaminen:

Kuinka monta tuntia viikossa tavallisesti harrastat liikuntaa vapaa-aikanasi niin, että hengästyit ja hikoilet? (Pisteytys: En yhtään, Noin ½ tuntia, Noin 1 tunnin = 1; Noin 2-3 tuntia, Noin 4-6 tuntia, Noin 7 tuntia tai enemmän = 0)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Ruutuaika arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän

Kuvaus: Nuori käyttää koulupäivinä/opiskelupäivinä vähintään neljä tuntia television katseluun, tietokoneen käyttöön sekä kännykkä- ja konsolipeleihin.

Indikaattorin muodostaminen:

Montako tuntia käytät yhteensä päivittäin aikaa television katseluun, tietokoneen käyttöön (viihdekäyttö ja opiskelu) sekä kännykkä- ja konsolipeleihin?

- Koulupäivinä/Opiskelupäivinä (Pisteytys: En lainkaan, Korkeintaan kaksi tuntia, Yli 2 tuntia, mutta alle 4 tuntia = 0; Vähintään 4 tuntia, mutta alle 6 tuntia, 6 tuntia tai enemmän = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista, lukiolaisista ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2010.

Nukkuu arkisin alle 8 tuntia

Kuvaus: Nuori nukkuu arkisin tavallisesti alle kahdeksan tuntia. Yöunen pituus on laskettu nukkumaanmeno- ja heräämisajasta.

Indikaattorin muodostaminen

Mihin aikaan tavallisesti menet nukkumaan?

- Arkisin (Noin 21.00 tai aikaisemmin, Noin 21.30, Noin 22, Noin 22.30, Noin 23, Noin 23.30, Noin 24, Noin 00.30, Noin 01, Noin 01.30 tai myöhemmin)

Mihin aikaan tavallisesti herää?

- Arkisin (Noin 6.00 tai aikaisemmin, Noin 6.30, Noin 7.00, Noin 7.30, Noin 8.00, Noin 8.30, Noin 9.00 tai myöhemmin) Yöunen pituus on laskettu nukkumaanmeno- ja heräämisajasta.

Mukaan otettiin vähemmän kuin 8 tuntia arkisin nukkuvat vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista, lukiolaisista ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2013.

Tupakoi päivittäin

Kuvaus: Nuori tupakoi kerran päivässä tai useammin.

Indikaattorin muodostaminen:

Mikä seuraavista vaihtoehdoista kuvaa parhaiten nykyistä tupakointiasi? (Pisteytys: Tupakoin kerran päivässä tai useammin = 1; Tupakoin kerran viikossa tai useammin, en kuitenkaan päivittäin, Tupakoin harvemmin kuin kerran viikossa, Olen lakossa tai lopettanut tupakoinnin = 0; lisäksi edeltävän kysymyksen perusteella: On tupakoinut korkeintaan yhden savukkeen, piipullisen tai sikarin = 0)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa

Kuvaus: Nuori käyttää alkoholia tosi humalaan asti vähintään kerran kuukaudessa.

Indikaattorin muodostaminen:

Kuinka usein käytät alkoholia tosi humalaan asti? (Pisteytys: Kerran viikossa tai useammin, Noin 1-2 kertaa kuukaudessa = 1; Harvemmin, En koskaan = 0; lisäksi edeltävän kysymyksen perusteella: En käytä alkoholijuomia = 0)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2002 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran

Kuvaus: Nuori on kokeillut ainakin kerran marihuanaa, hasista, ekstaasia, Subutexia, heroiinia, kokaiinia, amfetamiinia, LSD:tä, gammaa tai muita vastaavia huumeita.

Indikaattorin muodostaminen:

Oletko koskaan kokeillut tai käyttänyt seuraavia aineita?

- Marihuanaa tai hasista (Pisteytys: En koskaan = 0; Kerran, 2-4 kertaa, 5 kertaa tai useammin = 1)
- Ekstaasia (Pisteytys: En koskaan = 0; Kerran, 2-4 kertaa, 5 kertaa tai useammin = 1)
- Subutexia (Pisteytys: En koskaan = 0; Kerran, 2-4 kertaa, 5 kertaa tai useammin = 1)
- Heroiinia, kokaiinia, amfetamiinia, LSD:tä, gammaa tai muita vastaavia huumeita (Pisteytys: En koskaan = 0; Kerran, 2-4 kertaa, 5 kertaa tai useammin = 1)

Mukaan otettiin 1-4 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. Vuodesta 2002 ekstaasikokeiluja ja vuodesta 2003 Subutex-kokeiluja on kysytty omalla kohtanaan. Vuonna 2010 lisättiin gamma ns. kovia huumeita kartoittavaan kohtaan. Muutoksesta huolimatta tulosten arvioidaan olevan vertailukelpoisia suhteessa aikaisempiin vuosiin.

Kokemus oppilas- ja opiskelijahuollon tuesta

Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle

Kuvaus: Nuori kokee kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.

Indikaattorin muodostaminen:

Jos haluaisit mennä koulusi/oppilaitoksesi terveydenhoitajan, lääkärin, kuraattorin tai psykologin vastaanotolle, miten helppo sinne on päästä?

- Terveydenhoitaja (Pisteytys: Erittäin helppo, Melko helppo = 0; Melko vaikea, Erittäin vaikea = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2006 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. Kysymyksen muotoilua yksinkertaistettiin hieman vuonna 2010. Muutoksesta huolimatta tulosta pidetään vertailukelpoisena suhteessa aikaisempiin vuosiin.

Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle

Kuvaus: Nuori kokee koululääkärin vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.

Indikaattorin muodostaminen:

Jos haluaisit mennä koulusi/oppilaitoksesi terveydenhoitajan, lääkärin, kuraattorin tai psykologin vastaanotolle, miten helppo sinne on päästä?

- Lääkäri (Pisteytys: Erittäin helppo, Melko helppo = 0; Melko vaikea, Erittäin vaikea = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2006 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. Kysymyksen muotoilua yksinkertaistettiin hieman vuonna 2010. Muutoksesta huolimatta tulosta pidetään vertailukelpoisena suhteessa aikaisempiin vuosiin.

Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle

Kuvaus: Nuori kokee koulukuraattorin vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.

Indikaattorin muodostaminen:

Jos haluaisit mennä koulusi/oppilaitoksesi terveydenhoitajan, lääkärin, kuraattorin tai psykologin vastaanotolle, miten helppo sinne on päästä?

- Kuraattori (Pisteytys: Erittäin helppo, Melko helppo = 0; Melko vaikea, Erittäin vaikea = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2006 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. Kysymyksen muotoilua yksinkertaistettiin hieman vuonna 2010. Muutoksesta huolimatta tulosta pidetään vertailukelpoisena suhteessa aikaisempiin vuosiin.

Vaikea päästä koulupsykologin vastaanotolle

Kuvaus: Nuori kokee koulupsykologin vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.

Indikaattorin muodostaminen:

Jos haluaisit mennä koulusi/oppilaitoksesi terveydenhoitajan, lääkärin, kuraattorin tai psykologin vastaanotolle, miten helppo sinne on päästä?

- Psykologi (Pisteytys: Erittäin helppo, Melko helppo = 0; Melko vaikea, Erittäin vaikea = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2006 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. Kysymyksen muotoilua yksinkertaistettiin hieman vuonna 2010. Muutoksesta huolimatta tulosta pidetään vertailukelpoisena suhteessa aikaisempiin vuosiin.

Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta / Opiskelussa avun puutetta

Kuvaus: Nuori saa harvoin tai ei juuri koskaan apua koulunkäynnin tai opiskelun vaikeuksiin koulusta/oppilaitoksesta tai kotoa.

Indikaattorin muodostaminen:

Jos Sinulla on vaikeuksia (koulunkäynnissä ja) opiskelussa, kuinka usein saat apua?

- Koulussa/Oppilaitoksessa (Pisteytys: Aina kun tarvitsen, Useimmiten = 0; Harvoin, En juuri koskaan = 1)
- Kotona (Pisteytys: Aina kun tarvitsen, Useimmiten = 0; Harvoin, En juuri koskaan = 1)

Mukaan otettiin 2 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2002 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. HUOM! Indikaattori ei ole vertailukelpoinen indikaattorin "Ei saa apua kouluvaikeuksiin koulusta tai kotoa" kanssa.

Hakenut apua masentuneisuuteen ammattiauttajalta

Kuvaus: Nuori on hakenut joskus apua ammattiauttajalta masentuneen tai ahdistuneen mielialan takia.

Indikaattorin muodostaminen

Oletko joskus hakenut apua joltakin ammattiauttajalta masentuneen tai ahdistuneen mielialan takia?

- Lääkäriltä (Pisteytys: Kyllä = 1; En = 0)
- Terveystenhoitajalta (Pisteytys: Kyllä = 1; En = 0)
- Psykologilta (Pisteytys: Kyllä = 1; En = 0)
- Koulukuraattorilta (Pisteytys: Kyllä = 1; En = 0)
- Muulta terveydenhuollon ammattilaiselta (Pisteytys: Kyllä = 1; En = 0)
- Opettajalta/opinto-ohjaajalta (Pisteytys: Kyllä = 1; En = 0)
- Muun alan ammattiauttajalta (Pisteytys: Kyllä = 1; En = 0)

Mukaan otettiin 1–7 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Indikaattori on saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuosilta 2004–2009 ja 2013 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2013.

Liite 2. Kouluterveyskyselyyn vastanneet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaat ja lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat kouluittain luokka-asteen ja sukupuolen mukaan vuosina 2004-2013.

Peruskoulun oppilasmäärät luokan ja sukupuolen mukaan

Vantaa		Peruskoulun 8. luokka		Peruskoulun 9. luokka		Poika	Tyttö	Yhteensä
		Poika	Tyttö	Poika	Tyttö			
Hakuniilan koulu	2004	37	44	25	34	62	78	140
	2006	39	43	40	39	79	82	161
	2008	49	63	35	47	84	110	194
	2010	41	46	61	56	102	102	204
	2013	45	44	47	51	92	95	187
Hanalan erityiskoulu	2004	5	2	13	7	18	9	27
Havukosken koulu	2004	56	64	55	62	111	126	237
	2006	54	56	38	51	92	107	199
	2008	55	46	59	59	114	105	219
	2010	41	44	55	45	96	89	185
	2013	41	45	59	41	100	86	186
Helsingin koulu	2004	44	39	33	36	77	75	152
	2006	40	39	37	44	77	83	160
	2008	42	52	43	42	85	94	179
	2010	36	46	34	45	70	91	161
	2013	23	39	34	42	57	81	138
Hämeenkylässen koulu	2004	53	45	42	18	95	63	158
	2006	45	46	54	41	99	87	186
	2008	89	71	85	102	174	173	347
	2010	78	69	82	84	160	153	313
	2013	79	52	69	79	148	131	279
Jokiniemen koulu	2006	34	12	15	17	49	29	78
	2008	20	25	45	47	65	72	137
	2010	32	27	30	44	62	71	133
	2013	35	37	37	31	72	68	140
Jokirannan koulu	2004	9	10	10	5	19	15	34
	2006	13	5	11	11	24	16	40
	2008	14	11	8	8	22	19	41
	2010	2	7	11	8	13	15	28
Kartanonkosken koulu	2008	25	26	19	19	44	45	89
	2010	22	33	27	25	49	58	107
	2013	35	42	33	43	68	85	153
Kilterin koulu	2004	75	85	85	60	160	145	305
	2006	76	69	62	68	138	137	275
	2008	64	69	73	61	137	130	267
	2010	63	66	54	60	117	126	243
	2013	52	62	55	48	107	110	217
Koivukylän koulu	2004	63	54	59	60	122	114	236
	2006	45	76	56	54	101	130	231
	2008	57	51	44	46	101	97	198
	2010	46	46	59	45	105	91	196
	2013	47	53	56	47	103	100	203

jatkuu...

Peruskoulun oppilasmäärät luokan ja sukupuolen mukaan

		Peruskoulun 8. luokka		Peruskoulun 9. luokka		Poika	Tyttö	Yhteensä
		Poika	Tyttö	Poika	Tyttö			
Vantaa								
Korson koulu	2004	54	67	48	68	102	135	237
	2006	56	69	61	57	117	126	243
	2008	63	66	66	70	129	136	265
	2010	69	67	51	51	120	118	238
	2013	55	52	43	59	98	111	209
Länsimäen koulu	2004	66	61	53	55	119	116	235
	2006	41	54	50	51	91	105	196
	2008	49	45	38	53	87	98	185
	2010	39	46	49	43	88	89	177
	2013	48	43	33	45	81	88	169
Martinlaakson koulu	2004	55	55	51	69	106	124	230
	2006	56	65	57	69	113	134	247
	2008	55	48	55	54	110	102	212
	2010	50	45	43	48	93	93	186
	2013	35	49	48	46	83	95	178
Mikkolan koulu	2004	30	39			30	39	69
	2006	46	37	34	36	80	73	153
	2008	43	33	51	41	94	74	168
	2010	37	44	46	51	83	95	178
	2013	33	44	40	57	73	101	174
Myyrmäen koulu	2004	49	55	47	63	96	118	214
	2006	38	61	37	60	75	121	196
Peltolan koulu	2004	87	64	78	107	165	171	336
	2006	86	108	85	94	171	202	373
	2008	97	107	90	107	187	214	401
	2010	76	100	78	93	154	193	347
	2013	85	97	83	84	168	181	349
Ruusuvuoren koulu	2004	39	43	61	58	100	101	201
	2006	37	51	31	34	68	85	153
	2008	66	47	56	33	122	80	202
	2010	43	51	39	40	82	91	173
	2013	47	37	41	41	88	78	166
Simonkylän koulu	2004	69	53	43	72	112	125	237
	2006	53	60	61	55	114	115	229
	2008	54	88	99	79	153	167	320
	2010	58	66	56	55	114	121	235
	2013	58	70	54	63	112	133	245
Sotungin koulu	2004	42	66	53	66	95	132	227
	2006	89	78	51	43	140	121	261
	2008	56	75	69	85	125	160	285
	2010	62	75	45	40	107	115	222
	2013	57	61	58	57	115	118	233
Tikkurilan koulu	2004	42	43	53	47	95	90	185
	2006	31	42	47	47	78	89	167

jatkuu...

Peruskoulun oppilasmäärät luokan ja sukupuolen mukaan

Vantaa		Peruskoulun 8. luokka		Peruskoulun 9. luokka		Poika	Tyttö	Yhteensä
		Poika	Tyttö	Poika	Tyttö			
Vantaan kansainv. koulu	2004	15	12	14	21	29	33	62
	2006	13	23	8	25	21	48	69
	2008	27	22			27	22	49
	2010	21	26	29	20	50	46	96
	2013	21	25	25	20	46	45	91
Vantaan seudun steinerkoulu, peruskoulu	2004	9	7			9	7	16
	2006			12	11	12	11	23
	2008			9	10	9	10	19
	2010	11	12	8	10	19	22	41
	2013	12	10	9	9	21	19	40
Vantaankosken koulu	2004	71	77	86	82	157	159	316
	2006	48	56	48	36	96	92	188
	2008	75	74	56	52	131	126	257
	2010	50	57	70	53	120	110	230
	2013	59	66	60	77	119	143	262
Veromiehen ja Pakkalan koulu	2004	12	6	13	1	25	7	32
	2006	13	6	12	5	25	11	36
Veromäen koulu	2008	13	5	22	4	35	9	44
	2010	10	4	10	4	20	8	28
	2013	11	3	11	8	22	11	33
Viertolan koulu	2013	12	3	7	3	19	6	25
Peruskoulut yhteensä	2004	982	991	922	991	1904	1982	3886
	2006	953	1056	907	948	1860	2004	3864
	2008	1013	1024	1022	1019	2035	2043	4078
	2010	887	977	937	920	1824	1897	3721
	2013	890	934	902	951	1792	1885	3677

Lukion opiskelijamäärät luokan ja sukupuolen mukaan

		Lukion 1. vuosi		Lukion 2. vuosi		Poika	Tyttö	Yhteensä
		Poika	Tyttö	Poika	Tyttö			
Vantaa								
Helsingin gymnasium	2004	13	13	14	10	27	23	50
	2006	12	15	13	18	25	33	58
	2008	21	10	11	21	32	31	63
	2010	17	14	14	14	31	28	59
	2013	21	14	16	18	37	32	69
Hämeenkyliän lukio	2004	45	30	29	21	74	51	125
	2006	50	27	23	19	73	46	119
Lumon lukio	2004	47	76	33	47	80	123	203
	2006	77	63	45	59	122	122	244
	2008	54	96	53	67	107	163	270
	2010	60	63	47	61	107	124	231
	2013	63	65	31	52	94	117	211
Martinlaakson lukio	2004	42	92	49	77	91	169	260
	2006	42	75	45	71	87	146	233
	2008	53	60	43	62	96	122	218
	2010	64	58	50	59	114	117	231
	2013	67	66	58	70	125	136	261
Sotungin lukio ja etälukio	2004	63	53	63	44	126	97	223
	2006	50	46	51	42	101	88	189
	2008	59	54	43	61	102	115	217
	2010	64	45	53	47	117	92	209
	2013	60	63	48	69	108	132	240
Tikkurilan lukio	2004	123	157	104	147	227	304	531
	2006	111	169	98	180	209	349	558
	2008	110	201	99	151	209	352	561
	2010	156	199	133	170	289	369	658
	2013	145	189	138	169	283	358	641
Vantaan seudun steinerkoulu, lukio	2006	4	4	2	5	6	9	15
	2008	8	3	4	5	12	8	20
	2010	6	3	11	11	17	14	31
	2013	9	7	3	7	12	14	26
Vaskivuoren lukio	2004	77	72	58	61	135	133	268
	2006	60	88	60	64	120	152	272
	2008	91	116	82	98	173	214	387
	2010	99	155	76	133	175	288	463
	2013	122	157	118	148	240	305	545
Lukiot yhteensä	2004	410	493	350	407	760	900	1660
	2006	406	487	337	458	743	945	1688
	2008	396	540	335	465	731	1005	1736
	2010	466	537	384	495	850	1032	1882
	2013	487	561	412	533	899	1094	1993

Liite 3. Kouluterveyskyselyn indikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja vastaajien lukumäärä vuosina 2004–2013.

Vantaa (Peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaat)

Indikaattori, luokka-aste- ja sukupuolivakioitu % ja vastaajien lukumäärä	2004		2006		2008		2010		2013	
	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N
ELINOLOT										
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	45	3834	42	3818	41	4005	38	3684	36	3624
Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana	24	3820	20	3788	20	3990	27	3673	25	3575
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuilojen viettopaikkaa	40	3839	37	3797	43	4009	40	3685	36	3560
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	12	3837	10	3808	10	4004	10	3684	7	3591
Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla	65	3853	64	3797	63	3978	62	3692	61	3621
Ei yhtään läheistä ystävää	12	3838	11	3803	11	3999	9	3681	9	3559
Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia	-	0	-	0	14	4024	12	3679	12	3629
Kokenut fyysisistä uhkaa vuoden aikana	19	3814	19	3769	22	3978	22	3627	21	3508
Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti	-	0	-	0	-	0	-	0	16	3629
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	18	3858	15	3808	19	4018	21	3688	18	3604
KOULUOLOT										
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	58	3695	52	3657	57	3954	58	3588	56	3471
Koulutapaturma lukuvuoden aikana	-	0	20	3651	21	3866	20	3686	20	3588
Koulun työilmapiirissä ongelmia	28	3784	28	3738	31	3934	29	3563	26	3426
Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa	26	3842	29	3809	31	4009	25	3661	22	3585
Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri	45	3862	38	3848	42	4051	42	3710	41	3650
Vaikeuksia opiskelussa	33	3848	33	3825	35	4044	34	3660	33	3548
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	7	3878	7	3853	7	4062	7	3706	6	3657
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	11	3654	10	3723	10	3917	10	3541	11	3406
Ei tiedä miten voi vaikuttaa koulun asioihin	-	0	53	3836	46	4044	43	3676	41	3611
KOETTU TERVEYS										
Kokee terveydentilansa keskimääräiseksi tai huonoksi	15	3870	17	3815	16	4059	14	3701	14	3649
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	16	3778	15	3728	18	3944	16	3593	15	3453
Väsymystä lähes päivittäin	15	3863	14	3814	16	4040	14	3694	13	3607
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	28	3857	29	3820	31	4049	28	3683	25	3623
Päänsärkyä viikoittain	27	3860	28	3811	31	4048	29	3696	29	3612
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	-	0	-	0	-	0	-	0	10	3481
Koulu-uupumus	-	0	10	3855	12	4067	10	3712	13	3668
Ylipaino	11	3462	13	3496	13	3608	14	3343	15	3062
TERVEYSTOTTUMUKSET										
Ei syö aamupalaa joka arkiamu	-	0	48	3822	50	4026	50	3695	49	3636
Ei syö koululounasta päivittäin	-	0	-	0	-	0	51	3687	52	3615
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	-	0	-	0	-	0	45	3685	42	3610
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa	38	3852	37	3823	36	4027	35	3698	33	3604
Ruutuaika arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän	-	0	-	0	-	0	26	3635	27	3496
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia	-	0	-	0	-	0	-	0	33	3439
Tupakoi päivittäin	16	3820	15	3777	16	3981	14	3673	13	3597
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	18	3858	16	3831	16	4027	13	3681	11	3632
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	11	3857	7	3820	7	4018	10	3676	11	3627
KOKEMUS OPPILOJEN TUESTA										
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	-	0	15	3737	16	3974	18	3681	13	3513
Vaikea päästä koululääkäriin vastaanotolle	-	0	45	3588	46	3768	44	3599	36	3453
Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle	-	0	20	3661	20	3875	20	3625	18	3436
Vaikea päästä koulupsykologin vastaanotolle	-	0	42	3561	34	3793	34	3594	26	3415
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puuttamista	8	3758	9	3743	9	3948	10	3604	7	3567
Hakenut apua masentuneisuuteen ammattiauttajalta	14	3861	16	3835	18	3997	-	0	17	3611

Liite 4. Kouluterveyskyselyn indikaattoreiden luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan ja luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista sekä vastaajien lukumäärä vuonna 2013.

Vantaa 2013 (Peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaat)

Indikaattori, luokka-astevakioitu % ja vastaajien lukumäärä	Pojat		Tytöt		Yhteensä		Maakunta*		Koko maa	
	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N
ELINOLOT										
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	36	1753	36	1871	36	3624	30	16152	33	98148
Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana	24	1730	25	1845	25	3575	25	16041	29	97561
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa	37	1719	34	1841	36	3560	36	15918	33	96983
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	6	1737	9	1854	7	3591	7	16085	8	97767
Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla	59	1758	63	1863	61	3621	60	16111	55	98048
Ei yhtään läheistä ystävää	12	1716	6	1843	9	3559	8	15921	8	96936
Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia	7	1763	16	1866	12	3629	12	16200	12	98521
Kokenut fyysisistä uhkaa vuoden aikana	26	1687	16	1821	21	3508	22	15665	19	95618
Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti	10	1764	21	1865	16	3629	15	16207	14	98474
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	22	1747	15	1857	18	3604	21	16064	19	97603
KOULUOLOT										
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	52	1671	60	1800	56	3471	56	15513	54	94438
Koulutapaturma lukuvuoden aikana	21	1731	20	1857	20	3588	23	15982	23	97299
Koulun työilmapiirissä ongelmia	25	1643	26	1783	26	3426	27	15325	26	93452
Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa	23	1736	21	1849	22	3585	21	15997	24	97262
Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri	38	1780	45	1870	41	3650	44	16319	39	99047
Vaikeuksia opiskelussa	34	1716	33	1832	33	3548	34	15905	34	96647
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	7	1781	6	1876	6	3657	6	16297	7	98880
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	9	1643	12	1763	11	3406	9	15177	8	92227
Ei tiedä miten voi vaikuttaa koulun asioihin	43	1751	39	1860	41	3611	40	16151	43	98112
KOETTU TERVEYS										
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi	10	1773	17	1876	14	3649	14	16279	16	98857
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	8	1666	22	1787	15	3453	16	15343	17	93454
Väsymystä lähes päivittäin	7	1743	18	1864	13	3607	14	16107	15	97743
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	16	1760	34	1863	25	3623	27	16189	29	98324
Päänsärkyä viikoittain	19	1752	38	1860	29	3612	29	16129	32	97883
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	6	1669	15	1812	10	3481	11	15543	11	94470
Koulu-uupumus	10	1784	15	1884	13	3668	13	16348	13	99122
Ylipaino	19	1462	11	1600	15	3062	14	13880	16	86124
TERVEYSTOTTUMUKSET										
Ei syö aamupalaa joka arkiamu	45	1769	52	1867	49	3636	44	16183	43	98358
Ei syö koululounasta päivittäin	54	1755	50	1860	52	3615	45	16113	34	98092
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	53	1748	30	1862	42	3610	39	16055	47	97638
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa	31	1746	35	1858	33	3604	30	16044	32	97646
Ruutuaika arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän	28	1676	25	1820	27	3496	24	15634	24	95677
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia	32	1668	34	1771	33	3439	32	15165	30	92688
Tupakoi päivittäin	13	1740	12	1857	13	3597	11	16097	13	97951
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	11	1763	11	1869	11	3632	11	16193	12	98363
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	12	1760	9	1867	11	3627	13	16144	9	98139
KOKEMUS OPPILASHUOLLON TUESTA										
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	12	1688	15	1825	13	3513	16	15702	13	95507
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	27	1658	46	1795	36	3453	40	15437	37	94319
Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle	17	1646	18	1790	18	3436	20	15369	20	93990
Vaikea päästä koulupsykologin vastaanotolle	25	1638	26	1777	26	3415	30	15281	40	93242
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	8	1736	7	1831	7	3567	7	16048	8	97381
Hakenut apua masentuneisuuteen ammattiauttajalta	11	1751	23	1860	17	3611	17	16128	18	97919

*Pääkaupunkiseutu

Liite 5. Kouluterveyskyselyn indikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista ja vastaajien lukumäärä vuosina 2004–2013.

Vantaa (Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat)

Indikaattori, luokka-aste- ja sukupuolivakioitu % ja vastaajien lukumäärä	2004		2006		2008		2010		2013	
	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N
ELINOLOT										
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	36	1646	32	1680	33	1724	27	1879	25	1977
Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana	20	1644	19	1674	17	1727	23	1875	22	1979
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuilojen viettopaikkaa	37	1646	35	1675	40	1729	38	1880	32	1954
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	8	1645	8	1676	9	1728	8	1880	6	1988
Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla	71	1651	70	1681	71	1720	67	1868	66	1974
Ei yhtään läheistä ystävää	7	1648	11	1674	8	1728	7	1877	6	1955
Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia	-	0	-	0	16	1725	14	1879	12	1980
Kokenut fyysisistä uhkaa vuoden aikana	16	1639	15	1662	16	1717	17	1854	14	1936
Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti	-	0	-	0	-	0	-	0	15	1969
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	7	1650	6	1678	8	1730	8	1872	7	1962
KOULUOLOT										
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	43	1613	36	1641	34	1705	32	1849	35	1920
Koulutapaturma lukuvuoden aikana	-	0	8	1660	9	1714	8	1872	8	1960
Koulun työilmapiirissä ongelmia	14	1640	14	1668	15	1697	12	1839	12	1913
Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa	19	1651	21	1682	16	1714	16	1860	10	1964
Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri	52	1657	50	1687	50	1732	45	1879	44	1991
Vaikeuksia opiskelussa	39	1649	41	1678	42	1726	38	1867	37	1968
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	1	1659	2	1686	2	1735	1	1871	1	1988
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	16	1623	15	1647	13	1693	13	1841	10	1892
Ei tiedä miten voi vaikuttaa koulun asioihin	-	0	35	1683	37	1728	34	1869	27	1974
KOETTU TERVEYS										
Kokee terveydentilansa keskimääräiseksi tai huonoksi	19	1658	18	1676	19	1733	17	1877	16	1989
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	15	1643	15	1657	18	1706	15	1849	14	1926
Väsymystä lähes päivittäin	15	1656	13	1672	18	1729	14	1874	12	1971
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	33	1657	33	1675	38	1734	34	1874	33	1979
Päänsärkyä viikoittain	27	1657	24	1677	27	1733	27	1877	24	1979
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	-	0	-	0	-	0	-	0	8	1929
Koulu-uupumus	-	0	11	1688	13	1736	7	1879	10	1991
Ylipaino	11	1490	11	1567	11	1618	12	1775	14	1779
TERVEYSTOTTUMUKSET										
Ei syö aamupalaa joka arkipäivä	-	0	38	1684	39	1729	40	1879	36	1980
Ei syö koululounasta päivittäin	-	0	-	0	-	0	32	1876	33	1979
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	-	0	-	0	-	0	38	1874	36	1959
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa	37	1652	35	1682	37	1727	30	1878	30	1976
Ruutuaika arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän	-	0	-	0	-	0	22	1861	23	1943
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia	-	0	-	0	-	0	-	0	41	1886
Tupakoi päivittäin	17	1632	12	1662	12	1707	11	1864	8	1962
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	30	1657	28	1687	25	1728	23	1880	21	1981
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	20	1652	15	1681	15	1726	19	1876	18	1981
KOKEMUS OPISKELIJAHUOLLON TUESTA										
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	-	0	16	1656	17	1702	17	1844	7	1954
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	-	0	44	1612	47	1633	44	1797	35	1922
Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle	-	0	35	1613	40	1627	25	1810	15	1923
Vaikea päästä koulupsykologin vastaanotolle	-	0	42	1612	42	1640	31	1811	20	1927
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	9	1619	10	1630	8	1674	10	1803	8	1947
Hakenut apua masentuneisuuteen ammattiauttajalta	13	1654	15	1683	18	1727	-	0	19	1974

Liite 6. Kouluterveyskyselyn indikaattoreiden opiskeluvuosivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan ja opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista sekä vastaajien lukumäärä vuonna 2013.

Vantaa 2013 (Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat)

Indikaattori, luokka-astevakioitu % ja vastaajien lukumäärä	Pojat		Tytöt		Yhteensä		Maakunta*		Koko maa	
	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N
ELINOLOT										
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	25	892	25	1085	25	1977	23	11276	24	48275
Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana	21	891	24	1088	22	1979	22	11245	24	48229
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa	35	878	28	1076	32	1954	33	11189	31	47986
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	5	895	7	1093	6	1988	6	11283	6	48276
Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla	64	892	68	1082	66	1974	65	11260	59	48223
Ei yhtään läheistä ystävää	8	878	4	1077	6	1955	6	11200	7	47971
Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia	7	893	16	1087	12	1980	12	11295	12	48371
Kokenut fyysisistä uhkaa vuoden aikana	18	869	11	1067	14	1936	15	11081	13	47617
Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti	5	887	25	1082	15	1969	16	11230	14	48105
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	9	883	5	1079	7	1962	8	11217	7	48078
KOULUOLOT										
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	30	859	40	1061	35	1920	40	10922	38	46993
Koulutapaturma lukuvuoden aikana	8	883	8	1077	8	1960	8	11208	8	48058
Koulun työilmapiirissä ongelmia	8	851	16	1062	12	1913	12	10901	10	46896
Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa	9	884	11	1080	10	1964	12	11183	13	47978
Koulutyöhön liittynyt työmäärä liian suuri	37	899	51	1092	44	1991	44	11341	42	48522
Vaikeuksia opiskelussa	37	882	38	1086	37	1968	39	11163	37	47821
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	1	896	1	1092	1	1988	1	11317	1	48461
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	8	860	12	1032	10	1892	10	10833	9	46479
Ei tiedä miten voi vaikuttaa koulun asioihin	27	886	28	1088	27	1974	29	11280	27	48279
KOETTU TERVEYS										
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi	14	898	18	1091	16	1989	16	11323	16	48472
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	7	864	21	1062	14	1926	14	10862	14	46743
Väsymystä lähes päivittäin	7	886	18	1085	12	1971	14	11234	13	48142
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	20	890	46	1089	33	1979	32	11268	33	48271
Päänsärkyä viikoittain	15	892	33	1087	24	1979	24	11244	25	48170
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	4	863	13	1066	8	1929	9	10975	9	47185
Koulu-uupumus	7	899	14	1092	10	1991	11	11344	11	48536
Ylipaino	18	799	10	980	14	1779	12	10201	15	44061
TERVEYSTOTTUMUKSET										
Ei syö aamupalaa joka arkiamu	36	892	37	1088	36	1980	35	11298	32	48339
Ei syö koululounasta päivittäin	32	892	34	1087	33	1979	33	11275	28	48304
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	48	884	25	1075	36	1959	33	11218	37	48120
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa	27	888	33	1088	30	1976	27	11244	29	48207
Ruutuaika arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän	28	878	18	1065	23	1943	22	11138	22	47766
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia	42	857	41	1029	41	1886	46	10923	39	46840
Tupakoi päivittäin	8	883	9	1079	8	1962	9	11216	8	48081
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	21	895	21	1086	21	1981	23	11295	20	48325
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	21	895	14	1086	18	1981	22	11263	13	48211
KOKEMUS OPISKELIJAHUOLLON TUESTA										
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	7	868	7	1086	7	1954	11	11057	13	47611
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	28	855	42	1067	35	1922	39	10918	39	47129
Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle	14	852	15	1071	15	1923	17	10880	25	46920
Vaikea päästä koulupsykologin vastaanotolle	18	851	22	1076	20	1927	23	10852	37	46853
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	7	873	9	1074	8	1947	8	11067	8	47458
Hakenut apua masentuneisuuteen ammattiauttajalta	9	889	28	1085	19	1974	19	11265	18	48215

*Pääkaupunkiseutu

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

KOULUTERVEYSKYSELY

<http://www.thl.fi/kouluterveyskysely>